

Dialogus creaturarum / [Nicolaus].

Contributors

Nicolaus, Pergaminus.
Bünau, Heinrich, Graf von, 1697-1762
Morris, William, 1834-1896
Murray, Charles Fairfax, 1849-1919
Wolff, Kurt, 1887-1963

Publication/Creation

Gouda : G. Leeu, 1480.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/y2za32dq>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

H Case 4.c. 16.

Gou
p
80

I purchased this copy from Wm Morris who had
a more perfect duplicate C. Murray

Nicolaus Pergamenus

Dialogus creaturarum

Louda, Gerard Secu, 1480

Hain. 6124

Campbell 560

Proctor 8920

Wernhip: 2. Expl.

Sig. X¹ a¹, d², d⁷, k², k⁷ wanting

FROM THE LIBRARY OF
CH: FAIRFAX MURRAY

DIALOGUS CREATURARUM moralisatus iocundis fabulis plenus. Goudae, Gerardus Leeu, 1480. Folio. Got. char., c. sign., 34 ll., 104 ff. n. n. Mit 120 (statt 124) Holzschnitten, einer schönen Blumenrankenbordüre, einer ornamentalen Initiale in Holzschnitt und dem grossen Druckerzeichen Leeus am Ende. Sehr breitrandiges rubriziertes Exemplar mit rot eingemalten Initialen. Bl. 36, 41, 84 und 89 von alter Hand ersetzt. Einige unbedeutende Gebrauchsspuren, stellenweise gering wasserfleckig, Bl. 12 etwas stark beschnitten. Alter Halblederb. mit vergoldetem Rücken und Superexlibris, auf dem Vorderdeckel Wappen, auf dem Hinterdeckel Wappenschild mit der Inschrift: EX BIBLIOTHECA BUNAUIANA, Rotschnitt, Buntpapiervorsatz. (Gouda 1480)

Hain (ohne es gesehen zu haben) - Copinger 6124; Campbell 1560; Proctor 8920, Type 2; Conway, The Woodcutters of the Netherlands S. 217, A; 220, 3 u. 329; Murray Cat. 131. EDITIO PRINCEPS. Das zweite in Gouda gedruckte illustrierte Buch.

Eines der originellsten und seltensten holländischen Holzschnittbücher. Eines der frühesten illustrierten naturwissenschaftlichen Bücher.

Über den Inhalt dieser Fabelsammlungen und ihren mutmasslichen Ursprung vgl. Graesse II, p. 379 (nach Robert, Fables inéd. du XIIe etc. siècle, I p. 106): *Cet ouvrage mystique en prose, rempli de 122 différents apologues, servant à démontrer une question morale quelconque et confondu par erreur avec la traduction des fables de Bidpai, est attribué dans un ms. du 14e siècle à un certain Nicolaus Pergamenus, personnage entièrement inconnu. Les fabulistes postérieurs en ont tiré souvent profit.* Keidel, Aesopic Fable Literature, Nr. 58 nennt diesen Nicolaus Pergamensis, jedoch war nach neueren Forschungen (Groeber, Grundriss d. romanischen Philologie. II. Strassburg 1893 S. 322) der richtige Verfasser dieses Fabelbuches der Mailänder Arzt Maino de Mayneri (gestorben um 1364).

Über die reiche Holzschnittausstattung, umfassend Tiere, Menschen, Himmelskörper, alles im reinen Linienschnitt u. von köstlicher Naivität, wie sie nur der primitiven Darstellung eigen ist, vgl. Conway, Woodcutters of the Netherlands S. 32-41 u. S. 217 ff.

Die Holzschnitte sind in dieser Ausgabe sämtlich zum ersten Mal abgedruckt. Die schöne von Leeu hier zuerst verwendete Druckermarke stellt das Wappen des Erzherzogs Maximilian dar, links oben ist das Wappen von Gouda, rechts oben die Marke Leeus.

Auf Bl. 20v u. 21 die erste Abbildung von Edelsteinen und Ringen, Bl. 40, 43 u. 46: des Fischfangs, Bl. 68: des Vogelfangs, Bl. 72: der Imkerei; ferner vielfache Abbildg. exotischer Tiere, die auch hier zum ersten Male abgebildet werden (Elefant, Dromedar, Einhorn u. a.); auf Bl. 102 ein Holzschnitt: Der Tod u. der Jüngling. Auch Menschen-darstellungen sind nicht selten, ein „apothecarius“, ein „cirurgus“, ein „cocus“ etc. werden wiedergegeben, auf Bl. 34 versucht sich der Künstler sogar an der Darstellung eines nackten Frauenkörpers. Auf Bl. 82 eine Satire auf den literarischen Diebstahl „De simia qui scribebat libros“ mit bildlicher Darstellung des Plagiators, eines Affen, der das Gespräch zweier Männer belauscht und nachschreibt.

Mit Exlibris und schriftlichem Besitzvermerk von C. F. Murray.

Auf den handschriftlich ersetzten Bl. sind die fehlenden 4 Holzschnitte von alter Hand geschickt mit der Feder copiert worden.

101-6T

8

H
G
e

S

T
G
e

S

F
G
101

5

Prefacio i libzū qui dicit^r dyalog⁹ creaturarū moralizat⁹
 omni materie morali iocūdo et edificatiuo modo appli-
 cabilis. Incipit feliciter

uoniā sicut testa^r yfidorus
 in li^o de sūmo bo^o li^o p^oca^o
 quarto dicens q^d ex pulchri-
 tudine circūscripte nature
 ostendit nobis de⁹ pulchri-
 tudinis sue ptē aliquā. qui
 circūscribi nequit et intelli-
 gi. ut ip^s eisdem vestigijs
 homo reuertatur ad deū qⁱ
 bus auersus est a deo Et qⁱ
 p^o amorē pulchritudinis cre-
 ature. a creatoris forma se
 abstulit. rursus p^o creature

decorem. ad creatoris sui pulchritudinē reuertatur. Que qui-
 dem creature. et si nobis sicut liber iste fingit. dyalētica voce
 formata nō loquātur. Inclinatione tamē et naturalis institutio-
 nis pprietate. nos docere nostrōsq^q mores corrigere si bene pē-
 samus. nō desinūt. Quod illud gloriōsū lumen doctorū. Sanc-
 tus augustinus optime intelligebat cū dicebat. **Q** domine de⁹
 ōnes creature tue q^{is} fecisti. ad me clamāt. et clamare nō desi-
 nūt ut te solū deū creatorem meū sup^o omnia diligā. Et ideo
 auctor libri istius hec rite considerans quosdā dyalōgos crea-
 turarum ad sanā et moralem doctrinā applicauit. confinxit
 et composuit. ut p^o creaturarū quasi nobis loquētū pprieta-
 tes. simul in moribus erudiamur et tedium audientū euite-
 mus. et ip^sozū audienciū memoriā adiuuem⁹ quod maxime
 per rerū similitudines procuratur. Saluator enī noster ōniū
 predicatorū perfecta forma. fabulis. palestinozū more. plus
 est. ut rerū similitudine ad viam veritatis homines pduceret.
 Auctor ergo libri presentis iocūdo modo morales doctrinas i
 exterminiiū viciozū et virtutū promotionē introducit. quod

101 - G - F

utiq; licet et expediens est ut dicit doctor sanctus scda sede q.
clxxij In solutione ultimi argumenti Et hoc si fictio exterior
interiori deuotioni et dispositioni bone conueniat **V**tilis est
ergo presens liber predicatoribus et alijs quibusq; intelligenti
bus contra fatigatione animalē ut p̄ delectacione iocunde mate
rie aliquantulum intermissa itencione ad insistendū rationis stu
dio simpliciū animi ad altiora trahātur **S**icut i collacionib⁹
patrū legit⁹ q̄ beat⁹ euāgelista iohānes dū quidā scādalizare
tur q̄ eū cū suis discipulis ludente iuenit dicitur illi mādasse
q̄ arcū gerebat ut sagittā traheret quod cū pluries fecisset que
fuit utrū hec cōtinue facere posset Qui respondit q̄ si hec con
tinue faceret aut arcus frangeretur aut remissius telū proice
ret **E**x quib⁹ **B**eatus iohānes intulit q̄ similiter animus ho
minis frangeretur si nunq̄ a sua itencione relaxaretur **E**t h̄
idem dicit ph̄s i iij^o ethicozū q̄ in huius uite conseruacione
quedā anime requies cū ludo seu iocūditate habetur q̄ utiq;
virtuosa est si ut dicit **A**mbrosi⁹ in primo de officijs hoc i tali
bus iocundis actionibus seu verbis caueamus ne dū relaxare
animū uolum⁹ omnē armoniā bonorū operū per contemp
tum quendam soluamus **I**ste ergo liber dyalogus creatu
rarum appellatus sic materias iocundas fingit ut morum
grauitas et aptitudo doctrine per sanctorū auctoritates doc
torū exornetur habens duas tabulas prenotatas **Q**uarum
prima exprimit de quibus creaturis tractant singuli dyalo
gorum ut lector quo citius habeat circa que versatur eius in
tencio **S**ecunda tabula alphabetico ordine generaliter singu
las materias virtutum et viciozū ad mores componendos ⁊
corrigendos predicatorum et inquirentem docet **Q**ue scilicet
cuiuslibet narrationi sibi in processu sermonum conuenire pos
sunt ✽

Prima tabula insinuans naturas et efficacias singula
rum creaturarū scdm modū persuasiuū **I**ncipit feliciter

D e sole et luna	Dyalogus primus
De saturno et nube	Dyalogus secundus
De stella transmontana	Dyalogus tercius
De helpero et lucifero	Dyalogus quartus
De arcu celi et cancro	Dyalogus quintus
De celo et terra	Dyalogus sextus
De are et vento	Dyalogus septimus
De littore et mari	Dyalogus octauus
De igne et aqua	Dyalogus nonus
De aqua et igne	Dyalogus decimus
De fluuio et mari	Dyalogus undecimus
De monte et valle	Dyalogus duodecimus
De gemmis lapidibus preciosis	Dyalogus decimus ⁹ tercius
De smaragdo et anulo	Dyalogus decimusquartus
De saphiro et aurifice	Dyalogus decimusquintus
De topasio precioſo	Dyalogus decimus sextus
De carbunculo et speculo	Dyalogus decimus septimus
De achate et seraste	Dyalogus decimus octauus
De auro et plumba	Dyalogus decimus nonus
De auro et argento	Dyalogus viceſimus
De argento et ferro	Dyalogus viceſimus primus
De stagno et ere	Dyalogus viceſimus secundus
De sera et claue	Dyalogus viceſimus tercius
De cacabo et cathena	Dyalogus viceſimus quartus
De herbis et arboribus	Dyalogus viceſimus quintus
De ruta et animalibus venenosis	Dyalogus viceſimus ⁹ sextus
De pſopo et mercurio	Dyalogus viceſimus septimus
De abrotano et lepoze	Dyalogus viceſimus octauus
De plantagine et ſimia	Dyalogus viceſimus nonus
De verberna et lupo	Dyalogus triceſimus
De mandragora ⁊ venere	Dyalogus triceſimus primus
De roſario et perdice	Dyalogus triceſimus secundus
De rampno et damula	Dyalogus triceſimus tercius
De mirto et muliere	Dyalogus triceſimus quartus

De cedro libani	Dyalogus tricesimus quintus
De duab9 arborib9	Tricesim9 sextus
De delphino et anguilla	Dyalogus tricesimus septimus
De syrene et lubzico	Dyalogus tricesimus octauus
De vento marino guloso valde	Dyalog9 tricesim9 nonus
De quib9 dētalibus & piscatore	Dyalogus quadragessimus
De lucio & basilisco	Dyalogus quadragessim9 primus
De sturione qui ad mare p̄xit	Dyalog9 q̄dragesim9 secū9
De murenula & cocodrillo	Dyalogus q̄dragesim9 terci9
De lucio & tricha	Dyalogus quadragessim9 quart9
De regina & ydro	Dyalog9 quadragessim9 quintus
De iarpione & trimallo	Dyalogus quadragessim9 sextus
De rana & cācro	Dyalog9 q̄dragesim9 septimus
De piscatore & piscicula	Dyalog9 quadragessim9 octauus
De aquila & auib9 & leone & alijs bestijs	Dya9 q̄dragesim9 non9
De aquila que citauit omnes volucres	Dyalog9 quinquagesim9
De herodio & miluo	Dyalogus quinquagesim9 primus
De grue q̄ volebat volare ad solē	Dya9 quinquagesim9 secū9
De sterla q̄ cepit leporē	Dyalog9 quinquagesim9 tercius
De strucione & chirurgico	Dyalog9 quinquagesim9 quartus
De falcone et gallo	Dyalog9 quinquagesim9 quintus
De asture que misit ad caridziū	Dya9 quinquagesim9 sextus
De olmerillo & accipitre	Dya9 quinquagesim9 septimus
De carflācho q̄ volu' se regulari	Dya9 quinquagesim9 octau9
De ypupa et papago	Dyalog9 quinquagesim9 nonus
De gallina et colūba	Dyalog9 sexagesimus
De gallo & capone	Dyalogus sexagesimus primus
De fazione et pauone	Dyalogus sexagesim9 secū9
De coruo et ficedula	Dyalogus sexagesimus tercius
De nocticorace & alauda	Dyalogus sexagesimus quartus
De caudetremula et fassiano	Dyalogus sexagesim9 quint9
De philomena & coruo iter ceteras aucs	Dya9 sexagesim9 sext9
De cironia & p̄udine	Dyalogus sexagesimus septimus
De pigardo et alieta	Dyalogus sexagesimus octauus

De onocrotalo et azino   Dyalogus sexagesimus nonus
 De cigno et corua   Dyalogus septuagesimus
 De ornice et gallina   Dyalogus septuagesimus primus
 De qualia et alauda   Dyalogus septuagesimus secundus
 De ydone rapace   Dyalogus septuagesimus tertius
 De mergulo negligente   Dyalogus septuagesimus quartus
 De carduello in cauea   Dyalogus septuagesimus quintus
 De ibice imunda et apothecario   Dyalogus septuagesimus sextus
 De pellicano solitario   Dyalogus septuagesimus septimus
 De turture casta   Dyalogus septuagesimus octauus
 De perdice fure   Dyalogus septuagesimus nonus
 De pica et agazis   Dyalogus octuagesimus
 De miluo q̄ decepit pullos cuiusdam ornice   Dyalogus octuagesimus primus
 De bubone q̄ voluit habere dominium alitum   Dyalogus octuagesimus secundus
 De auibus terrenis et aquosis   Dyalogus octuagesimus tertius
 De rustico et apibus   Dyalogus octuagesimus quartus
 De leone q̄ pugnavit cum aquila   Dyalogus octuagesimus quintus
 De leone q̄ prostravit duos catulos suos   Dyalogus octuagesimus sextus
 De grife tyrana   Dyalogus octuagesimus septimus
 De leopardo et unicorni q̄ pugnavit cum dracone   Dyalogus octuagesimus octauus
 De elephante qui genua non flectit   Dyalogus octuagesimus nonus
 De latiro qui sibi uxorem accepit   Dyalogus nonagesimus
 De dromedario et eius cursu   Dyalogus nonagesimus primus
 De leone q̄ edificavit cenobium   Dyalogus nonagesimus secundus
 De onocrotalo qui fecit palatium   Dyalogus nonagesimus tertius
 De rinocerone q̄ despiciebat senem   Dyalogus nonagesimus quartus
 De orice l' orige q̄ nunquam infirmabat   Dyalogus nonagesimus quintus
 De saginario publico   Dyalogus nonagesimus sextus
 De fima que scribebat libros   Dyalogus nonagesimus septimus
 De cameleopardulo   Dyalogus nonagesimus octauus
 De lauro nauta   Dyalogus nonagesimus nonus
 De leone venatore   Dyalogus centesimus

F
G
De tragelapho architectore
De bubalo caligario
De iuuenca coco
De capriolo ioculatore
De lepore iurista
De cane et lupo
De lupo et azino
De vizo et lupo
De damula et lupo
De vario et squillato
De equo et apzo
De azino et boue
De hirco et veruece
De panthera ⁊ porco
De onagro et apzo
De salamandra et ydro
De simia et taxo
De mure et murilego
De quibus agnis et lupo
De reptilibus multis
De homine et muliere
De vita et morte

Dyalog⁹ centesim⁹ primus
Dyalog⁹ centesim⁹ secund⁹
Dyalog⁹ centesim⁹ terci⁹
Dyalog⁹ centesim⁹ quartus
Dyalog⁹ centesim⁹ quintus
Dyalog⁹ centesim⁹ sextus
Dyalog⁹ centesim⁹ septimus
Dyalog⁹ centesim⁹ octau⁹
Dyalog⁹ centesim⁹ nonus
Dyalog⁹ centesim⁹ decimus
Dyalog⁹ centesim⁹ undecim⁹
Dyalog⁹ centesim⁹ duodecim⁹
Dyalog⁹ centesim⁹ terci⁹ deci⁹
Dya⁹ centesim⁹ decim⁹ quartus
Dya⁹ centesim⁹ decimus quint⁹
Dya⁹ centesim⁹ decimus sext⁹
Dya⁹ centesim⁹ decimus septim⁹
Dya⁹ centesim⁹ decimus octau⁹
Dya⁹ centesim⁹ decimus nonus
Dyalog⁹ centesimus vicefim⁹
Dya⁹ centesim⁹ vicefim⁹ primus
Dya⁹ centesim⁹ vicefim⁹ secund⁹

Tabula prima explicit feliciter ❖

Secunda tabula huius libri demonstrans in ordine alphabetico singulas materias circa quas quilibet dyalogorum versatur Incipit feliciter ❖

Incipit secunda tabula

Astinencia longam et sanam vitam donat **Quere**
Dyologo centesimo tercio

Accusare non debet alium eodem crimine deprehensus

Dyologo septuagesimonono

Actores malorum et consencientes in eis pari pena puniuntur

Dyologo decimo octavo

Adulatores non sunt audiendi Dyologo quadzagesimonono

Adulatores multos decipiunt Dyologo centesimo sexto

Adulatores discordias et iurgia seminant Dyalo^o centesimo r^o octa^o

Affectus potentium debet esse semper ad pauperes inclinatus Dyalo^o sexa^o l^o

Agere nemo debet quod naturaliter non potest Dyologo
quinquagesimo quinto

Alter alterius onera portare debemus in caritate Dyalo-
go vicefimo tertio

Amarum consilium cum quiete et securitate melius est quam delectabile cum periculo Dyologo centesimo duodecimo

Amicus est homo tempore prosperitatis tantum Dyologo quinquagesimo sexto

Amicus probandus est Dyologo centesimo octavo

Avaricia nunquam satiabitur Dyologo centesimo nono

Avarus nulli aliquid dare consentit Dyologo tricesimonono

Avarus sua non vult communicare Dyologo octuagesimo septimo

Avarus qui est et pauper ad dignitates et regimina non debent prefici Dyologo octuagesimo septimo

Avarus nunquam saturabitur Dyologo octuagesimo septimo

Audi vide tace Dyologo vicefimo primo

Aurum et possessiones dum romani acquisierunt amplius bellare non valuerunt Dyologo centesimo decimo

Benefacit nemo inuitus Dyologo nonagesimo sexto

Beneficij accepti memor esto Dyologo centesimo undeci^o

Beneficia prestanda sunt inimicis Dyologo nonagesimo octavo

Beneficiorum esse non debemus in memores Dyologo vicefimo tertio

Bonum pro malo reddere debemus Dyalogo nono
Boni a malis pati frequenter habent Dyalogo octauo
Boni malis supportant et sepe pro malo bonum reddunt.
Dyalogo nono.
Boni debent malis fortiter resistere ne possent nocere
Dyalogo vicefimo sexto
Bonos multi dyaboli temptant Dyalogo decimo septimo
Bonis suis uti quilibet debet i silēcio Dyalogo quāquagesimo tero

Canibus similes debent esse rectores Dyalogo octauo
Cantare debemus et psallere domino voce et corde
Dyalogo nonagesimo septimo.
Caritatiue seruire debe⁹ iuicem Dyalogo nonagesimo sexto
Cast⁹ fugere debz loca luxuriosozū Dyalogo septuagesimo octo
Castus debet fugere consortia mulierū Dyalogo tricesimo pō
Certa pro incertis dimittere fatuū est Dyalogo centesimo
Certare non debes cum aliquo de ea re que ad te non pertinet.
Dyalogo octuagesimo octauo
Cauendum est ab ypocritis Dyalogo quadragésimo pō
Cauendū est a falsis et dolosis Dyalogo sexagesimo primo
Coacta seruicia deo non placent Dyalogo nonagesimo sexto
Cōmorātes i siml rixari nō debēt Dyalogo vicefimo tercio
Cōmunicāe nō debz pu⁹ cū magno Dyalogo vicefimo
Concordia parue res magne sūt Dyalogo quinto
Cōcordia inter fratres seruāda ē Dyalogo nonagesimo secūdo
Confessionem que impediunt Dyalogo centesimo decio sexo
Cōfessor debz esse discret⁹ et caut⁹ Dyalogo vicefimo nono
Cōsiliarij falsi sūt deuitandi Dyalogo quadragésimo nono
Cōsiliū malum sepe dantes ipsū inuoluit
Dyalogo centesimo primo
Cōsiliū amarum sanius est cū quiete q̄ quod est delectabile cum periculo Dyalogo centesimo duodecimo
Cōsiliū lenū frequēter ē sanū Dyalogo centesimo decimo nono

Consilium parentum spernendum non est in bonum **D**yalogo octuagesimo sexto.

Consuetudo non bona nocebit sine **D**yalogo septuagesimo tertio

Consuetudo altera natura **D**yalogo centesimo decimo quarto

Contenti esse debemus cum his que nobis largitur deus

Dyalogo octuagesimo tertio

Continencia magna fuit in senibus Imperatoribus ac alijs principibus necnon et in philosophis **D**yalogo centesimo viceesimo primo

Contrario suo nullus debet se coniungere **D**yalogo decimo

Conuersionem peccatoris tres diaboli impediunt **D**yalogo centesimo decimo sexto.

Conuerti multi non audent timore austeritatis regule.

Dyalogo quinquagesimo octauo

Conuicia patienter sunt toleranda **D**yalogo centesimo decimo quinto

Conuicia et obprobria illata sustinere debemus exemplo paganorum **D**yalogo octuagesimo primo

Corpus suum debet homo libenter in mortem exponere pro christo sicut ipse pro nobis suum dedit **D**yalogo quadragesimo quinto

Corruptores amare debemus **D**yalogo septimo

Credere debent iuuenes senioribus **D**yalogo quadragesimo

Credere debemus semper sano consilio **D**yalogo centesimo decimo nono

Credere debemus non omni verbo **D**yalogo octuagesimo

Cristi imitatione vindictam proximo libenter remittere debemus **D**yalogo nono

Cui des id est accommodes videto **D**yalogo centesimo decimo septimo

Dans alteri aliquid vide cui des **D**yalogo centesimo sexto
Dare debet deo et pauperibus de optimis **D**yalogo septuagesimo quinto

Decipit homo sepe qui mulieri credit **D**yalogo tricesimo octauo

Detractor frequenter male perit dyalogo centesimo x^o octa^o
Diabolum non debet cristianus audire dyalogo decioseptio
Diabolus resistentib⁹ sibi fugit et debilis efficitur
dyalogo quadragesimo quinto
Dicere noli ea que pro certo non sciueris dyalogo tricesimo
Discrecio omnia opera facit bona .et mala que sine ea fiunt
dyalogo nonagesimo primo
Discordia magne res dilabuntur et pue fiunt dyalogo quinto
Discordantes pacificare debemus dyalogo octuagesimo octauo
Ditari non festinet nimis negociatores dyalogo nonagesimo nono
Diuice mundi fallaces sunt et ideo contemnende
dyalogo tricesimo secundo
Dominari volentes iniuste frequenter male pereunt
dyalogo octuagesimo secundo
Dormientes sepe a dyabolo ludificantur et maculantur
dyalogo septuagesimo
Dura sustinere debet q^o dulcia cupit habere dial^o octuagesimo q^o r^o

Elemosinam dare non volunt auari dyalogo tricesimo nono
Exaltas seipsum humiliabitur dyalogo quinquagesimo secundo

Felix que facit aliena picula cautum . dyalogo quadragesimo q^o r^o
Festucam videns in oculo alterius trabem non videt
in suo . dyalogo viceesimo primo
Festucam frequenter in oculo suo superbus non considerat
dyalogo sexagesimo quinto
Fides metita ab ingratis sepe reddit² dyalogo centesimo x^o septio
Fidem dare non debemus verbis sophisticis et ingeniosis
dyalogis octuagesimo et centesimo septimo
Filij et filie a parentibus in virtutibus sunt exercitandi

et ad opera mechanica disponendi ex exemplo antiquorum

Dyalogo sexagesimo secundo

Finis in omnibus rebus proponendus est et prefigendus

Dyalogo nonagesimo tercio

Fovea qui fodet incidet in illa Dyalogo centesimo decimo viii^o

Fraus summe vitanda est in negociacionibus Dyalogo

nonagesimonono.

Gaudere non possumus hic cum seculo et gaudere postea
cum cristo Dyalogo octuagesimo quarto

Gaudere cum gaudentibus Dyalogo sexagesimo

Gaudium mundi breue Dyalogo sexagesimo

Grati esse debemus pro beneficijs benefactorib⁹ Dyalogo

centesimo undecimo

Gula multos occidit Dyalogo centesimo tercio

Gule appetitu multi corruerunt Dyalogo quadragesimo quarto

Gule continencia et sobrietas fuit in antiquis gentilibus et
philosophis Dyalogo octuagesimo tercio

Homo debet iratum proximum pacificare Dyalogo sexto
Honest⁹ non debz cu turpib⁹ conuersari Dyal^o tricesimo^o

Incipiunt plures bene qui male finiunt Dyal^o tricesimo^o 3°
Infirmis debe⁹ seruire libet^o Dyal^o nonagesimo quinto

Infirmitas datur homini ad salutem Dyalogo nonagesimo quinto

Ingratitudo quid comereat Dyalogo primo

Ingratus quomodo punitur Dyalogo quadragesimo octavo

Ingrati mala pro bonis reddunt Dyalogo quadragesimo octavo

Inferior non debet se equare superiori Dyalogo viceesimo

Inimico humili credendum non est Dyalogo tricesimo septimo

Iniuriam faciens recipiet Dyalogo sexagesimo septimo

Inuidia bonos diffamat Dyalogo viceesimo secundo

Inuidus sepe male perit cadens in foueam quam alteri fecit

Dyalogo centesimo viceesimo

Ira sedari debet quatuordecim Dyalogo sexto

Fratus putat se plus posse q̄ possit dyalogo quadragésimoter^o
Procrite sub bona specie homines decipiūt dyal^o q̄dragesimop^o
Immundi mundari nolunt dyalogo centesimo decimoquarto
Inobedientes puniuntur dyalogo quinquagesimo
Inimicū humiliatū spernē nō debe⁹ dyalogo centesimō x^o nono
Iudex debet causā discutē āteq̄ iudicet dyalogo tricesimō sexto
Iudex nō debet aliū iudicāe dū ipse eodē crimine culpatur
dyalogo septuagesimonono
Iudicium cum ira fieri non debet dyalogo septimo
Iudicium iustum fiet dyalogo octuagesimonono
Iusticia nemini parcat dyalogo octuagesimonono
Iusticia etiā i ppzios filios malos seruāda dyal^o vicesimō sexto
Iuuā te ipsū et iuuabit te deus dyalogo quinquagesimo octauo
Iuuenū cōsilia nō semp̄ sana dyalogo quadragésimo

Laborare debemus et ociū fugere dyalogo decimotercio
Laborare debem⁹ in iuuentute vt in senectute iuenia⁹
dyalogis septuagesimotercio et septuagesimo quarto
Laborare refugiēs in egestate erit dyalogo septuagesimo q̄rto
Laus sordeat p̄pzia dyalogo quadragésimō sexto
Leticia immoderata nocet dyalogo sexagesimo
Leuare nō se debz q̄s supra statū suū dyalogo quinquagesimō q̄nto
Libertas omnibus p̄uealet dyalogo quinquagesimonono
Litigare noli cum muliere mala dyalogo tricesimo
Litigantes cum potenciozibus pdūtur dyalogo quinquagesimō p̄mo
Locutum quoldā penitet tacuisse nūq̄ dyalogo vicesimō p̄mo
Loqui nemo debet vbi non est auditus dyalogo sexagesimō sex^o
Luxuria alluetus resipiscit raro dyalogo septuagesimō sexto

Magno se nō debz parū⁹ coeq̄re dyalogo septuagesimō^o
Maiores nō debēt cōtēnere minores dyal^o vicesimō q̄rto
Maledicta sustinere debemus pacifēter dyal^o cētesimō decimō q̄nto

Mali sanati ab infirmitatibus sunt peiores **Dyalogo** vicefimo 1.
Malo debemus contrahere et non consentire **Dyalogo** decimo octavo
Malum minus eligendum **Dyalogo** quinquagesimo sexto
 et sexagesimo septimo
Manere domi religiosius melius est quam vagari **Dyalogo** centesimo viginti
Medicum animarum curare querere debemus **Dyalogo** vicefimo nono
Medium tenere beati **Dyalogo** nonagesimo primo
Misereri debemus super afflictis **Dyalogo** sexagesimo tertio
Mori elegerunt antiqui potius quam fidem frangere **Dyalogo**
 quinquagesimo septimo
Mortis timor sicte quosdam humiliat **Dyalogo** vicefimo septimo
Morti nos debemus exponere pro republica vel quando vita
 re non possumus **Dyalogo** quadragesimo septimo
Morte omnes pereunt **Dyalogo** septimo
Mortem euadere nullus potest **Et multa alia de morte**
Dyalogo centesimo vicefimo secundo
Mulier bona perpetuale refugium **M**ala vero perhennale
 tormentum **Dyalogo** nonagesimo
Mulieres conseruare decet castitatem sui status
Dyalogo septuagesimo octavo
Mulieris vanus quomodo sit ornatus **Dyalogo** quingentesimo quarto
Mulieris colloquium vitare debemus **Dyalogo** tricesimo primo
Mulieris speciem non concupiscas **Dyalogis** tricesimo
 octauo et centesimo vicefimo primo
Mulieris mala lingua grauior est super omnia **Dyalogo** nonagesimo
Murmurare contra potestates periculosum **Dyalogo** quingentesimo primo
Mutuum reddere iustum **Dyalogo** centesimo undecimo

Obedire debent serui dominis suis **Dyalogo** duodecimo
Obiurgari non debes calamitosum **Dyalogo** septuagesimo tertio
Ocium fugere debemus **Dyalogo** decimo tertio
Oculorum amissio defleri non debet **Dyalogo** undecimo

Orabimus spiritu et mente dyalogo nonagesimo septimo
Oracione moyses vicit amalech dyalogo tricesimo quarto
Ornatus hoim nō debz q̄ri viciose dyalogo quinquagesimo octo

Parcialitatem amantes peribūt dyalogo octuagesimo nono
Parentes debent minores proles ad laborem incitare
dyalogo decimotercio
Parentes senes et pauperes ac in necessitate positos sustenta-
re debent proles dyalogo nonagesimo quarto
Parentum cōsiliū bonū seruādū est dyalogo octuagesimo sexto
Pauperes et humiles sūt a maiorib⁹ p̄tege di dyal⁹ sexag⁹ oct⁹
Pauperibus auari nichil dant dyalogo tricesimonono
Paruū qd possidere meli⁹ ē q̄ nil habere dyalogo centesimo nono
Passio cristi designat⁹ in rege colozo dyalogo quadragesimo septimo
Pastores vigilare debent super gregem dyalogo octauo
Penitencie timore multi non audent se ad conuersionem
dare dyalogo quinquagesimo octauo
Penitenciam egere in senectute difficile est ei qui in iuuentu-
te non didicit dyalogo septuagesimo tercio
Perseuerancia in bono fine queritur dyalogo tricesimo tercio
Petentes iordinate et iniuste repelluntur dyalogo quarto
Potentes exhibere debent affectum circa inferiores dyalogo
sexagesimo octauo
Potens non debet inferiorem calcare tempore prosperita-
tis dyalogo septuagesimo
Primum nemo cupere debet dyalogo sexagesimo secundo
Princeps illitteratus vti debet consilijs doctorum virozum
dyalogo centesimo quinto
Princeps debet esse doctus in diuinis et humanis
legibus dyalogo centesimo quinto
Principes qui antiquitus fuerunt habuerunt magistros

et doctores **D**yalogo centesimo quinto
Probandi sunt amici et socij an fideles sint **D**yalogo cen-
tesimo octavo
Promittere nemo debet quod non vult aut possit facere
Dyalogo sexagesimo quarto
Prudens sit et sensatus atq; bene doctus qui cupit fieri apud
príncipes sublimatus **D**yalogo centesimo quinto
Pulchri nichil haberi potest sine labore **D**yalogo tricesimo secundo
Pulchritudinē mulieris ne inspicias **D**yalogo tricesimo octavo
Pugnare non debent inter se partes discordes **D**yalogo
octuagesimo septimo
Pugnare debemus cum hostibus infernalibus per contraria
que nobis ingerunt **D**yalogo centesimo decimo septimo
Pugnare nō debet debilis cōtra fortē **D**yalogo cētesimo vicefimo

Questionem sine causa mouentes sepe confunduntur
Dyalogo quinto
Cum tibi quid datur cur detur respice **D**yalogo cētesimo sexto

Rector populi eligatur qui bonis moribus est ornatus
Dyalogo vicefimo quinto
Rectore bono nō cōtēti merito malo vexātur **D**yalogo tercio
Rectores nō debēt timere puerlos et malos **D**yalogo octavo
Rectores canibus similes esse debent **D**yalogo octavo
Rectorum bonitate multi bene valent **D**yalogo vicefimo quinto
Religiosus debet in claustrō et in cella assidue persistere **D**ya-
logo centesimo sexto
Religiosus cauere debet ad vomitum id est ad seculum redire
Dyalogo decimo sexto
Religioni male quidā detrahūt **D**yalogo quinquagesimo octo
Relinquuntur ī morte omnia terrena nisi sola vestis linea qua
sepultura hominis fit **D**yalogo octuagesimo sexto
Rem perditam et irrecuperabilem anxie deplozare et querere

non debemus dyalogo centesimo

Resistite dyabolo et fugiet · dyalogo quadragesimo quinto

Agittam et laqueos superbus icurrit daya^o cētesimo quinto
Sanctus cum sancto eris dyalogo decimo

Genes honorare debemus et nō despiciere dyal^o nonage^o quarto

Sentenciā ex veritate non de alia corruptela iudex iustus

debet proferre dyalogo octuagesimonono

Seruicium quod alijs impenditur esse debet gratum et

utile dyalogo viceesimo quarto

Scientibus et expertis credi debet dyalogo nonagesimo primo

Sociatus cum alijs melius est esse q̄ sequestratus

dyalogo centesimo decimotercio

Solitarius se debet seruis dei dyalogo septuagesimo septimo

Statu suo quo quisq; vocatus est permaneat dyal^o cētesimo 2°

Studere debet diligenter clericus ut sublimari possit

dyalogo centesimo quinto

Subiecti humiliter suis superioribus debēt subici dyal^o xij^o

Succurrere debent maiores minoribus

dyalogo sexagesimo octavo

Superbia quō humiliatur dyalogo primo

Superbia quomodo punitur dialogo secundo

Superbi soli videri volunt dialogo tricesimo quinto

Superbi paruos et humiles despiciūt dyal^o quadagesimo secundo

Superbi quō et quare pereunt dyalogo quadagesimo secundo

Sulfureo pacem turbat dyalogo centesimo decimo octavo

Tacere meli⁹ q̄ male respondere dyalogo centesimo quarto

Tacere debet iuuenis quoadulq; interrogetur

dyalogo centesimo quarto

Temperate omnia agi debent dyalogo centesimo quarto

Temporalia ista contemni debet **D**ialogo octuagesimo secundo

Temporum mutatio **D**ialogo septuagesimo primo

Temulentus iudex aut iratus non debet sententiam proferre

Dialogo tricesimo sexto

Testis falsus est qui ex invidia testatur **D**ialogo viceesimo secundo

Testes examinabit iudex antequam sententiam proferat **D**ialogo

octuagesimo nono

Timore austeritatis regule multi ad meliorem vitam et monasti-

cam non conuertuntur **D**ialogo quinquagesimo octauo

Tribulationes presentis temporis patienter sustinende sunt

propter premium eterne vite **D**ialogo undecimo

Vagari per seculum monacho non competit **D**ialogo
decimo quinto

Vana loquentes pereunt et veritas permanet **D**ialogo

decimonono

Vane gloriantes bona sua perdunt **D**ialogo quinquage-

simotercio

De soli **D**ialogo centesimo decimotercio

Veniam petenti tribuere debemus **D**ialogo octuagesimo primo

Verbis mellitis et blandis multi sepe decipiuntur **D**ialogo

centesimo decimo septimo

Verum semper dicere debemus **D**ialogo centesimo decimo octo

Vicia propria considerare debemus **D**ialogo sexagesimo quinto

Vicijs deseruiens eorum seruus est **D**ialogo decimo quarto

Vidua prudens non debet facile maritari exemplo trium bona-

rum viduarum **D**ialogo nonagesimo

Vigilantes a demone non temptantur **D**ialogo septuagesimo

Vincere debemus nosmetipsos **D**ialogo nono

Vindicta non debet fieri sine deliberatione **D**ialogo nona-

gesimo octauo

Vilia et abiecta quidam dant pauperibus **D**ialogo septuage-

110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

limoquinto

Vindictā remittete debem⁹ exēplo cristi ihesu Dyalogo nono

Vindictā libenter debem⁹ dimittere Dyalogo nonagesimo octo

Virtutes q̄ habz ab oibus honorat⁹ Dyalogo decimoquarto

Virtutes habēs non debet se leuiter in publicum ostendere

Dyalogo decimoquinto

Vita breuis omnis violenti Dyalogo octuagesimo secundo

Viuentes deo debent temporalibus subsidys fulciri

Dyalogo tricesimoquarto

Plus altera natura est dyalogo centesimo decimoquarto

Vocacione sua ones debēt pmanere dyalogo cētesimo secūdo

Vroz obedire debet suo viro dyalogo nonagesimo

Vrozi cuidam a viro suo tria faciēda p̄p̄osita sunt

dyalogo nonagesimo

¶ Explicet secunda tabula que valde moralis est et bona ❧❧❧

Dialogus creaturarū optime moralizatus. omni materie morali iocundo mō applicabil: ad laudē dei & edificacionē hoim̄. Incipit feliciter

De sole & luna Dialogus primus

Sol est secundum philosophum oculus mundi. iocunditas dei. pulchritudo celi. mensura temporum. virtus et origo omnium nascencium. dominus planetarum. ductor et perfector omnium stellarum. Luna vero ut dicit Ambrosius in exameron est decora noctis. mater totius humoris et ministra. mensura temporum. dominatrix maris. immutatrix aeris et emu

latrix solis Et propter quod emulatrix ē solis. soli incepit de-
trahere. ac eum diffamare Sol autem hoc sentiens loquitur est
lune dicens Quare michi detrahis et blasphemias? Ego semp
te illuminaui et precessi tu autem semper me odis et ipugnas
Cui luna Recede a me quia te non diligo Cum propter tuum
magnum splendorem ego nichil apprecioz in mundo Si non
esses seculo suplata essem ego Cui sol Ingrata sufficiat tibi
magnificencia tua. si ego in die tu vero in nocte plustras Obe
diamus ergo creatori nostro et noli supbire super me. sed me
permittle lucere in die ac bona domini munire Luna vero ma
gis animata recessit cum furoze. et stellas ad se clamauit Ag
gregauitq; magnum exercitum et cum sole preliari cepit Sa
gittas enim mittebat aduersus solem et cum iaculis percutere
nitebatur Sol autem cum esset superius descendit et lunam
cum mucrone partitus est et stellas deseruit dicens Sic semper
cum eris rotunda faciam tibi Hac enim de causa ut fabule di
cunt luna nūquam rotunda permanet. et stelle casum habent
Luna ergo confusa in verecundia mansit dicens t **T**urgidam
melius partiri erat q̄ totam perire Sic enim multi superbi et
elati volunt soli dominari. nec superiorē vel similem cupiūt
habere. **U**nde **G**losa Superbia est elacio incensa que inferiorē
res despiciens. superioribus et paribus satagit dominari **N**ā
velle quidem esse super omnes vituperabiliter malum est. susti
nere alterum sibi similem gloriozum est ut ait crisostimus **D**e
calibus enim dicit poeta **T**olluntur in altum ut lapsu graui
ori cadant. **E**t nota q̄ quanto est maior assensus tanto ē ma
ior et periculoz casus **Q**ui enim de plano et infimo loco ca
dit cito resurgit. qui autem de alto. cito surgere nequit. **R**ami
enim arboris ut dicit crisostimus. qui stant in summitate
cito a magno vēto frāgūt **Q**ui at sūt ad radicē cōseruāt **U**n
eciā ait quitus curius quēdam dixisse alexandro q̄ licet arbor
magna crescat in altum tū vento citius extirpatur **E**t licet leo
tam sit superbus. tamen paruorum auium efficitur cibus

¶ Quidā philosoph⁹ veniēs ad septurā alexādzī ait Veri nō
sufficiebat illi totus mūd⁹. hodie quiq; septura pedū ē cōtēt⁹

¶ De saturno et nube **D**ialogus secundus

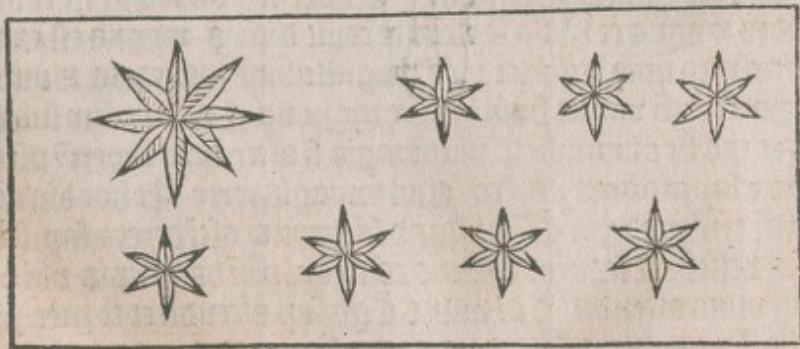

Septē sūt planete scđm dicta phōzū. scz Saturnus Ju
piter Mars Sol Venus Mercurius et Luna Sed dis
tancia magna ē inter planetā ⁊ planetā Quia refert
magister moyses maximus phūs vt habetur in aurea legēda
q̄ quilibet circulus cuiuslibet planete habet in spissitudine vi
am quingētozū annozū Id est tantū spaciū quantū posset al
quis ire in quingentis annis de via plana Ita tamen q̄ iter
cuiuslibet diei sit quadraginta miliaria. et quodlibet miliare
sit duozum milium passuum. Quaedam autem vice quedam
nubes magna et spissa se eleuare cepit dicens. magna est excel
lencia mea quia propter meā magnitudinē planete in mundo
apparere nō valent dum in aere me pono Sed cum sim sub ip
sis et eas sic obnubilo Quātomagis si ascendero superi⁹ offul
care ⁊ suppeditare pōtero Quātomagis certe Et hoc dicens
sursū tendere cepit Cūq; vsq; ad saturnum ascēderet ⁊ sup scā
dere vellet. ait saturnus Quis es tu qui ascēdere cupis vbi nū
quā vllus ascendit Cui nubes Ego sup ascēdā et te precipi
tabo Hoc audiens saturnus perturbatus ad arma cucurrit et
viam ei clausit Insuper et nubem deiecit et ad nichilū redegit
dicens **C**onuenit eū recidiuare qui vult sup oēs stare Hoc
eni accidit nabugodonosor qui super oēs reges et prinicipes

terre scandere satagebat ut eēt rex regū et dñs dñozū terreno
 rū nesciens pre supbia q̄ dominetur excelsus sup regnū hoīm
 de quo dicitur danielis iij^o. Quādo elatum est cor nabugodo
 nosoz et spiritus eius cōfirmatus est ad supbiam. depositus ē
 de solio suo. Unde dictū est ei. Eiciet te deus ab hominibus et
 cum bestijs atq; feris erit habitacio tua. fenū vt bos comedes.
 septēq; tempora mutabuntur in te. Sicut dicitur in hystozijs
 scolasticis. Non ē factus scdm mutacionem corporis sed scdm
 mentis alienacionem et ablatu est ei sensus et vsus lingue et
 videbatur sibi q̄ esset bos siue taurus in anterioribus in poste
 rioribus autem leo. Daniel quoq; toto tempore alienacionis
 eius pro eo orabat. Ita q̄ septē tēpora idest septem anni ad p̄
 ccs suas in septē mēses mutati sunt. In q̄bus septē mēibus
 insaniam paciebatur per quadraginta dies. p̄ alios vero qua
 draginta ad cor reuert⁹ flebat et orabat deū. Ita q̄ ex magnis
 fletibus oculi eius vt caro facti sūt. Multi autem ad eū exibat
 et eū videbāt. Cōpletis g^o septē mēib⁹ reuocat⁹ ē. Nō tū statī
 regnit s; statuti sūt p̄ eo septē iudices et vsq; ad finē septē āno
 rū penitēciā egit panē et carnes nō comedēs et vinū nō bibens.

De stella transmontana Dialogus tercius

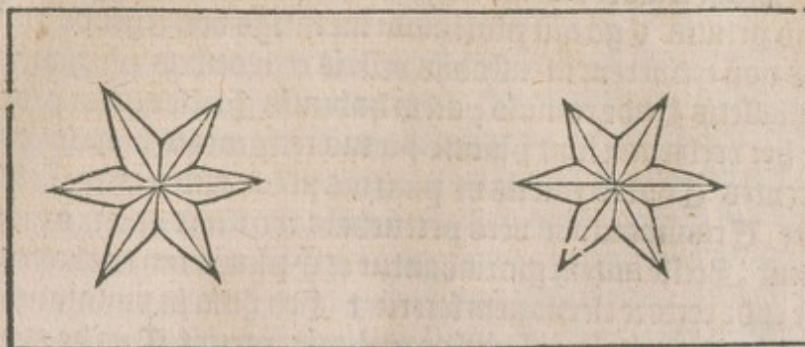

Stella que transmontana nūcupatur in umbilico ce
 li est. Non enim ad occasum tendit nec celum cir
 cuit vt cetere. Sed in meditullio sedens omnia

Edera regit et voluit. Est enim limes vel semita maris ad quam
semper prospiciunt naute. Ad hanc stellam cunctae unani-
miter conuenerunt dicentes. Tu debes tu semper sedere et quies-
cere nos cotidie celum circumus tibiq; incessanter seruimus.
Da locum maiori & recede aliquantulum. Quibus ait. Rescitis
quid petatis. Ego aut plurimum me fatigo vos regendo. et si
vos non retinerem in custodijs vestris et motibus plurimum
deuissatis. Unde consulo pacem habeatis. Stelle autem prop-
ter haec verba non sunt placatae. primo reciprocatae unanimitate
dicentes. Te obsecramus ut prouideas nobis alium rectorem eli-
gere. Transmontana vero perturbata recessit et domino nun-
tiauit. Stelle autem gloriabantur et q̄ plurimum exaltaban-
tur et de rectore electionem fecerunt. Sed quia in unitate non
sunt inuente altricare fitiul ac pzelari ceperunt. Qua de cau-
sa sicut oues non habentes pastorem errabant in sitibus suis
non permanentes. Nouissime autem errorem suum agnoscen-
tes penituerunt et ad rectorem priorem reuerse sunt et ipsum
honorabiliter confirmauerunt dicentes. **Q**ui bonum rec-
torem habet nunquam elegat peiorem. Ita et nos agere con-
uenit. Cum enim habemus rectorem qui nos recte regat ipsum
honorare atq; diligere debemus non ipsum uti utare sed pro vi-
ribus fouere propter laborem quem sustinet nos regendo. Gra-
dus regiminis dicitur grandis honor. sed graue pondus est.
Unde Bernardus. Quid est honor nisi onus. Quid est poten-
tatus nisi calamitas. Quid est sublimitas nisi naufragiosa tem-
pestas. Quis potest esse in honore sine dolore. Quis est in pre-
lacione sine tribulatione. Quis in dignitate sine vanitate. ut
refert valerius in libro septimo de illo rege subtilis ingenij et
confidij cui cum esset traditum dyadema priusq; capiti impo-
neret retinuit diu ipsum et considerans ait. O nobile certum
q̄ felix quatis sollicitudinibus et periculis plenum es tu prop-
ter quod dicit augustinus. nichil laboriosius nichil difficilius
et nichil periculosius q̄ pzeffe. Ideoq; narrat valerius libro
septimo de Cornelio scipione. Cui cum hispania sorte venis-

set Respondit se nolle illuc ire adiecta causa cū qd recte faceret
nesciret. Non enim reputauit se virū luculentum ⁊ sufficientē
tanti honozis et periculi

De hespero et lucifero Dialogus quartus

Hesperus ē stella nocturna et lucifer est matutina que
apparet de mane hee due stelle accumulauerūt ōnes
alias ad se et cū hīs omnibus pcellerūt creatori stel
larū dicentes Domine qui creator bonus es optime nos irra
diasti ac decēter collocasti Sed in hoc supplantate sumus quā
splendor et pulchritudo nostra non semper chorulcat Idcirco
te pie oram⁹ vt solem obscurare debeas ac lumine priuare vt
possimus etiā in die perlustrare Quibus creator hoc nō licet
quoniā sol ē diei ornator horarūq; distributor et origo omniū
nascencium et sine ipso nichil pullulare potest Ideoq; preces
vestras in hoc nō exaudiā Demū stelle a creatore petierūt di
centes O conditor omnium creaturarum ad minus in hoc ex
audi nos Exsicca ergo et dele nebulas de aere q; impediūt lu
men nostrū Nō enī propter nebulas cōtemplari et videri vale
mus multociens Ad hoc at ait creator Obmutescite et iniusta
non petatis Scriptum est enim in cathone Quod iustum est
petito vel quod videatur honestum Nebule enī in vndacione
sua mūdum irrigant Si nō plueret terra n; inime germinare
et pullulare valeret Et hoc dicens stellas propulsauit et dix
it **Q**ui non petunt ordinata neq; grata propullentur

In hoc patet quia q̄ vult exaudiri debet petere ea q̄ sunt iusta et honesta ad faciendū et que sint secundū rationē et dei voluntatem Propter q̄ dicit augustinus Cū ea que deus laudat et promittit petitis ab illo securo petite Illa enī petitiō a deo conceditur Verū ergo est quod dicit ysidorus Multi orantes nō exaudiuntur petendo quia illis meliora q̄ petunt deus cōfert Refert enī seneca libro 2° de beneficijs q̄ alexander cui dā petenti denariū dedit vrbē Et cū ille diceret tm̄ donū sibi non cōuenire Respōdit nō q̄ro qd te deceat accipere sed quid me dare Sic enī agit deus quia sepe petita nō cōcedit vt meliora et ampliora donet Et vt dicit ysidorus Sepe enī deus multos non exaudit ad voluntatem vt exaudiat ad salutem

De arcu celi et cancro Dyalogus quintus

Arcus dñi post diluuium prius apparuit in nubibus duos habens colores aquosū et igneum propter venturū iudiciū qui apparebat p̄ quadraginta annos ante edificationē arche iam incepte vt dicitur in historijs scolasticis Cācer vero ē quoddā signū celi de quo extāt versus Est cancer animal signū viciūq̄ malignū Cancris est morbus cācri stella quoq̄ piscis Cancer autē ad arcū celi procellit animo irato et ait Magnā est audacia tua quia totū celum capis et viam meam et cursum ceterarum stellarum impedire satagis Cito remouearis aut a nobis sustigatus eris vehementer Cui arcus non bene locutus es frater nō enim viam tuam ita

pedire procuro. propter quod in die me ostendo Tu vero semper in nocte precueris Si mecum preliari cupis male meditatus es ob hoc quia magna societas stellarum tecum moratur mecum autem nubes et tonitrua sunt contra te pugnatura Sed consulo ut eamus ad iudicem iustum ut terminare per sententiam valeat questionem tuam Cumque simul ante iudicem adirent et hec omnia referrent ait iudex Cancer inique contra ius est quod petis Si tu tantum in nocte pergis. et arcus in die quomodo est credendum quod viam tuam impedire possit? Idcirco contra te sententiam profero quod nunquam in die appareas et quod in expensis sis condemnatus Cancer hec audiens erubuit et dixit **Q**ui requirit questionem sibi dat confusionem Sic enim multi contra ius aliquando cupiunt altericari et sine occasione litigare et cum alijs questionari quapropter peruersi et mali diiudicati subiciuntur Unde proverborum decimosexto Homo puerlus suscitatur lites et verbosus superat principes Semper iurgia querit malus Malus angelus et crudelis mittitur contra eum. propter questionem enim et contentionem multi ad nichilum sunt redacti Unde psidorus Sicut concordia construere solet ita contentio et discordia destruit Seda discordia res me xime dilabuntur Quidam paterfamilias habuit tres filios. qui moriens vocavit eos ad se dicens prodite michi virgulas multas simul colligatas dum autem apportate fuissent dixit eis. plicate eas et frangite qui non valuerunt eo quod simul conerere erant Quibus pater. extrahite unam et alias confringatis Qui plicare potuerunt sed minime interrumpere Iterum pater inquit unam tantum modo solam probetis que statim disrupta est et contracta Idcirco dixit filiis Sic erit de vobis si simul in concordia manseritis nullus terere neque frangere vos poterit Si autem per discordiam separati fueritis quilibet vos dilaniare ac suppeditare valebit

De celo et terra Dialogus sextus

Terra est scđz phm̄ meditullū mūdi ⁊ fructuū custos
 operculū inferni. nutritrix viuēciū. mater nascēciū. pora
 trix ōnium et vite cōseruatiū. **Q**uadam āt vice ce-
 lū misit super terrā hanc plurimas tēpestates fulgura et toni-
 trua ita q̄ plurimū eā aggrauauit. **I**psa vero irata aerē ad se
 vocauit dicens **N**oli frater te intromittere inter me et celū quia
 omnino ipm̄ precipitabo **T**alem enī iniuriā intulit michi quā
 modis ōnib⁹ vindicare pop̄to **C**ui aer **H**oc nō facias lozor s̄
 da locū ire **E**t enī si celū te mō amaricauit alias cū eo iocūda-
 beris **T**erra enī victa ab iracūdia minime cessare voluit s̄ ad
 arma cucurrit. ⁊ cū celo plīari inchoauit **I**ntuēs āt aer caligi-
 nem ⁊ turpitudinē eduxit ita q̄ celū terra nō discerneret **C**ali-
 go vero in tantū inter celū et terrā morata ē donec terra iram
 depoluit ⁊ furozē. postea quoq̄ aer ventos emisit ⁊ caliginem
 effrigauit dicens **O**mnēs debēt extinguere ignē et non inflā-
 mare. **H**oc quilibet agere debet cū prospicit amicos suos ira-
 tos **Q**uia iuxta **C**athonis sententiam **I**ra impedit animū ne
 possit cernere ver⁹ **H**ō enī ē extra corp⁹ suū quando irascitur
 et ideo tūc ab amicis temperandus est. ac retinendus. donec a
 furoze remoueat̄ et possit finē ire dare **D**icit enī **S**eneca **I**us-
 tiū ē sapiencie nā iracūdiā qui vicerit maximū superat hostem
 pro vt refert **V**alerius q̄ cū archita tarentinus contra seruum
 iratus esset ait o infelix iam de te supplicium lumerem si irat⁹
 non essem propter quod patet q̄ abiciēda est ira ab animo

Quia sicut dicitur puerbioꝝ vicesimo septimo Ira nõ hz misere-
ricordiã. Nũquam eni iudex aliquã sententiam in ira proferre
debet. Nũ legitur in hystorijs romanoꝝ qd cũ theodosius imp-
ator ad iussa seuera nimis esset promptus qdã sapiẽs eũ am-
monuit vt cũ se irasci sentiret pulq̃ aliquã sententiã pferat xriij
leas alphabeti intra se moraliter diceret vt sic refrigerat. quid
statuendũ eẽt aut iudicãdũ maturius videre et scire posset.

De aere et vento Dialogus septimus

A Et secundũ phĩm est spiraculũ õnũ viuencium sine q̃
statim suffocantur et moriũtur cũta q̃ sub ipso con-
sistũt. Ventus vero est siccitas terre mobilitas aquaz
et aeris perturbacio. Et quia pturbacio aeris est aer ipsum añ
iudicem et creatorem rerum citauit dicens. O creator cũctoꝝ
respice in me et miserere mei. Satis me aplice collocasti prop-
ter quod gracias tibi ago quia vitã õniũ viuencium michi cõsti-
tuisti. Sed in hoc deceptus sum quia ventus hic me semp in-
frigidat et intemperatũ me reddit. Idcirco illi dico qd si in me suf-
flare ulterius presumat ipz suffocabo. Cui creator male dicis
aer ventus itaq; si te infrigidat ⁊ verberat tamẽ te purgatum
et temperatum reddit. Si ergo vẽtus in te nõ flaret infirmus
et tediosus et corruptus existeres et omnibus odiosus. Qua
propter eũ diligere debes qui in pfectione et rectitudine te cõ-
seruat. Aer at a vento sedatus ait. **C**orreptores amare debe-
mus et portare. Ita quilibet correptores audiat et diligat.

ppter quod viā equitatis illi demōstrant Infirm⁹ enī q̄ odit
 a medico amarā porzionē recipere nō patitur curari et sic nō
 liberabitur Et q̄ odit correctorē nō dirigitur Tūc vero odit
 medicū homo quando correctorem suum odit et nō subſtinet
 vtz quod ait Crisostim⁹ incurrit odiū qui arguit criminosos
 Et Seneca Qui arguit iniquū ipse sibi maculam q̄rit Tales
 enī nō sūt sapientes p̄mo stulti facti sūt pro vt dicit eccl Qui
 amat corripī sapiēs est stultus autē si corripitur irascitur Er
 go corripī sapientem ⁊ diliget te puer ix. legitur in vita ā-
 mbrosij q̄ cū theodosius impator quosdā ciues sine iudicio ⁊ de
 liberatioē punisset Ambrosi⁹ archiepiscopus mediolaneū ab
 eccia expulit eū licet eēt catholic⁹ impator Cū impator h̄ au-
 dīret ait nā et dauid adulteriū cōmitit ⁊ homicidiū Et ad hec
 āmbrosius Si secutus es erratē seq̄re ⁊ corrigētē Impator aut
 hoc audiens compunctus penitēciā egit et ait Inueni hominē
 virum veritatis ambrosiū ep̄m Et statuit vt nullus hō iudica-
 retur ad mortē aū quadraginta dies vt sedata ira melius mē-
 te serenata equitas videretur in iudicando

De littoze et mari Dialogus octau⁹

Mare secundū ph̄m est mūdi amplexus fons p̄briū et
 hospiciū flumioꝝ Quia sicut dicit ecclesiastici p̄o oia
 flumina intrāt mare ⁊ mare nō redundat et ad locū
 vnde exeunt flumina reuertuntur vt iterum fluant hoc mare
 magnum et spaciolum est vt dicitur psal ciiij⁹ vnde p̄ suam

41-67
magnificentiā ad litus perrexit dicens **M**iror quod plurimum de
tua duricia **T**u semper michi contradicis et contrarius extitit
ti propter te terrā inuadere nō possum peto ut remouearis de
loco tuo ut terrā suppeditare valeā **A**lioqui plari tecū nō de-
finam **C**ui litus male dicis frater **C**onditor omniū rerum sic me
collocauit et ego propter obedienciā suam magnū sustineo la-
bozem te infrenādo **T**u multociens audacter sup me ascēdis
et me quod plurimū aggrauas **E**go te vero paciēter ppter deum
porto **I**dcirco nō cōtra me verbosari poteris quia locū nō mu-
tabo **M**are aut audiēs furibūdiū rūdit **S**i tu sustinere poteris
sustine qz te nūquā i pace dimittā sed pro viribz te verberabo
Litus vero paciēter collum sub iugo posuit dicens **B**onos
cōuenit pugnare et iniquum castigare **S**ic enim prelatus et
quilibet rector pugnare debet et viriliter agere ut mali preua-
lere non possint **T**amen dicit **G**regorius **S**icut mare semper
rebellat litori quo tenetur et coarctetur sic in religione quidam
semper rebellant prelatis qui eos coarcere non possunt **S**ed
boni pastores timere non debent inas prauorum pmo ve-
lut vigil pastoz qui contra bestias oues custodire solet **I**ta et
boni rectores super gregem suū solliciti esse debent **I**deo dicit
ysidorus **P**raui pastores nō habēt curam de ouibus **S**z sicut
legitur in euangelio de mercenarijs vident lupum venientē et
fugiunt **T**ūc enī fugiunt quando potentibus tacent et malis
resistere metuant **E**rgo nos confortat **I**heronim⁹ dicens **D**eo
enī placere curem⁹ inas hominū penitus nō timeamus **R**e-
fert petr⁹ māduicator qz dū philipp⁹ rex macedonū insistere
et obsideret athenas dixit eis **D**ate michi decē oratores qz ex
vobis eligā et cōfederatus recedā **R**ūdit demostenes peritissi-
mus orator-lupi dixerūt pastozibz-tota causa discordie inter
nos et vos sūt canes **S**z date nobis canes et erimus amici- qz
cū fecissent lupi in gregem ad libitū desierunt **E**x quo patet
qz magnū periculum est quando canes id est pdicatores et rec-
tores gregē deserūt vcl latrare negligūt **S**icut enī mansuetu-
do in homine est laudabilis et ira vituperabilis- sic econtra

rio in cane. māsuetus autē canis bonus nō est quia feritas canis laudatur in cane. sic etiā feritas discreta laudat^r i rectoz.

¶ De igne et aqua Dialogus nonus

Ignis ē leuis. purus. subtilis. et obilis. lucidus. et calidus. et qz ē tam preciosus in se sublimari cepit dicens Ego in terra omnib⁹ pualearo et iuncta cōsumo sed si i aquis pualearo superlatus omnib⁹ existero pro tātō ad se clamauit aqua dicens Horoz carissima elemētum dei es tu velut ego Quapropter si tibi cōmoratus fuero et tecū cōnexus non solū magn⁹ s; magnificencioz et excellencioz apparebo Vnde obsecro te pmitte me tecum morari et in te gloziari Aqua vero simulare se ingeniose cepit dicēs. desiderio desiderauī hoc pasca tecū manducare Accede ad me secure et te pro virib⁹ et eliorabo Ignis qz h⁹ audies iocundari cepit et amicaliter ad eam quā intrauit Aqua vero dū ignē in se haberet assistentib⁹ sibi dixit Ille inimicus et cōtrari⁹ est generis mei. hic me sepe consumpsit et ad nichilum redegit modo me vindicare possum et ipsum extinguere si volo. Sed iuxta verbū apłi nolo reddere malū pro malo ne seculū priuetur tātō bono Tamē volo ipsum aliquantulū humiliare Et hec dicēs parū collegit se et in ignē mingere cepit Et ob hoc depolscere aquam ignis cepit ne ipsū extingueret Aqua vero miserta est ei. nec eum ex toto extinxit sed ad terram ipsum deduxit dicens Deo damus dulce sonnum reddendo pro malo bonum Sed multi hodie per contra

rium reddunt pro bono malum cum volunt vindictam assumere nolentes offensas dimittere **P**ropter quod dicit iheronimus **Q**uō deus donauit in cristo peccata nostra sic et nos dimittamus hīs q̄ in nobis peccant. et dei p̄mitacio iniuriā nobis factā frangit et reuocat **S**icut legitur in hystorijs alexandri q̄ cū q̄dā eū grauiter offendisset nolebat ei dimittere **A**ristotiles at̄ hoc cognoscēs prexit ad eū et ait volo domine q̄ hodie sis victoriosus ultra q̄ fuisti **Q**uo rādente ait. bñ volo **C**ui ille **T**u rex superasti omnia regna mūdi **S**z hodie tu superatus es **Q**uia si te permittis superari victus es **S**i tu h̄q; viciis temet ip̄z victoriosus eris. qz qui semetipsū vincit contra oia fortis ē vt dicit ph̄s **A**d hec verba vindictā remisit alexandri et placatus ē **P**ropter qd̄ dicitur puer. xvi. **M**elius ē paciens viro forti et qui dñatur animo suo expugnatore vrbium

¶ De aqua et igne **D**ialogus decimus

Aqua ad se clamauit ignem dicens q̄re frater cōtrarij semp sumus et inimici. **B**onum est preceptum dñi custodire quo dicit diliges proximū tuū sicut te ipsū mat. xxij. **Q**uia plenitudo legis est dilectio vt dicit apl̄s ad rōs xij. **C**ui ignis placet qd̄ dicis quia dilectio proximi malū nō opatur vt idē dicit eodē ca. **P**ropter hoc eam⁹ ⁊ mansionem simul faciamus **C**ūq; simul manerēt nūq; pacem infimul habebant. propter quod ignis aquam sepe calefaciebat et ad nichilum redigebat. aqua vero sepe ignem extinguebat vnde

lites et contencioēs inter eos nō definebant Qua de causa ab
 inuicem sunt diuisi dicentes **N**ullus debet se binare cum cō
 trario neque stare Ita nec bonus sociare se debet nec habitare
 cum malo et peruerso qui est suus contrarius quia leuiter per
 dit iusticiam et famam suam et omnem operationem bonam
 propter societatem peruersam Unde quidam phūs Eligas er
 go bonos et humiles cum quibus uiuas et bonus eris Dicit ps
 psal xvij. Cum sancto sāctus eris et cum peruerso puerteris
 Aplūs hoc esse piculum considerans vitam cum malis ducere
 scribebat prima ad tessalo. iij. denūciamus autem uobis fra
 tres in nomine domini nostri ihesu cristi ut subtrahatis uos
 ab omni fratre ambulante inordinate Quia dicit psaloz. Pe
 riculum est vitam cū malis ducere perniciosū est hīs qui pra
 ue voluntatis sunt sociari Unde celū cū aqua sua quā in terrā
 emittit abluens respondit portitozi carbonum cū hospitatus
 fuisset cum eo. frater non possumus conuenire simul. quicquid
 est quod abluere potero p diem una hora poteris denigrando
 maculare. Sic etiam totum quod sapiens vel bonus acquirit
 multo tempore stultus vel malus una hora destruit

¶ De fluuio et mari Dialogus undecimus

Fluuius est scdm phm cursus indeficiens. relectio so
 lis. et irrigatio terre Qui processit ad mare dicēs Rec
 te uocaberis mare id est amarum quia in amaritudi
 ne semper uiuīs Nonne est magna amaritudo et ingratitude

10
tua cum continue de dulcedine mea bibis. et tu setipet amari-
tudinem in me largiris. Mare respondit. Argentum et aurum
non est mecum. Quod autem habeo hoc do tibi de interiorib⁹
corporeis mei amplifice tribuo tibi tāq̄ ad amicum fidelem. Id
circo pacifice sustinere debes amaritudinem meam quia si be-
ne prospereris inde deriuatur dulcedo maxima et ineffabilis
bonitas tua. Hoc audiens fluius totus pacificatus est dicens.
Amara debet portare qui dulce vult gustare. Ita quelibet
oportet amaritudinem tribulacionum portare si dulcedinem
supnozū cupit gustare. Quia dicit gregozius. Tribulacio
est porta regni celozū. Vnde in psal centesimo xvij. Hec por-
ta domini iusti intrabunt p̄ eam. Sicut dicitur actuum xiiij.
Per multas tribulaciones oportet nos intrare in regnum dei.
Sed quidam sunt similes simie que ascendens in arbozem et
inueniens nucis amaritudinem in cortice fructus proiecit. Et
ideo non gustauit de dulcedine nucis. Sic multi insipientes
tribulaciones prociunt cum eius amaritudinem sentiunt. et
ideo non gustabunt de dulcedine premij vite eterne. que dul-
cedo dabitur hys qui tribulaciones pacienter sustinent. Pro-
ut quidam abbas excecatus dicebat. Gracias ago deo meo q̄
vindicaui me de inimicis meis. qui tot mala michi facere so-
lebant p̄ istos duos proditores et raptos. scz q̄s oculos des-
truxit. Alius quidam religiosus cum amisisset oculum cepit
gaudere. Cumq̄ alij dolerent quesuit ab eis pro quo oculo
tristabantur. Et responderunt pro amisso. Quibus ille. Qui
haberet duos inimicos non pro qui perit sed pro illo qui re-
manet dolere deberet. Vnde iheronimus ad quēdam. Non do-
leas si non habes quod mulce et serpentes habent. ¶ Quosdā
philosophos vidimus vt melius interius cogitaciones claude-
rent sibi oculos eruisse.

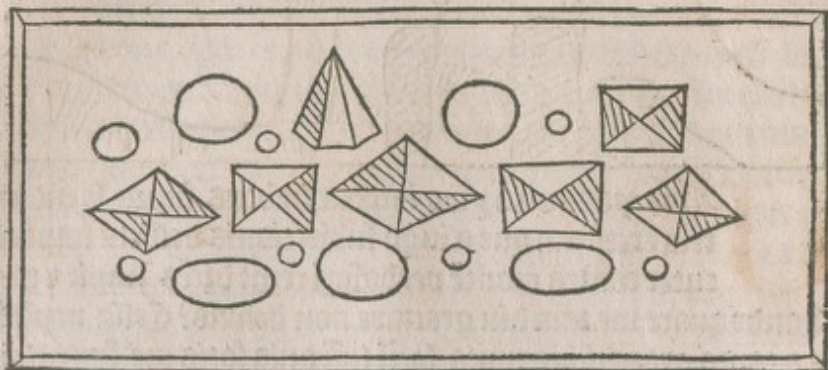
¶ De monte et valle. Dialogus duodecimus

Vallis quidam in ymo iacebat habens supra se mon-
 tem excessum que a iugo subiectionis deuicta impaci-
 enter contra montē verbosari cepit dicēs Impie & ne-
 phande quare me tam diu grauare non desinis? Cessa nephā
 de a tanto grauamine muta locū tuū quia satis me suppedi-
 tasti Alioquin me de te vindicabo Cui mons Id qđ dicit fieri
 nō potest qm̄ creator ab inicio me erexit te vero in ymo collo-
 cauit Ergo porta paciēter vsq; ad diem nouissimū in quo mō-
 tes et colles humiliabūt^r vt dicitur ysaie xl^o Vallis at ppter
 hec verba magis animata cū arborib⁹ et herbis cōtra mōtem
 preliari cepit qui cum sagittis et iaculis ipsum vulnerabant
 Mons autem hoc intuens furibundus effectus ē dicens de o-
 pere tuo te iudico serue nequam quia contra dominum tuum
 certamen assumere non es verita Et hec dicens de se magnum
 saxum proiecit et oza vallis obserauit eāq; totam collisit Val-
 lis autem humiliata a verberibus dixit **S**erui debent do-
 minis obedire et non contra ire Sic enim multi impatientes
 agunt contra superiores vnde sunt sub iugo retinendi Quia
 dicitur eccl^o xxxiij^o Cibaria et virga et onus azino panis & dis-
 ciplina seruo Operatur in disciplina & querit requiescere Laxa
 illi manus et querit libertatem Seruo maliuolo tortura et cō-
 pedes Mitte illum in operationem ne vacet In opera consti-
 tue illum sic enim condecet illi **Q**uidam dominus habebat
 seruū pteruū et contumacē qui dū vacabat contra dominum

verbo resistebat. dñs autem ipsum fortiter verberavit subtra-
hens delicata et eum laboribus submitit Qui fessus a laboribus
se correxit et lingue frenum posuit Vñ puer .xxix. Qui delicate
a puericia nutrit seruum suum postea illum sentiet contumacem

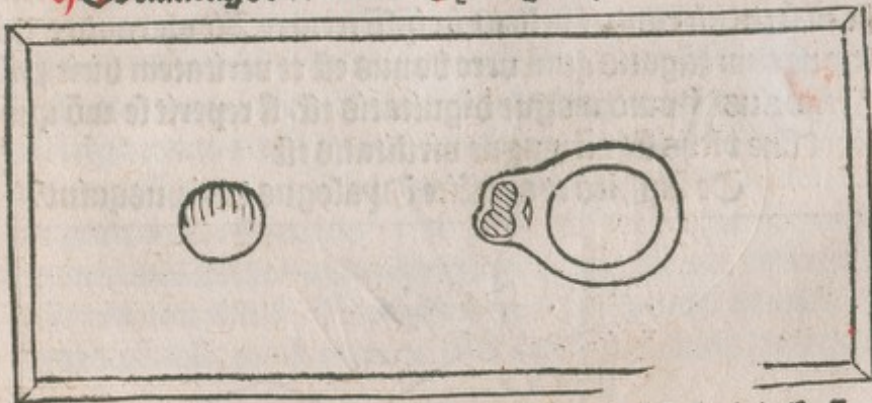
De gemmis et lapidibus preciosis Dialoꝝ decimustercius

Gemme omnes preciose simul conuenerunt dicentes Su-
m⁹ cariores sup̄ omnia hominib⁹. S; si ad libitum ho-
minū cōparemur erim⁹ abiecte. Ob hoc in remotiozi-
bus locis latitem⁹ ut nō inueniamur absq; magno labore et
expensis. Hoc ē enī qd̄ a possessorib⁹ suis care retinet⁹ et nō sū
magno precio compatur propter quod non omnibus ostende-
mur dicentes. **Q**ui volunt preciose captate nō immerito se
debent fatigare. Sic et seruus xp̄i si cupit preciosas virtutes
apprehendere debet laboribus et virtutibus insudare ut pro-
viribus ociosus nō maneat. Quia ociositas inimica est anime.
Vnde in vitis patrū monachū operantē vnus demō temptat.
ociosum mille. Idcirco dicit iheronim⁹. Semp̄ aliqd̄ boni faci-
to ut dyabolus semp̄ te inueniat occupatū. Homo occupatus
ē velut castrū bene clausū cui inimicus nocere non potest. Vn-
de augustin⁹. Nō facile capitur a tēptatoze qui bono vacat ex-
ercicio. Debent enim parentes filios incitare minores ad labo-
rem ne p̄ pigritiam in paupertate deficient. Vñ quidam sapi-
ens rusticus plantauit vineā. qui cū mozeretur dixit filijs su-
is se abscondisse thesaurum in vinea. locum autem vbi esset

nō assignauit **Q**uotuo patre ceperunt fodere vineam ut inue-
nirent tesaurū **U**nde factum est ut vinea fertilis efficeretur ⁊
redderet largissimū fructū **H**ec vidētes filij perceperūt et vide-
runt q̄ pater propter hoc dixerat tesaurum esse absconditum
in vinea. ut studiosius excolerent vineā et laborarēt remoto te-
pore. **Q**uidam phūs docuit filiū dicens **V**ide fili ne fornicā
sit te sapientior que cōgregat in estate tanto et tā sollicito la-
boze vnde viuat in hyeme. ne sit gallus te vigilācioz aut fortis-
oz qui matutinas horas obseruat ita diligenter et se verberā-
do. alios ad cantus nocturnos excitat **E**t quis ita fortis est q̄
vixores plurimas castas habeat et subditas sibi faciat ⁊ tu di-
cis q̄ non potes tm̄ vnā subdere tibi

De smaragdo et anulo **D**ialogus quartusdecimus

Smaragd⁹ est gēma dicit bzito cui nichil vtridi⁹ cōpa-
tur **N**ā herbas virētes frondesq̄ solo e⁹ intuitu appa-
rere facit. implet oculos et nō faciat ut dicit papias
Quidā aut anulus aureus quēdā pzeiosū smaragdum gesta-
bat propter quod oēs auide eum intuebantur **Q**uadā aut vī-
ce ingrate locutus est anulus dicens **J**am diu in statione mea
moratus es. nec vnq̄ michi pzeiū dedisti. vnde solue pzeium
mansionis mee et recede. aut te spoliatū expellā **C**ui smarag-
dus **S**i tecū moratus sū p me semper honoratus extitisti ac in
digito regis baiulatus **E**t si expellere me vis me modo vende-
et de pzeio valoris mei solue stationem tuā quia non deficiet

michi manſio Anulus autē cum de domo ſua expelleret eū ac
 ſine ipſo maneret abiectus et nichili reputatus fuit ab omni-
 bus et ad extremū liq̄factus dixit **Q**ui cū p̄cioſo ſedit fit
 abiectus ſi p̄cioſus recedit Sic enim ſeruus xp̄i eſt veneran-
 dus donec in ſe retinet p̄cioſas virtutes ſi autē abicit fit abi-
 ciendus Sed ſicut dicit ſeneca Bonus vir ſi bonus ē ſuis acti-
 bus probatur et ſic probatus reptus eſt Quodā tpe cū alexā-
 der magnus diceret ſe eſſe dominatorē orbis reſpōdit ei dyo-
 genes ph̄s Nequaſ es dñs ſz ſeruoꝝ meoꝝ ſeruus ſuper-
 bia eſt enī dñā tua et ancilla mea Te enim ducit ego autē eam
 ſuppeditaui Carnalis cōcupiſcencia gula et ira ſunt domine
 tue et ancille mee quia te ducunt et tibi dominantur ego autē
 eas ſuppeditaui et vici Et ideo tu es ſeruoꝝ meoꝝ ſeru⁹
 Et cū ſerui alexandꝝi vellent in ipſū irruere ait alexander Vi-
 dete ne eum tāgatis quia vere bonus eſt et veritatem dicit **V**ñ
 Gregoꝝius Homo magne dignitatis eſt ſi reperit ſe mō quo
 debet ſine vicijs ſignū magne virilitatis eſt

¶ De ſaphiro et aurifice Dialogus decimusquint⁹

Saphirus dicit p̄ſidoꝝ⁹ ethimologiaꝝ xvi⁹ ſimil eſt ſe-
 reno celo q̄ p̄cullus radijs ſolis ardentem emittit ful-
 goꝝe Quidā at aurifex hunc ſaphirum p̄cioſum in
 dyademate impatoꝝis collocare diſponebat Quod intueſ ſa-
 phirus ait Magiſter bone noli me includere qz liber ſum et iu-
 uenis et ſecaris . Idcirco nolo a ſeculo ſe pari ſz cupio gaudere

et p totum mundum spaciari **C**ui aures Inclusio tua erit sci-
tas tua quoniã te collocabo in tuto loco ubi sine pauore de ce-
tero uiuas **C**onfidero eni p̄ciositatē ⁊ ualozē tuū et timeo q̄
si per mundum uagatus fueris perditus eris **Q**uia dicitur p̄^o
Johis v^o **T**otus mūdus in maligno positus est. **T**ot sūt picu-
la hui⁹ mūdi q̄ nec cor illa cogitare potest. nec lingua exprime-
re **U**nde **G**regori⁹ **S**emp timere debem⁹ qz in piculo semp su-
m⁹. ppter huiusmodi fili carissime te dimittere nolo nec p mū-
dū uagari relinquere s; in salua custodia custodire **E**t hoc di-
cens saphirū in sero et dyademate magister inclusit ubi per-
petue gloziabatur dicens **E**st in tuto loco stare. melius q̄
euagare. **S**ic enim tutum est viro religioso in claustro et cel-
la sua manere **Q**uia dicitur in uitis patrū **V**ade in cellam tuā
et ipsa te docebit uniuersa **Q**uia pax est in cella. foris autē nō
nisi bella **E**t ut dicit iheronimus **Q**ui cristum desiderat nich-
il aliud querat in secularib⁹ s; sit ei cella pro paradiso varia-
tū scripturarum. discurrere pena: hīs utatur delicijs. harū fru-
atur amplexibus. **A**bbas euagrius dixit ad quemdam in ui-
tis patrum sibi dicentem. **N**on possum semuare nec labozare
nec iufirmis seruire. vade manduca bibe et dormi tantum de
cella tua non exeat. **Q**uia p̄seuerencia celle ducit monachum
ad ordinē et sic paulatim reuersus ē ad opus suum p̄fectionis

De topacio p̄cioso Dialogus sextusdecimus

Topali⁹ dicit papias ē gēma que ōniū lapidū i se habz
colozes p̄hidoz⁹ ethi libro xvi dicit q̄ ē gēma quedā ex
virēti genere ōni q̄ coloze splēdēs iuenta p̄ mū i arabi
e insula q̄ dicitur topazy vñ topasi⁹ dicit⁹ ē ab illa isula. **Qui-**
dā autem topalius de arabia duct⁹ est romā et in ecclesia beati
petri sup crucem collocatus ē et cōsecrat⁹ in quo loco ab omni
bus auide videbatur. **Hic** a persuasione in yma ductus ait:
Quid est semper i ecclesia manere et nūq̄ recedere nec aliquid
de mundo sentire; volo enim ad seculū redire vt aliquantulum
cū secularibus recreari possim cum seculo et regnare cum xpō
Cumque ad seculum reuersus fuisset ac de sacrosancta ecclesia
recederet ab illicitis et cōcupiscencijs mūdi captus r̄p̄soluit se
ōnibus flagicijs. ad extremū autē a barbaris repertus et ab ip̄
sis incognitus collisus ē et dispersus ita q̄ nūquā con paruit;
Tandem contractus ait **Qui** de loco sacro pergit iustum est si
se dispergit. **Ergo** caueant religiosi ad seculum redire ne simi
liter pereant. **Concupiscencie** enim sunt naufragia religiosoz
Et ideo dicit aug⁹ **Sicut** dilectio dei est omnium virtutum
fons ita dilectio mundi est fons omnium viciorum; vnde qui
vult deum possidere mūdo renunciet ut sit illi deus btā possessi
o **Dicit** bernard⁹ perfectus seru⁹ xp̄i nichil habet nisi cristū
et si aliquid preter xp̄istū habet perfectus non est; vnde idem
Qui sp̄ualibus bonis sunt dotati terrenis negocijs nō debent
implicari. **Legitur** i vitalpr̄m q̄ quidam frater interrogauit
senem dicens **Quid** faciā quia cogitatio mea non dimittit me
nec vna hora sedere in cella mea. **Et** dicit ei senex. **fili** reuerte
re et sede in cella tua et labora manibus tuis et ora deum inces
santer et iacta cogitatū tuum in domino; et ne te quis seducat
exire **Et** dicebat **Quidā** secularis erat adolescens habens pa
trem et desiderabat fieri monachus **Et** dum multum supplica
ret patri suo ut dimittēt eum cōuerti nō acquiescebat postmo
dum autem rogatus a fidelibus amicis vix acquieuit **Et** egres
sus frater ille adolescens intzoiuit monasterium et factus mo
nachus cepit omne opus monasterij perfecte perficere. et

ieiunare quotidie **C**epit etiam & biduanas abstinere similiter
autē semel in ebdomada reficere **V**idebat eū abbas suus & mi-
rabatur et benedicebat dūz in abstinētia et labore ipsi? **C**onti-
git autē post aliquod tempus cepit frater supplicare abbati suo
dicens **R**ogo te abba ut dimittas me et vadam in heremum
Dicit ei abbas **F**ili noli hoc cogitare **N**ō enim potes suffere e-
talem laborem preterea tēptaciones dyaboli et verlucias eius
Et si cōtigerit tibi tēptacio non inuenies ibi qui te consoletur
a turbatione inimici q̄ tibi illata fuerit **I**lle autē cepit amplius
rogare ut eū pmitteret abire **V**idens autem abbas eius quia
eū retinere non poterat facta oracione dimisit eum **P**ostmo-
dū dicit abbati suo **R**ogo te abba ut concedas michi qui osten-
dat iter quomodo ego p̄gere debeam **E**t ordinauit cū eo duos
monachos monasterij et abierūt cum eo **A**mbulantibusq̄ eis
p̄ heremū vnā diem et alterā defecerūt pre estu & picietes se in
terram facebant **E**t sopozati modice somno ecce aquila venit
p̄cutiensq̄ eos alis suis processit p̄cul & sedit in terra **E**t eui-
gilātes aquilam viderūt **E**t dixerūt ei **E**cce angelus tuus sur-
ge et seq̄re eū **E**t surgens valedicensq̄ fratrib⁹ seq̄batur eam
et venit vsq̄ vbi stabat aquila ipsa **Q**ue mox surgens volauit
vsq̄ ad vnū stadiū et iterū sedit **S**imiliter sequebatur eum fra-
ter ille **E**t iterum volauit et sedit non longe **F**actum est vero
hoc p̄ horas tres **P**ostmodum autē dū sequitur eam diuertit
ipsa aquila in dexteram partem sequentis se et non comparu-
frater vero ille nichilominus sequebatur eam **E**t respiciens
vidit tres arbores palmarū et fontē aque & speluncam et dixit
Ecce locus quē michi pararat dñs **E**t ingressus sedit in ea su-
mēs cibū dattilozi et de fonte aq̄ bibens **E**t fecit ibidem an-
nos sex neminem vidēs **E**t ecce vna die venit ad eū dyabolus
in similitudine cuiusdā abbatis senioris habēs vultū terribilē
Videns autē eū frater ille timuit et procidens in orationē sur-
rexit **E**t dicit ei dyabolus **O**rem⁹ iterum frater **E**t surgentes
dyabolus dixit **Q**uātum temporis habes hīc? **E**t rōdit habeo
sex ānos **D**icit ei demon **E**cce te vicinū habui et nō potui cog-

noscere nisi ante dies quatuor quia hic habitares et ego non longe habeo a te monasterium. et ecce anni sunt xi quod de monasterio non exiui nisi hodie quia cognoui quod hic in vicino habitares. Et cogitavi mecum dicens. vadam ad hominem dei istum et cum eo conferam quod potest prodesse salutis anime mee. Et hoc dico frater quia nichil proficimus sedentes in cellis istis. quia corpus et sanguinem christi non percipimus et timeo ne efficiamur exteri ab eo si nos ab hoc misterio elongauerimus. Sed dico tibi frater. Ecce hic tribus mensibus est monasterium habens presbiterum. Eamus ergo dominica die aut post duas hebdomadas et accipiamus corpus et sanguinem christi et reuertamur ad cellas nostras. placuit fratri illi suasio dyabolica. Et veniente die dominico ecce dyabolus venit et dicit ei veniam quia hora est. Et exiit perrexerunt ad predictum monasterium ubi presbiter ille erat. Et ingressi in ecclesiam miserunt se in orationem. Et exurgens ab oratione frater ille respiciens non inuenit qui adduxerat eum ibi et dixit ubi putas perrexerit. num ad commune necessarium abuauit? Et cum diu sustineret non venit. postmodum autem exiens foras requierebat eum. Et cum non repperisset dixit ad fratres loci illius interrogans eos. ubi est abbas ille senex qui mecum ingressus est in ecclesiam? Et dicunt ei nos neminem vidimus alium nisi te tantum. Tunc cognouit frater ille quia demum fuisset et dixit vide cum qua argutia dyabolus eiecit me de cella mea. sed tamen non me penitet quia ad opus bonum veni percipio corpus et sanguinem christi et sic reuertar in cellam meam. Et post missas volente reuertente tenuit eum abbas monasterii ipsius dicens. nisi refeceris non dimittemus te. Et cum precepisset cibum et regredi vellet in cellam suam ecce iterum dyabolus venit in similitudine cuiusdam iuuenis secularis et cepit eum respicere a summo capitis usque ad pedes et dicere ipse est iste? non est hic. Et cepit eum considerare. Et dixit ei frater. Quem sic respicis? At ille ait. puto me cognoscis. Tamen post tantum tempus quomodo me habes cognoscere? Ego vicinus patris tui filius illius. Quomodo? non est dictus pater tuus sic et mater tua tale nomen non habuit. tu et sic non vocaris et mancipia illa et

illa sic non sunt dicta. Pater vero et soror tua ante tres annos mortue sunt. Pater autem tuus modo defunctus est et te fecit heredem dicens. Cui habeo dimittere substantiam meam nisi filio meo viro sancto qui reliquit secum et abiit post deum. Ipsi dimitto omnia bona mea. Modo autem qui timet deum et scit ubi est dicat. ut veniens diltrahat et erogat ea pauperibus pro anima mea et sua. Et preerunt multi requirentes te et minime inuenerunt. Ego autem veniens ex occasione propter quoddam opus hic cognoui te esse. Unde non facias moras sed veni et vende omnia et fac secundum voluntatem patris tui. Respondens frater ille dixit non necesse habeo reuerti ad seculum. Dicit ei dyabolus. Si non veneris et deperierit substantia illa in conspectu dei tu exinde reddes rationem. Quid enim mali tibi dico ut venias et eroges pauperibus et egenis quomodo bonus dispensator. ut non a meretricibus et male viventibus extricetur quod pauperibus dimissum est. Aut quid onerosum est ut venias et facias elemosinas secundum voluntatem patris tui pro anima eius et reuertaris in cellam tuam. Quid multa. Suades fratrem deposuit in seculum et veniens cum eo usque ad civitatem reliquit eum. Voluit autem frater ille ingredi in domum patris tanquam iam defuncto eo et ecce ipse pater eius viuus egrediebatur. Et videns non cognouit eum. Et ad eum ait. Quis es tu? Ipse uoturbatus nichil poterat respondere. Et cepit eum iteratis verbis pater eius interrogare unde esset. Tunc confusus dixit ei. Ego sum filius tuus. Et ait illi. Ut quid reuersus es? Qui erubescens dicere quod verum erat. dixit. Caritas tua me fecit reuerti quia desiderabam te. Et remansit ibi. Et post aliquantum tempus incurrat fornicationem et multis suppliciis afflictus a patre suo infelix ille non egit penitentiam sed remansit in seculo. Ideoque dico fratres quia monachus nunquam debet quamuis suauis ab aliquo egredi de cella sua.

De carbunculo et speculo Dialogus decimusseptimus

Carbūculus dicitur hūto quidā lapis ē p̄ciolus sic dicitur
 eo q̄ sit ignit⁹ ut carbo cui⁹ fulgor nec nocte vincitur
 lucet enī in tūbris adeo ut flāmas ad oculos vibret
 Ad hūc accessit quoddā speculū vitreū dices fr̄ inter splēdidas
 & p̄ciolas gēmas splēdīdus & lucid⁹ es egoq; etiā clare resplen
 deo Ita q̄ clare in me cūcta p̄spiciūt⁹ Si g⁹ inuicē binati fue
 rim⁹ magis excellētiōres & app̄ciati erim⁹ in septuplo Cui
 carbūculus Ei qd̄ dicitis consentire nolo p̄pter qd̄ cōsidero q̄
 ex debilitate materie creatus es sc̄z de vitro. egoq; de natura p̄
 ciolaz gēmaz Idcirco nō ē cōueniēs Qm̄ dicit p̄fidor⁹ Simil̄
 enī eē fili⁹ matri solz. g⁹ qz nō es tu similis mei recede & adiecit
Qunquā nobilis cū viliozi descēdat nec cū eo cōtēdat Sicut
 enī xpianus q̄ est de nobiliozi genere sc̄z de xp̄o. quia a xp̄o dī
 citur cristian⁹ nō debet attendere nec audire dyabolū quia est
 vilioz ōnib⁹ Dū in libro clemētis. qui dyaboli volūtātibus ei⁹
 se sponte subdidit pacē erga deum et hominē nō hēbit Et
 Augustinus Nō potest dyabolus decipere nisi q̄s voluerit ei pre
 bere sue volūtātis assensū p̄pter qd̄ dicit iheronim⁹ Potestas
 qd̄ ē dyaboli nō timetur nec timeri debet qz timor illius atq;
 iactancia semp̄ in tua voluntate est Nō enī potest caro facere
 nisi quod voluerit anim⁹ • Legitur in vitispatrū q̄ quidam
 heremita ductus est ab angelo ad quendā locum ubi erat con
 gregacio sanctorū monachorū Et vidit confinia plena ac loca
 circūstantia. maxima multitudine demonū volancium ad mo⁹

dū muscarū Venientes autē ad quandam ciuitatem vbi fiebat
 magnū forū vidit ibi vnū solū demonē satis oriolū stantem
 sup portas Ita vt quereret vnde hoc esset Rūdit angelus dñi
 q̄ in ciuitate oēs q̄ volebat faciebant ad voluntatē dyaboli ⁊
 pro tanto ibi vnus demō sufficiebat In abbacia oēs erāt sibi
 rebelles et ideo per multos eos impugnabat

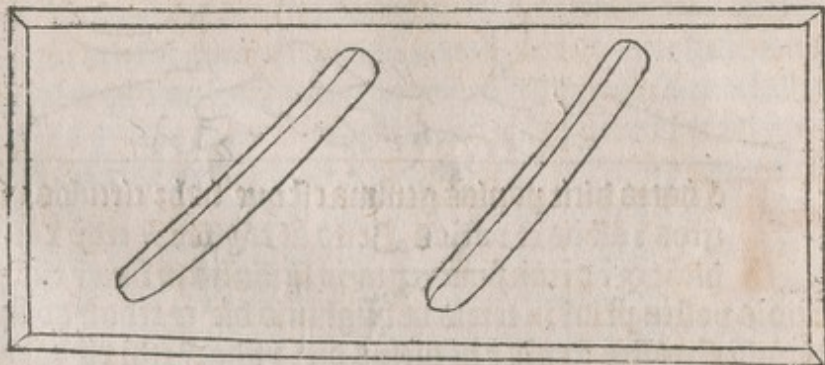
De achate et cerastes Dialogus decimus octau⁹

Achates dicit papias gemma est que habz circulos ni
 gros ⁊ albos et varios Brito at et p̄fidoz⁹ ethy xvi.
 dicūt q̄ ē gēma pmū reptā in sicilia iuxta flumē eius-
 dē nois postea p̄ib⁹ in terris vt hughucio dic⁹ q̄ reddit hoiēz
 graciosū Cerastes serpens ē sic dictus dic⁹ p̄fidoz⁹ ethi xij. eo q̄
 octo cornua in capite hēat ad modū arietis h⁹ cornu mēsis di-
 uitū appositū pdit venenū Ex his cornib⁹ manubzia cultello-
 rū fiunt qui cultelli ipatorib⁹ aū oēs cibū ponebāt vt illa su-
 doze maifestarēt si q̄s cib⁹ fuisset apposit⁹ veneno ifectus Hic
 cū eēt omnibus odiosus et a cunctis deuitat⁹ prellit ad acha-
 tem dicens. o gēma preciosa descende ad me et colloca te inter
 cornua mea quoniā egregie te baiulabo p̄pter quod habes vir-
 tutē portitozem tuū reddere graciosū Insup tibi promitto q̄
 si me graciosū reddideris magnates inferiores et innocentes
 spoliabo. et de preda medietatē tibi concedam Cui achates Id
 quod dicis michi non placet quia dicit aplūs nō solum facien-
 tes sed etiā cōsentientes digni sūt p̄petua morte Et vulgari⁹

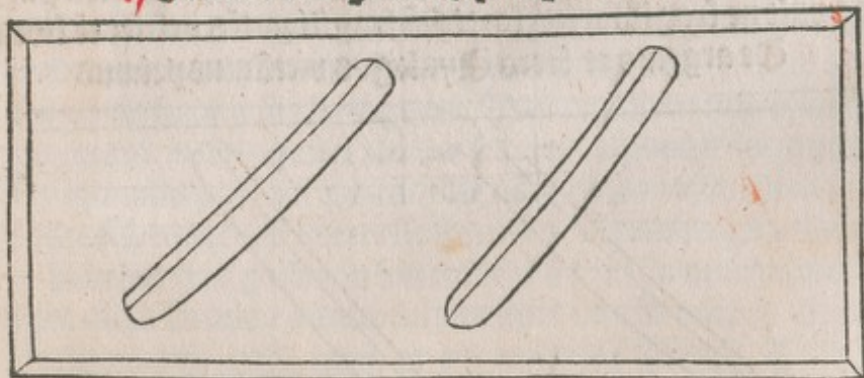
ter dicitur Tantū valet qui tenet pedem quāntū qui exordiat
Idcirco recede a me quoniā societas tua me nō decet Et hoc di-
cens processit et ait **Q**os debem⁹ cōtraire malo ⁊ nō cōsen-
tire Hoc enī faciebat dauid psal̄ 139 cū dicebat facientes pri-
uaricatioēs odiū siue eēt pater me⁹ siue mater siue soror siue
frater Id est si erat amicus siue episcopus siue p̄sbyter siue cō-
stitutus in aliqua dignitate qui p̄uertebat vias suas Sic eum
fugiebam vt penitus nō facerē eius memoriā Vnde i policra-
to libro ix⁹ fertur beatū iheronimū tres a mēsa clericos exclu-
sisse qz ipsos incōpositos vidit dicens honesto et graui viro in
eius conforzio aliquē incōpositū inueniri turpe ē et non decet
De auro et plumbo **D**ialogus decimus nonus

Ad aurum plumbū animatum processit dicens **Q**uare
sup̄bis contra me? nōne ego de materia metallozū sū
sicut et tu? **Q**ua de causa me spernis ⁊ non vis vt sim
in mūdo app̄ciatū vt tu? **A**ccede ad me ⁊ p̄ba te mecū in igne ⁊
videbis vtutē q̄ in me manet **C**ui aurū **S**cio frater q̄ metallū
sis sicut sum ego **C**reator ita te creauit sicut ⁊ me et sic maneo
Nō enī tibi iniuriā facio **T**olle quod tuū est et vade et noli me
cū contendere quia in ōnibus probari nos oportet **J**urta v̄bū
ap̄li prima ad thessa. v. ōnia autē probate quod bonū ē tene-
te **A**ccede ad ignē et pugna mecū et tūc apparebit virtus tua
et victoria **C**umq; in igne simul cōuenirent plumbum lique-
factum est et euapuit **A**urum vero purificatum exiit dicens

Sunt sine virtute verba vana et superba. Sic enim nonnulli
 superbi vani et elati putant in se habere virtutes quas non habent.
 Et ideo si temptantur ad nichilum rediguntur veluti plumbum in
 igne. Ergo si vis preciosus esse ante oculos domini stude in oculis
 tuis vilior apparere. Quia propter dicit pseudoz. Esto paruulus
 in oculis tuis ut sis magnus in oculis domini. Tanto eris autem deum
 preciosior quanto fueris ante oculos tuos despectior. Quia qui
 sibi ipsi vilis est apud deum magnus est. Et ut dicit Gregorius.
 Quanto coram oculis tuis eris gloriosior. tanto coram deo et ange-
 lis eius eris vilior. Quedam domina fuit rome tante humilita-
 tis et reuerencie quod ad altare indignam se reputabat accedere.
 et corpus christi cum leuabatur indignam se reputabat videre. Un-
 de accidit quod cum semel comunio fieret in populo ipsa pro nimiam
 humilitatem et reuerenciam ad recipiendum non accedebat. Unde
 diuino miraculo factum est ut per columbam accipientem hosti-
 am de altari vidente populo comunicata fuit.

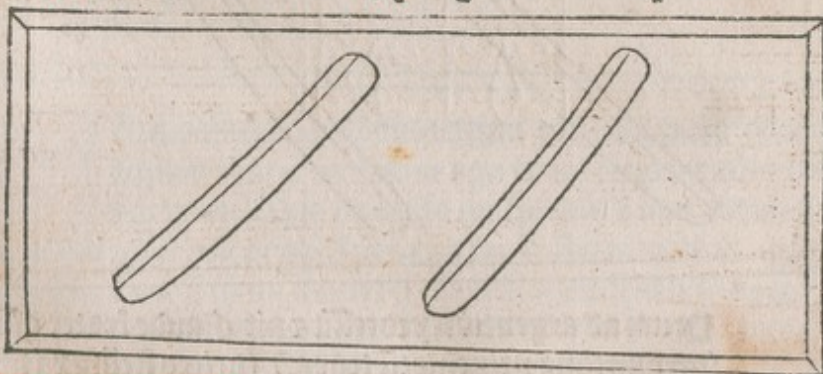
De auro et argento Dialogus viceimus

Aurum ad argentum procellit et ait. Gaude frater quam
 inter metalla principatum tenem? Idcirco si conexa sis
 fuerimus magis sublimiora erim? Ad hoc argentum
 responsu dedit dicens. Id quod dicis frater caritatiue dicis. tu
 considero quod rubeum habes colorem egoque album. nec non cogito quod
 magni precij et valoris es tu. Quia propter ego puto quod sicut diuisa
 et contraria sumus in colore et precio. sic erimus in voluntate. Un-

de melius est nō incipere q̄ ab incepto nos retrahere Et adiūxit
 n̄ **Q**ūquam nos eq̄parem⁹ cū magnatib⁹ nec stem⁹ Quia
 dicit⁹ eccl̄ xij⁹ pondus sup se tollit q̄ honestiozi se cōiūgit Vñ
 etiam dicitur ibidē Diciozi te ne fueris socius Propter qd̄ di
 cit ph̄s ubi paup̄ contra diuitem iūmicari cepit perit Prout
 refert elopus q̄ capra ouis et azina fedus et societate fuit cū
 leone fecerunt vt irent venatū pari forma Et simul oēs cepe
 runt ceruum In diuisione vero dixit leo Ego ero heres prime
 partis nā prim⁹ honoz ē michi Et prima vox defendit michi
 partem secundam Et maior labor dat michi terciam Et quar
 ta pars nisi mea sit in itū fedus rūpam Et hoc dicens cepit ter
 ram percutere cauda et fremere dentib⁹ Timentes autem om
 nes dimiserunt ceruum totum leoni Vnde patet q̄ debet sibi
 homo precauere ne statuat societatem cum potenciozibus se
 quia semper habebit peiozem partem vt cōmuni prouerbio di
 citur Cerusa cum dñis non consulo mandere seruis Tollunt
 matura s̄ dimittūt tibi dura Et ideo dicit elop⁹ Presēs pagi
 na vult ne fragil⁹ societ⁹ forti Nā fragili potēs nesciet eē fidus

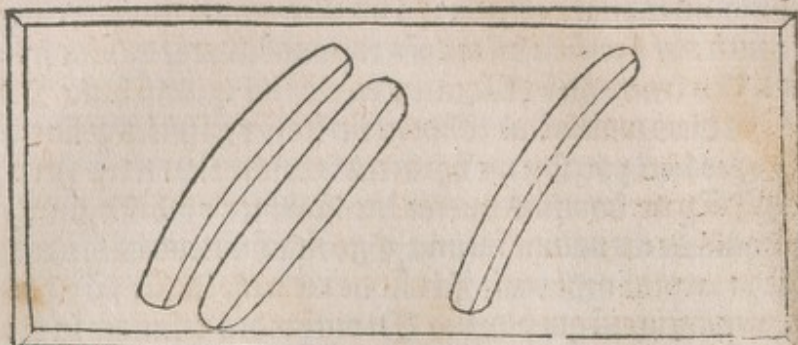
¶ De argento et ferro Dialoꝝus viceſimus primus

Argentū quadā vice improuide ac indiscrete ad ferrū
 loquutū est dicens **O** nephande maledicta genitura
 tua qm̄ p te mala infinita per mundum fabricantur
 Nā de te fiunt mucrones tela iacula thozaces galee et gladij
 ad iusticiandum homines et puniendum per te prelia et

rediciones cadunt in seculo. **S**i nō esses creatum mūdus in pa-
ce quiesceret. **F**errū autē bñ audies racionabiliter se excusauit di-
cens. **H**eu frater qđ ē qđ locutus es. nō tibi iniuriā facio. **S**ed
si sū vt dicis malefactor cōsidera veritatē ⁊ pspicies qđ sine me
nil opis fieri potest p me qđq; artes fabricantur; et terra germinat.
Dū p me homines operantur. homines me distendunt et
quicquid de me volunt faciunt. **E**go autē nō cōtradico s; obedio
illis vt creator ordinauit. **S**i autē de me male faciūt nō est cul-
pa mea. facio enī quod debeo. **T**u autē vides festucam in ocu-
lis meis. sed trabem que est in oculis tuis non desideras. cum
p te omnia mala eueniant. nam adulteria. furta. homicidia et
similia per te homines opantur p te enim iusticia et veritas pe-
reunt. usure et rapine fabricantur. animas hominum seducis
et in perditionem mittis. **E**rgo bonum erat tibi tacere et non
tam inordinate loqui. **N**escit ergo loqui stultus. quia tacere nō
potest. **U**nde quidam phūs interrogatus cum alijs loquenti-
bus taceret. respondit. nemō stultus tacere potest. **A**d hoc argē-
tum confusum erubuit dicens. **S**emper antequam loquamur
verbum nos intueamur. **Q**uia dicit augustinus. **S**ermo ante
veniat ad limam qđ ad linguam. **P**hūs quidam cum inter mē-
tos taceret interrogatus cur hoc faceret. respondit. locutum es
se aliquando penituit me. tacuisse nūq; **U**nde catho. **N**am nul-
li tacuisse nocet. sed nocet esse locutum. **Q**uidam paterfamili-
as habebat tres gallos in sua curte et domo. **I**n qua habitauit
iuter alios seruus quidam inhonestam vitam ducens. **Q**uod
considerantes galli vnus ex eis cantauit dicens. **T**ale o-
pus opatur in hoc quod non placebit domino nostro. hoc autē
audiens inhonestus dixit. hic gallus non debet viuere. et fecit
eum occidi. **A**ltera autem die alius leuauit vocem suam et cāta-
uit dicens. p dicendo veritatem. frater noster est iugulatus. p-
tinus malefactor ipsum interemit. **T**ercius autem sapiens fu-
it. **I**deoq; cantare cepit et dicere. **A**udi vide tace si tu vis viue-
re pace propter quod in vita seruabatur.

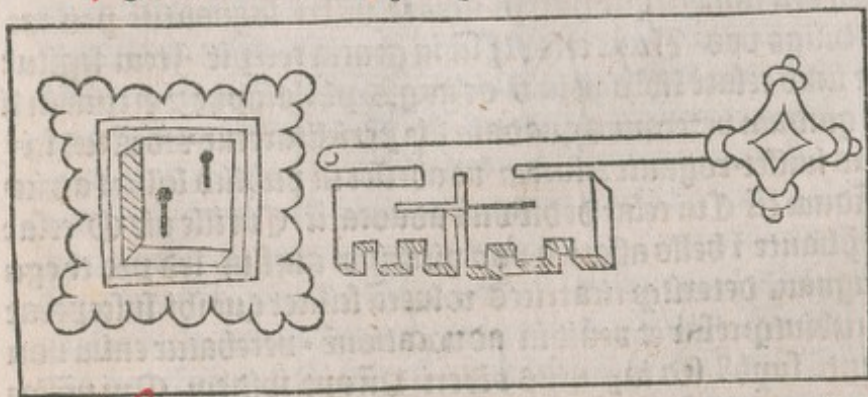
De stagno et ere **D**ialogus vicelesimus secundus

Stagnū et es simul emulata sunt aurum: unde vrsolū
 cupri pulcrū et preclarū fabricati sūt ⁊ foro venali ip-
 sū vēdiderunt dicentes eum esse aurum. Emptor qui-
 dam ipsū soluit ad domūq; suam reportauit gaudens. Dū au-
 tem vellet pfectionē auri pbare inuenit cuprū: pro q̄ indigna-
 tus aurum ante iudicem citauit dicens se esse ab ipso deceptū.
 Aurū q̄q; veraciter se excusabat inquiens q̄ vrsolū non ven-
 diderat neq; ipsum fabricat⁹ fuerat: nec etiam de genere suo
 vnq; processerat. Iudex autem venditores ante se citauit eosq;
 in eculeo leuauit et ipsos torquendo veritatē ⁊ fessit et q̄ hoc
 ppter inuidiā fecerūt ut aurum diffamarent ne tātū appciare-
 tur in mūdo. Iudex vero ipsos puniuit et aurū collaudauit di-
 cens. **E**st q̄ bonus atq; purus semp̄ dormiat securus. Sic ei
 mlti ppter inuidiā diffamare meliores cupiūt false testificādo-
 taē uero loquens falsa nō erit impunit⁹ iuxta illd̄ prouer. xix.
 testis fall⁹ nō erit impunitus et qui mendacia loquitur nō ef-
 fugiet scilicet dei iudiciū. Et ibidē. testis fallus peribit. Ut le-
 gitur in collacionib⁹ prim̄. Abbas pasnucij cū adhuc iuuenis
 graciosus sederet in cella quidam frater motus ad inuidiam li-
 brū suū absconditū rededit in lecto pasnucij. Et accedens ad lo-
 cū ubi fratres ⁊ uenerant missa celebrata asseruit librum suum
 sibi furto fuisse sublatum. Illi autem tres ad scrutandum
 per cellas inuenerunt librum in lecto pasnucij. Qui accusa-

tus apud fratres cū in nullo esset conscius suscipere ac p̄ficere cepit penitentiā de furto Cūq; hoc faceret ille a demonio veratus clamans manifestauit dolum quē fecerat libzū occultādo Et q̄ propter infamationē sancti viri eū occultauerat petijtq; se adduci ad eum vt eius orationibus liberaretur a demone Cūq; adductus fuisset eius precibus est liberatus a demonio De falso testimonio ait Gregorius Qui falsum testimonium p̄fert tribus personis obnoxius est Primo dño deo cui⁹ p̄sentiam cōtēpnit Secdo iudici quē mēciēdo fallit Tercio innocenti quem falso testimonio ledit Et ideo in iure tenetur testis ad restitutionē ōnīū q̄ p̄ suū falsū testimoniū proxim⁹ ei⁹ amittit

¶ De sera et clauē Dialogus vicefimus tertius

Claui⁹ quedā optima seram placide aperiebat ⁊ clauē debat Ita q̄ patronus i hoc multum letabatur Quadam autē vice sera ingrata murmurare cepit versus clauem dicens O nephanda quare me sp̄ p̄lequeris cotidie intrans in viscera mea et interiora mea voluis ⁊ reuoluis? Celsa ab hoc grauamine alioquin te proiciā et curuabo Cui clauis Male dicis soror qm̄ per me custodita es et p̄tecta Si vis me proicere abiecta eris et fracta Sera autem propter hec verba minime placata ē Quinymo totū oblerauit foramē et clauem non pmisit venire in se vt ostiū patron⁹ aperire nō valeret Patron⁹ vero hoc cernēs indignat⁹ seram illam extirpa-

uit ac fregit eo q̄ aperire nequaquam valebat Clauis autem
ipsam postmodum deridebat dicens **C**um quo stabis susten-
tata seris et semper concordata **C**ave igitur homo aduersari
et rixari cum quo familiariter vixeris q̄a dicit seū **T**urpius
nichil ē q̄ cum eo gerere bellum cum quo familiariter vixeris
Attamen qui pacifice cupiunt commozari onera sua portare
inuicem debent iuxta illud apostoli ad galathas serito **A**lter
alterius onera portate **D**icit enim tullius nichil est quod nō
tolleret qui perfecte diligit put legitur in historijs scolasticis
q̄ - antipater pdromeus pater magni herodis in quodam
prelio in seruiio impatoris multis vlnneribus ē cōfollus que
libenter tollerauit illius amore **T**andē ab emulis cū accusa-
retur reiectus cesari dixit cesar nolo me vobis excusare vbi bis
- sed ista vlnnera que suscepi amore vestri loquantur pro me
si diligo vos **T**unc cesar ipsū in gracia recepit **I**tem legitur
de iulio cesare libro primo de nugis philosophoz q̄ cum in li-
te quidam veteranus quadam die periclitaretur et corā iudici-
bus iuisset rogauit cesarem ut adesset in publico scilicet ad iu-
uādum eū **C**ui cesar dedit vnū aduocatū **C**ui ille ait **O** cesar
te p̄liante i bello asiatico non vicarium quesui sed pro te ego
pugnauit deteritq̄ cicatrices vlnnerū scilicet que ibi susceperat
Erubiuitq̄ cesar et venit in aduocationē verebatur enim non
tantū supb⁹ sed ingratus videri **V**n̄ apt ibidem **Q**ui nō la-
borat non manducet **E**t iterum idem cesar **Q**ui non laborat
vt militibus carus sit milites nescit amare put in laude ip̄s⁹
cesaris dicitur q̄ nūquā dixit militibus suis **I**te sed venite di-
cens q̄ labor cum duce participatus est militibus minor

¶ De cacabo et cathena dyalog⁹ vicecipus quartus

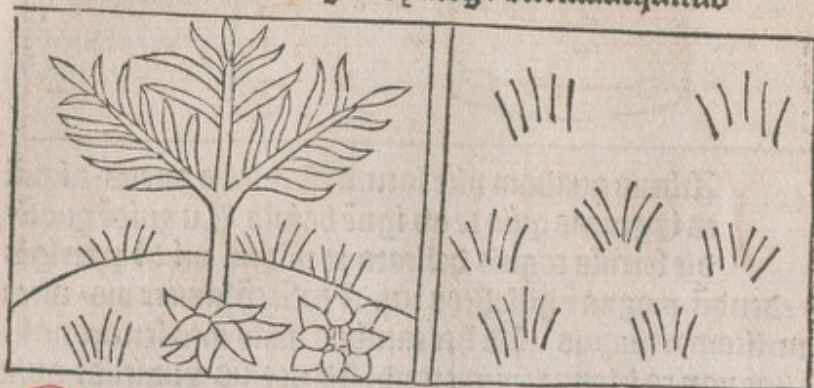

Athens quadam vice locuta est cacabo dicens. nimirum
 es ingratus quia te ad ignem haurulo Tu quidem quoti-
 die fercula coquis delicata. et nunquam michi porrigis
 ad edendum. magna est gulositas tua. et totum consumere vis. meque
 famelicam relinquis. Ad hec cacabus malo meo seruire nolli
 ob hoc non es digna remunerandi sed potius puniendi quia
 appensum me tenes ad ignem et ardere et consumere me facis. Ea
 propter si esset michi possibilitas te libenter mactarem. Sed si
 vis michi seruire ad libitum procura michi utilia et necessaria
 non nocua nec contraria. Et addidit. **Q**uia utilitate. grata
 sunt seruicia parata. Ergo cum tu seruire cupis alijs. seruias
 ad beneplacitum eorum ut tibi grates referant. Alioquin per-
 des beneficium. Et hoc est quod dicit seneca. Qui beneficium
 dare nescit. iniuste petit. Id est qui dare nescit beneficium cum
 utilitate. iniuste remunerari petit. Ad reddendum docent nos
 minima animalia et vilia. Prout legitur quod mus ascendit ad
 leonem dormientem. quem capiens leo voluit eum comedere. Cui
 mus. pacenciam habe in me et miserere mei. Nam reddam ti-
 bi cum potero. Leo autem ridere incepit cogitans quam vicem pos-
 set illi reddere. Et dum illum sic derideret accidit ut leo caperetur
 in laqueis sibi positus quod ut mus cognouit corrodit funes
 quibus captus erat leo. Sed natura mala non mutatur in do-
 minis per beneficia primo peioratur et in sua natura permanet.
 Unde dicitur quod quidam iuuenis serpentem frigore torpentem

miseratus eius posuit . illū in sinu suo . Sed cū serpens ca-
 let acc⁹ ē momordit eū et occidit **E**appter dicit seneca **S**erpēs
 in hyeme non tute palpatur . quia non desinit venena diffundē
 licet torpeat

¶ De rosmarino et agro dyalog⁹ vicessimusquitus

Rosmarinus vt legitur de virtutib⁹ herbarū inter ce-
 teras virtutes hanc possidet . q̄si in vinea tua vel in
 agro tuo plātaueris ipsum et mūde ac honorabiliter custodie-
 ris vinee gaudebūt et melles producēt incrementa **Q**ua . p̄p̄
 quidā ager diuersarū herbarum ifructuos⁹ ⁊ sterilis p̄manens
 vt fruct⁹ reddere posset ad rosmarinū humiliter ac deuote
 processit ⁊ ait . **O** pastor egregie ⁊ bone custos descēde ad me
 et protege me quia te mūde ac honorabiliter collocabo tibi q̄
 seruiam tūmō sede et quiesce in me vt per te fructū boni gene-
 ris producere valeam **R**osmarinus autē motus pietate ac vic-
 tus precibus ipsius cū eo iuit ac in medio se posuit agro **Q**uo
 regente ac procurāte ager confortat⁹ et viridis factus fructū
 sexagesimū atq; centesimū attulit in paciencia dicens **P**rop-
 ter vnum bonum multi sunt protecti et consulti . **H**oc agere
 debet populus cum non habet rectorem . eligere debet vnum
 probum rectū et sapientem qui populū gubernet et protegat
 sapienter **V**ere enim rex sapiens populi ē stabilitū . sapiencie
 vi⁹ **E**t ibidē . **S**i delectamini in sedibus o reges populi di-

ligite sapientiam **D**iligite lumen sapientie vos qui preestis
populis **E**t ecclesiastici **J**udex sapiens iudicabit populum su-
um principatus sensatus stabilis erit **I**dem Rex insipiens per-
det populum suum et ciuitates inhabitabuntur p sensum pru-
dencium **U**nde salomon petijt a deo cor docile vt posset iudi-
care populum dei et discernere inter bonum et malum **U**t eni
ait uegerius de re militari nullus est quem oporteat plura vñ
melioza scire q̄ principem cuius doctrina debet omnibus
suis prodesse subiectis non enim iuuenes quis eligit duces non
enim oportet eo q̄ non constat esse prudētes vt dicitur tercio
thopicozum **A**it plato **T**unc enim beatum orbem terrarum fo-
re cum vel sapientes regnare vel reges sapere cepissent **S**icut
ait valerius et boerius de consulis libro primo **U**nde et aureū
seculum dicebatur quando sedes sapientis regnum erat **A**it
seneca et dicitur in polocrato li^o iij^o Romanos impatozes aut
duces dum eozum respublica viguit non memini extitisse illit-
teratos **E**t nescio quomodo contingit ex quo in principibus
languit virtus litterarum **N**ec mirum cum sine sapientia non
valet stare principatus **A**it enim diuina sapientia prouerbio-
rum viij^o per me reges regnant **U**nde et rex romanozum hoz-
tatus est regem francozum vt filios suos liberalibus discipli-
nis instrui procuraret dicens **R**ex illitteratus est quasi azin⁹
coronatus **R**efert socrates libro vltimo q̄ apud quamdam gē-
tem scilicet in campanie insula in regis electione non nobili-
tas preualet sed suffragia vniuersozum populus enim eligit
ornatum moribus **B**eniuolum in iusticia et clemencia annis
grauem et cui nulli sint liberi **Q**ui si in aliquo peccato argua-
tur morte moriatur

De ruta et animalibus venenosis **D**ialogus vicefimus sextus

Ruta ut legitur de virtutibus herbarum inter ceteras virtutes quas habet hanc in se retinet quia bibita vel comesta mirabiliter contradicit veneno et omnibus moribus venenosis cum fuerit contrita cum allio sale et nunciis propter hanc virtutem quam contra venenum habet animalia cuncta venenosa conveniunt simul ad ipsam dicentes Tolle te de medio obsecramus et non intromittas te inter nos et genus humanum Quia modis omnibus venena nostra cupimus seminare inter homines eosque delere propter quod nos persequuntur et mactant Quibus ruta Verba vestra liqua sunt et dolosa De vobis namque dicitur psalmus xiiij. venenum aspidum sub labiis eorum Maligni quare nitimini delere hominem quem deus in principio creavit et dum omnium constituit? Ex quo enim dicitis quod ego habeo gratiam et virtutem contra vos vestraque venena de cetero gratia dei in me vacua non erit sed semper in me manebit quam contraria semper vobis erone hoc facinus consumetis Et addidit Boni debent prevalere malis ne possint nocere Ita agere debent rectores et pueri semper obviare malis et contradicere ac eos punire Quia dicit seneca bonis nocet quod malis parcit Non enim parcere debet iudex malefactoribus Quia iudex qui non corripit peccatorem peccare ipse ait idem seneca Nam ambrosius Cum uni indulgetur indigno plurimi ad prodicionis peccatum provocantur prout refert valerius libro v. de bruto romanorum primo consule qui filios suos comprehensos pro tribunali sedens virgis cesos et post ad palum ligatos p-

cuti securi iussit quia dominacionē tarquini a se expulsa m re-
ducere volebant **M**aluit enī ozbatus sine filijs manere q̄ pub-
lice vindicte deesse **C**ū simile refert augustinus de ciuitate dei
quito q̄ cū quidā impator romanoꝝ mandasset sub pena moz-
tis ne aliquis contra acie iuimicoꝝ pugnaret filius eꝝ ab hol-
tibus puocatus multociens vt cōtra eos pugnasset et patris
mandata fregisset. quāuis patriā defendisset et hostes vicisset
tamen pater vt iusticiā seruaret ipsum mandauit interfici

De plopō et mercurio **D**ialogus viceſimus septimus

Plopus vt dicit brito est herba pulmonis apta pur-
gandi. alius qdā autoꝝ dicit plopus cū opimelle fleg-
ma viscolū euacuat. vñ? **P**lopus ē herba purgans de
pectore flegma p̄ qua vtute mercuri? quē gētiles deū eē denū-
ciant. qui fuit vir cupidus et auarus magus ⁊ vꝛſipellis ac ser-
monum interpꝛes. multaꝝ alia vicia fuerūt in ipso dū sanus
extitit. ſecūdum iudicia dei pulmonofus ⁊ reumaticus factus
est vnde mala conſueta nō valens ppetrare ad plopum prexit
et ait **V**irtus dei est in te ad ſanandum infirmos quia in her-
bis verbis et lapidibus ſunt virtutes **I**dcirco ostende virtutē
tuam in me et cura pulmonem et flegma quod in me est et ego
promitto deo et tibi q̄ de rapinis et furtis meis partē tibi da-
bo **C**ui plopus manifestū ē q̄ in ſanitate mala infinita cōmi-
ſiſti **E**t vere ſi ſanaberis deterioꝝa facturū eris **S**ed virtus
dei que in me est vt alleris neſcit patrociniā dare criminibus

Ergo recede a me quia per me nunquam curaberis. et sic eum cum confusione reppulit dicens. **S**emp mali si sunt sani sunt peiores. Quando deus impios flagellat passionibus diversarum infirmitatum ut peccare nequeant nec tamen emendantur pro certo magnum iudicium est eterne percussio. In presenti vita omnis diuina percussio aut purgatio vite presentis est. aut iniciu[m] pe[ccati] sequentis. Nam quibusdam flagella ab hac vita ichoant ut in eterna percussione perdurent. A quibusdam enim dici solet. Non iudicat deus his in idipsum. Tamen non attendunt illud quod scriptum est. Dominus populum de terra egypti liberans eos qui sibi non crediderunt perdidit. Quamuis enim plerumque si una culpa bis non percussit una tamen percussio intelligitur. que hic incepta illic perficitur. ut in hijs qui se in presenti non corrigunt. precedenti percussio flagelloz sequenti sit iniciu[m] tormentoz. Hic est quod dicitur psal. cxiij. operiatur sicut diploide confusione sua. Diplois enim duplex est vestimentum quo singulariter induuntur qui et temporali pena et eterna damnantur. Refert esopus quod quidam miluus fuit ita rapidus quod rapiebat ubicumque poterat etiam secus ecclesias ita quod odiosus omnibus erat quia multa mala fecerat. Tandem infirmatus usque ad mortem. compunctus est et se humilians per irremissibilem dicens. Dulcissima mater ego infirmus sum et valde debilis timeo enim mortem quia multos offendi. Vade ergo ad templum deozum offerens sacrificium eis per euasione infirmitatis huius quia paratus sum conuerti ad vitam meliorem. Cui mater. In vita tua turbasti deos et numina sacra deozum. Iusticia deozum reddit unicuique secundum opera sua. in sanitate multa mala fecisti. Si euades deus scit quod peior eris. Et hoc quod dicis timor mortis facit tibi dicere primo peior eris si euades. et sic contristatus obiit.

De abrotano et lepoze dialogus vicefimuloclaus

Abrrotanū dicit ozacius lignū et cetera infixa extra
 hit sua pprietate cū anrungia **D**ū qdā lep⁹ claudi
 cans humiliter venit ad eū·hēbat enī spinam infixā
 am in pede dicens **O** medice animarum et corporum miserere
 mei et sana me·hoc dicens pedem dextrum illi ostendebat **A**
 brrotanus autē pietate rōmotus super vulnus eius se posuit et
 spinā inde eduxit eūq; curauit **L**epus vero nō imemor benefi-
 cij quotidie lagenam aque sup humeros suos portabat ⁊ abro-
 tanum ad radicem balneabat et porrigebat aquam ut abrota-
 num viride et friscum pmaneret dicens **S**emper ad benefac-
 tores sumus boni seruitores **N**on enim sic faciunt maligni et
 ingrati pmo q̄ cito beneficia recepta sunt obliuioni tradunt
Unde salomon interrogatus quid inter homines facilius se-
 nesciret Respondit beneficiū **E**t propterea dicit **C**atho **G**ene-
 ficij accepti memor esto **I**dem exiguū munus cū dat tibi paup
 amicus **A**ccipito placide et plene laudare memēto **R**eddere er-
 go debes beneficium amico cū vluris si potes **A**lioquin in me-
 moria frequenter nō habebis beneficiū tibi collatū ab amicis
 ut benefactorē inde collaudes **Q**uia dic⁹ seneca **S**atis magna
 est vlura pro beneficio memoria **I**dem ingratus ē enī qui bene-
 ficij reddit sine vlura **•** **L**egitur in ecclesiastica historia q̄ que-
 dam leena habens speluncam iuxta cellam beati macharij in-
 uenit ratulos suos cecos quos ante pedes eius portauit **E**t in-
 telligens vir sanctus q̄ pro ratulis benigne supplicauit **E**t

orando illuminati sūt que nō ingrātā se reputari voluit quia
 pelles cōnium bestiarū quas capiebat sepe quasi pro mercede ad
 ostiū celle eius deportabat Item quedā bestia alia ad cellam
 beati macharij cum filio ceco nato innens sanitatem accessit
Qui intelligens orauit pro filio et statim vidit et cum gracia
 rum actione recessit Et post paululum redijt cū omnib⁹ filijs suis
 onustis ex pellibus ouium offerens dei viro quasi pro munere
 et incliato capite recessit ei gratias agens

De plantagine et simia dyalog⁹ vice simus nonus

Plantago est herba quartanis utilissima sanandis. unde
 quedam simia extitit que filiū habebat paciētē quar-
 tanam que nullo modo sanitatem filij inueniebat cū
 in medicis et medicinis plurima expendisset Idcirco tediata ex-
 pensis ad macerem venit dicens circuiui celum et terram et
 pambulauit eam nec inueni requiem filio meo. nūc te tandē rep-
 peri Ex quo ergo te iueni magnum medicum Idcirco presta cō-
 filium et auxilium michi ut natum meum a morbo quartana-
 rio liberare possim Macer autem ut sua de causa vera inuenire-
 tur ait. Quatuor radices plantaginis insumite certe quar-
 tana cito curabitur Simia autem hoc audiens q̄ cito medicī-
 nam condidit et filium liberauit dicens **Q**uotum medicum
 queramus si salutem popamus. Sic et nos si salutem anima-
 rum nostrarum desideramus sacerdotem et cōfessorē doctū re-
 perire pcuremus qui nos sciat ligare atq; soluere. Hoc enim

agere debes vt salutē anime possis inuenire Quia dicit yfido-
 rus **O**mnis peccator p penitēciam recipit vulneris sanitatem
Sed secundū morbum adhibenda est medicina **E**t iuxta vul-
 neris qualitatē adhibēda sūt remedia **P**ro vt legitur q̄ quidā
 pirate in tempestate positi vouerunt si euaderent confiteri
Et euadentes confessi sunt cuidam heremite. quozū magister
 cū confiteretur et ob flagicia heremita sibi iniugeret vt iret ad
 papam heremitam occidit **E**t ad secundū cōfessorē vadēs hūc
 etiā occidit **T**ercius aut cui confessus est tractauit eū blande
 et cū nō posset emoliri nec euelli a malicia. velut optimus me-
 dicus animarum ei iniūxit vt saltē cum moreretur aliquis po-
 neret eū in sepultura **Q**ui cogitans qualis futurus esset et q̄
 cito fieret sibi simile hec sepe faciens de morte cogitans in me-
 lius ordinauit statū suū ⁊ in heremo arctissimam penitenciam
 fecit **V**nde glo. nichil tantum valet ad domanda carnis desi-
 deria q̄ pensare qualiter sit mors tua

De verbena et lupo Dialoꝝus tricesimus

Acer dicit q̄ si quā visitas infirmū portaueris verbe-
 nā et quesieris ab eo quomodo est sibi **S**i ipse respon-
 det hū ē michi Bene euadet **E**t si dixerit. male. nō est
 spes liberationis **V**n fuit quidā lupo medic⁹ nominatissim⁹
 qui quendā egrotū medicabat dans ei spem euadēdi cito. **V**ul-
 pis aut agnoscens virtutē verbene vt lupū deciperet ad visitā
 dum languidū processit secum portans ramusculum verbene

et ipsum interrogauit qualiter se haberet cui infirmus male est michi wolpes autem secuta effecta est de morte egroti ad lupum medicum perrexit dicens Quid dicis medice de languido illo? Cui lupus cito liberabitur. Est enim quasi in conualescentia secundum motum pulsus et urine. wolpes autem subzidens ait Falleris medice nesciens artem medicine Non enim euadere potest ulla modo quia sententia mortis data est ei. lupus autem contradicebat Altricantibus simul pignus in presencia multorum miserat Interea post dies octo infirmus ille migrauit de seculo. et lupus confusus spoliatus mansit dicens **P**ignus mittere de incertis non sensus est sed desensus Ergo caue et tu noli te obligare neque dicere ea que pro certo nesciueris ne decipiaris. Pro ut dicit Socrates inquirenti cuidam quomodo optime possit uerum dicere. Respondit. Si nichil dixeris nisi quod bene scieris. Et ut dicit philosophus Si dicere metuas unde peniteas semper melius est Sed multi ea que dicunt siue bona siue mala cupiunt defendere ac pro uiribus altricando litigare Unde cum quedam mulier assueta litigare cum uiro suo traheret pro pratum dicebat uir quod esset falcatum. et illa quod erat tonsum Ex hijs sumpta occasione precessit uir de uerbis ad uerbera et ei linguam amputauit Cum autem non posset loqui digitis quasi forcibus ostendebat pratum fuisse tonsum Consimile dicitur de alia quadam que litigans cum uiro suo eum uocauit pediculolum Ille autem commotus eam corripuit et uerberauit. sed cum nollet se emendare uenit postea coram uicinis ut eum confunderet. et proiecit eam in aquam conculcans et suffocans eam Cum autem loqui non posset eleuatis manibus pediculorum attricionem cum pollicibus representabat Quapropter ecclesiastici xxviiij Multi ceciderunt in ore gladij sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam

De mandragora et uenere dialogus tricesimus primus

Mandragora dicit augustinus supra genesim gen⁹ po-
 mi ē. et de hoc genere pomi opinari quosdā dicit scilicet
 qd acceptū in escam sterilibus fecunditatē parit. pp-
 ter hanc virtutē quam possidet venus dea adultera q̄ mechā
 excercens cum marte et anchise et adonide ad mandragoram
 perrexit et eam suppliciter exoravit dicens **O**ptima fructufe-
 ra aspice in me et ne despicias preces meas. concede michi pau-
 lulum edere de te vt de amatozibus liberos concipere valeam
Sterilis enim sum et hoc sine te minime agere possum **T**antū
 modo me exaudi et pete quod vis **C**ui mandragora omnium
 impudica **A**er et terra polluta est a fetore luxurie tue **Q**uanto
 magis si filios luxuriosos germinaueris te delectabiliter vide-
 rēt magnā ⁊ multiplicatam **R**ecede a me q̄ citius poteris quia
 iam a fetore impudicie tue olfacior. sic eam cum confusione
 expulit dicens **P**eretrices propulsentur nec cum ipsis fabu-
 letur **¶** Quia dicitur eccl^{ix} **C**olloquiū mulieris imunde qua-
 si ignis exardescit **H**oc enim vir castus agere debet si cupit in-
 tegrū statem suam custodire **N**on enim cum mulieribus loqui
 nec aures accommodare verbis suis debemus sed eas p̄ pulsa-
 re ac reprimere **P**ro ut refert iheronim⁹ de quodam martire
 qui cum vicisset multa tormēta positus est in orto strato flo-
 ribus vbi erat meretrix speciosa que carnes eius attractabat
Qui conscindens sibi linguam expuit cum sanguine in faciem
 eius zelo mundicie et castitatis **¶** Quedā regina frācie cū vi-

dillet quēdā dñm ingm̄ peratā roie prudētē et habentem
 pulcherrimas manus vocauit eum ad se et apprehēdēs eū
 p̄ manus dixit O q̄ digni isti digiti sūt tangere ac tractare
 lictora regine Ad hec manus retraxit porrectas et ait Non
 domina fiant hec que dicitis quia si digiti mei tangerent lic-
 tora vestra cū quibus de cetero edere voluissem sic immundū
 essent digiti mei a tactu vestro q̄ de cetero abhominaret
 sp̄ os ad os conuertere

¶ De rosario et pdice dialog⁹ tricesimūsecundus

Rosarium pulcherrimū in quodam viridario pullula
 bat plēnū rosis odoriferis Accidit autē q̄ pdix inde
 transitū habuit et hoc rosariū intūis de rosis illi⁹ cōculcauit
 vnde ad ipsū declinauit dicens O decus flos florum concede
 michi de rosis tuis qm̄ me recreare paululū popto in his
 odoribus Cui rosarium accede ad me soror amantissima et
 accipe de pulciorib⁹ ad libitū Cūq̄ pdix ad rosariū aduola
 ret vt de rosis colligeret spine pedes eius ⁊ tibias pupugerūt
 ita q̄ libenter absq̄ rosis redijt dicens **R**ose pulcre sunt ⁊
 care spine q̄q̄ amare **R**osarium ē mūdus rose inter spias
 sūt diuicie mūdane quas saluator cōmemorat luca testante
Seruo est vbu ⁊ ce Et ibi dicit gregori⁹ Quis enī michi ūq̄
 crederet si spinas diuicias iterptari voluissē maxie cū ille pū
 gāt ille delcēt ⁊ tū spine sūt q̄a cogitacioꝝ suaz pūctioib⁹ mē

tem facerant Et cū vsq; ad peccatū pertrahant quasi inflicto vulnere cruentant Et vt dicit bernardus diuicie vestre vane sunt dominū perimūt et seruiū faciūt. securitatē promittunt et timorem impingunt Vnde prima thimo. vi. Qui volūt diuites fieri incidunt in tēptacionē et in laqueū dyaboli et desideria mēta iutilia et nociua q̄ mergūt hoīez i interitū et i pdicioēz Sic refert iheronim⁹ de crete thebano phō. q̄ elcō magno auri pondere i mare p̄cicit dicēs Abite male cupiditates i pfundū. ego vos mergam ne ipse mergar a vobis Cui simile exēplū ponit Gregorius de quodā phō q̄ magnū pōd⁹ auri secū detulit p viam aut secū deliberās et cōsiderās se nō posse sū vtutes et diuicias possidere p̄cicit a se aurū et dixit o diuicie abite et sitis procul a nobis

De rampno et dammula Dialogus tricesimustertius

Rampnus dicit papias ē spina alba v̄ lignū spinosū Rampnus vt dicit augustinus in glosa sup psalteriū ē genus spinarū densissimū qz i herba mollis est et pulchra ibi tamē spine sunt postea pcellure Ad rampnū aut iuit dama idest capra siluestris dū eēt in herba mollis et pulchra et ex eo se pauit dulciter cū sapore Post vero aliquos dies recordata dama saporis rampni reuerfa est ad ipsū volens comedere vt prius Sed iam indurate spine plurime manebant in ea quas cum dama morderet in gutture et palato ipsius infixe sunt eamq; totam cruciauerunt Dama autem

pre angustia ⁊ dolore tormētata maledixit illi dicens h ene
miser incepisti sed nūc male profuisti: Ita multi faciūt q̄ bonū
inchoant in principio sed in fine male proficiūt . propter qd̄
maledictionē sup se inducūt Sicut dicit ieronim⁹ Nō q̄ritur i
christiano iniciū sed finis . paul⁹ male incepit sed bene finiuit
Interdū laudātur exordia sed finis p̄uaricationis dānatur
Dā p̄fidoz⁹ . finis semp in vita hominis q̄rend⁹ est . quia deus
nō respicit quales aū fuerim⁹ sed quales circa finē vite extite-
rim⁹ Et ciprian⁹ Ex fine suo vnusq̄sq̄ aut iustificabitur . aut
condemnabitur . Quidam miles volens intrare religionem
⁊ attendens crima et picula q̄ faciebat cū lingua misit quē-
dā vasallū suū ad abbatem vt diceret ei p̄positū suū et q̄ erat
mutus . parat⁹ p̄ omnia obedire . qui recept⁹ credebatur mut⁹
et cū multū p̄fecisset duxit eū secū abbas ad quēdā aliū militē
in extremis laborantem . quem videns in exitu miserabiliter a
demonib⁹ p̄trahi fleuit multū At illis recedentib⁹ occurrit eis
quidā miles promittens abbati q̄ expeditis factis suis q̄ citi-
us religionē intraret Et p̄cedēs eis de quodā ponte cecidit in
aquā ⁊ subm̄s⁹ ē c⁹ aimā vid⁹ dicit⁹ miles i spē mōchi i celū ab
angelis deferri propter quod gaudebat vehemēter ridens Et
adiurauit eū abbas i virtute obediencie q̄ si posset loqui . dice-
ret q̄re risisset Qui ait Male fecisti cōtra meū p̄positū faciens
me loqui et narauit ei q̄ viderat Cū autē abbas se corā eo pro-
strauisset ille eū erigēs roga⁹ se icludi ut suū p̄positū serualet
¶ De mirto et muliere dyalog⁹ tricesim⁹ quartus

Mertus dicit Isid' ethim xvij arbor quedā est a mari
 dra eo q' magis litorrea arbor sit hinc est q' a medi
 cis mirene dicit in medicorū libris hāc arbore aptam
 scribūt mulieribz i plurimis necessitatibz Vñ quedā mulier
 infirma extitit q' in medicis et medicinis sua cūcta bona cōsup
 sit nec remediū repere valuit Ultimo vero ad mare proxit et
 in litore mirtū reperit. cui dixit o arbor idita misere mei et
 concede michi ramusculū ex te ut mea vulnera cure Si de
 meo tibi dederō quale pñū a te habebō Ad quā mulier Aurū
 et argentū nō est michi quia cūcta mea bona cōsupsi i infir
 mitate Sed deo promitto et tibi q' semp in orōnibz meis meo
 rā tuā faciā ac de bonis q' deus michi dederit pte tribuā tibi
 Cui mirtus optimū pñū michi dabis si pces et orōnes adde
 ū pro me effundere curabis Idcirco ascende sup me et ampe
 quitq' vis tantūmō pmissa custodias et addidit

Illi nos tenemur dare qui pro nobis vult orare ¶ Ita et
 nos bñfacere debem' seruitoribz xpi ut pro nobis orōnes et
 pces ad dñm effundat qz orōes scē impetrāt qd' volunt ut
 dicit ylofa Oō velut qdā scūtū ab un dei protegit Vñ
 origenes plus valet vnus sanctus orādo qz multi piores
 pliendo Prout legit' in exodo xvij Moyses eo tpe quo erat
 in deserto cū filijs isrl quidā rex dicitus amalech pugnauit
 cū eo et cū videret se supare ab inimico suo reuertit ad orōez
 suam et eleuatis oculis in celū orabat et sic vincebat ppls suus
 Et cū deponeret manus vincebat inimicus suus Manus aut
 moysi erūt graues et nō poterūt eas diu in altū tenere Vñ
 dicit q' duo viri scz aarō et hur iuerunt vnus ad brachiū
 dextē et alius ad sinistrū moysi tenētes manus eius i altū
 donec eius inimicus in fugā cōuerteret Vñ quidē oratio i
 bello corpali triumphat legitur i hystoris trāsmarinis q' cū
 godefridus de bulone et sui dñi fuissent i obsidione acthorhic
 et carbata princeps milicie regis psarū cū multitudie tur

thoz et sarracenoꝝ eos circumdassent ita afflicti sunt fame ac
 siti q̄ nō habebant bāt quid comedere equi at̄ eoz comedebāt
 cortices arborū. Hi at̄ cū orasset et exiissent cōtra sarracenos q̄si
 mortui misit deus sup̄ eos et equos eoz voce celeste au⁹ dulcedie
 ipsi et equi eoz ita refecti sunt p̄ tridū et fortificati q̄ inuentos
 sarracenos superauerūt et effugerunt eos et bona eoz diriperūt

De cedro libani Dialoꝝus xxxv

Cedrus libani quēdā in libano plātata emmēs et ex
 celsa sup̄ oēs apparebat ita q̄ multi descendebāt i mōte
 videre eā de qua visione letificati cedrū multipliciter rōmē
 dabāt ea propter cedrus sublimari cepit dices intra se. **A**ur
 tis nimū laudata sū p̄pter qd̄ laudanda sū. **H** puto q̄ si v̄gul
 ta et arbusta ista q̄ circa me sūt et vivescūt et crescūt p̄fusa et era
 dicata fuerint maxia apparebo idcirco tuus ē ea humiliac̄ ac
 mutilare anq̄ eleuet̄ ne glāz meā et honore meū auferūt. **E**t h̄
 dices cūta v̄rgulta et arbustula q̄ circa se pullulabāt p̄dit et e
 radidit pro q̄ demidam apparebat. **N**ō post multos dies thoz
 de libano flauit et cedrus sup̄ba euulsa et exstirpata et curua
 ta est dices. **N**ihil sunt superiores si nō possidet minores.
Sed multi hoc credere negligūt ymmo soli magni cupiūt
 apparere ac minores exstirpare. **P**rouit p̄ similitudine dicit̄
 q̄ oliua et cāna litgabāt simul. **E**t dixit oliua cāne tu mi
 sera es et iūtilis ego vero oleum ministro seruituti hoīm.

Cui cāna cito videbis cuius utilitatis sum Et repēte magnū
 agitata vento in utraq; pte flectebat^r. et nichil mali passa est
 Tūc dixit cāna oliue **P**lus valet debilis cū utilitate q̄ for-
 tis cū supbia Puer enī cū nascit^r exēplū nobis dat humilita-
 tis quia moze bestiarū curuus et quasi cum quatuor pedibus
 nascitur ad viuendum. qui cōparatus est bestijs et similis fac-
 tus est illis Nascitur enim flendo et non ridēdo ut dicitur sap^e
 vij^o Primā vocem ōnium emisi plozās Augustin⁹ de ciuitate
 dei Puer qui nascitur a plozatu incipit nesciens quid mali sit
 passurus Solus zozastes risisse fertur et tū iste risus parū sibi
 profuit. fuit enim inuentoz arcū magicarum Et cum esset rex
 bzetannozum a nino rege assiriozum interfertus ē **J**ohānes
 etiā dixit q̄ dñs fleuit qū lazarū suscitauit ex eo q̄ amicū ca-
 rissimū propter alios saluādos ad hostilem vitā reuocare co-
 gebatur Vnde etiam a pud multos est cōsuetudo ut dicit soli-
 nus q̄ qū puer nascitur a parentibus et propinquis defletur
 Quādo vero q̄s moritur ad tumultum cū tripudio deportat^r

¶ De duabus arboribus Dialogus tricesimus sextus

Arbores due in cacumine vno siml pullulabāt. tamē
 vna pulcherima in situ et folijs et fructibus Alia vō
 deformis in ōnibus erat Ad arbores istas multi cōue-
 nerunt. qui vidētes tātam dissimilitudinem in arboribus illis
 dixerūt Iustū est enī illam turpissimam arborē precipere que

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

tū deturpat decozē alteri? Cūq; p̄cidere voluissent arbor illa
loquuta est eis dicens O prudentes viri: scriptū ē in lege leui
tici xix. Juste iudica proximo tuo Cū enī domin⁹ p̄geret cōtra
sodomā ut impios iudicaret. ait abrahā: gen. xvij. Clamor
sodomozū multiplicat⁹ ē. descendā et videbo utrū clamozē q̄
venit ad me ope 9pleuerūt. quasi dicat: mala hominū nō semp
credite antequā probetis: inde est q̄ iudex soli sibi peccatū nō
tū punire nō potest: Unde dictū ē Jo. viij Nemo te cōdēnauit
mulier: nēo dnē: nec e⁹ te cōdēnabo Ergo nolite me cōdēnare
ante probatioēz fructuū meozū Quia ait saluator mathei vij.
A fructib⁹ eozū 9gnoscetis eos Illi autem steterūt hoc audien
tes ⁊ de sapore fructuū eozū temptauerūt: Cūq; de pulchriori
b⁹ gustassent et sapore in eis n̄ ime repirent maledixerunt eis
ac de turpiorib⁹ edebant Cū autem sapore delicatū inuenirēt
et paratū odorē deū et fruct⁹ collaudauerūt dicētes **E**t scia
pbare aūq; sentenciare Quia ut dicit yfidor⁹ Nullū condēns
ante iudiciū ante proba et sic iudica Nū ergo probare debes q̄
sentenciare Et gregozij Qui iustū damnat. nō moziētē mortifi
cat Et qui reū supplicio conat⁹ exsoluere nō victurū nitit⁹ vi
uificare Nūq; iudex aliquā sentēciam i ira et sine examinatio
ne ferre debet Quia dicit⁹ puer. xxvij. Ira nō habet miāz
Vñ refert valeri⁹ libro sexto ca. ij. q̄ cū phillipp⁹ rex vino te
nulent⁹ eēt sinistra sentēciā cōtra q̄dā viduā protulit Que ad
ipm̄ accedens dixit se appellare a phillippo ebzio ad phillippū
sobziū Qui cū vinū digessisset sentēciā reuocauit. Similiter
fertur de peccatrice muliere q̄ iudicata a crudelitate tholomei
sapientissimi regis egipti. impauida appellauit ad benignita
tem dicti regis. qui postea considerans reuocauit sentēciam
dicendo q̄ eius benignitas et māluetudo pietatis ex ipso iure
debeat precedere crudelitatem

De delphino et anguilla Dialogus tricesimusseptimus

Delphinis piscis ē de quo dicit p̄sidorus libro ethi xij
 delphines certū habēt q̄ voces hominum sequantur
 vel q̄ ad simphonā gregatim conueniant Nichil in
 mari velocius istis Nā plerumq̄ salientes naues transuolant
 Quando autē preludūt in fluctib⁹ ⁊ vndarū se motibus saltu
 precipiti ferunt. tēpestates significare videntur Hī proprie si-
 mones nominantur Est etiā delphinū genus in nilo. dorso fer-
 rato qui cocodzillos tenera ventuū secātes interimūt Delphi-
 nus autē quidā cum in marinis fluctibus inueniret anguillam
 eam occupauit Vnde ipsā p̄sequi inchoauit Sepe enī eam ap-
 prehendebat sed p̄pter lubricitatē anguille retinere non vale-
 bat de quo plurimū tristabatur Anguilla autē volens sibi illu-
 dere ab ipsoq̄ euadere callide loquuta est ei dicens O delphi-
 ne mirabilis. doleo de te q̄ n̄m̄ium fatigaris et tristaris post
 me natando Sed in vanū labozas. nō enī in profundo aq̄rū
 me ippetū capies. sed p̄ge mecū ad paludem et in ficco. et ad
 libitum me habebis Delphinus autē inspicēs propter furiam
 et gulositatem suam post illam natare cepit. volens eam om-
 nino delere Anguilla vero dum ad paludes eum duxisset in
 ficcū ascendit dicens Ascende ad me quia a radicib⁹ herbarū
 retinebor et tu de me saciaberis Delphinus autē saltum dedit
 vt anguillam raperet Sed ipsa sub terra latuit et delphinus
 in ficco p̄mansit Inter hec quidam piscator aduenit et delphi-
 num transuibrauit dicens **Q**ui cum inimico vadit non est

mirū si tunc cadit . Ergo caue tuū inimicū humilem et noli credere ei sed ab ipso caueas ne te decipiat Ait enī seneca Inimicū humilem doctū est metuere Paratur enī in morali dogmate phōzū q̄ perles rex medozū indidit bellū contra grecos col legit q̄ innumerabile exercitū Propter qd̄ dicebat illi vn̄ de suis: greci non expectabūt tuū magnū exercitū sed ad primā famam aduentū tui terga monstrabūt Alius dicebat: timēdum esse ne vrbes desertas ⁊ pacuas inueniret rex; et ideo virtutem exercitū sui non posset ostendere Ali⁹ dicebat: angusta classib⁹ esse maria militib⁹ castra peditib⁹ campestrīa celūq̄ sagittis medozum . Dum in hunc modum regem concitarent nimia sui estimacione et inimicos sperneret . dicit damacus philosophus Multitudo ista que tibi placet tibi metuēda Verum est enim multitudinem maximam populi nūquā posse regi . nec diu potest durare qd̄ regi non potest . nichil tam magnū quod perire non possit Contigit autem qd̄ p̄dixit damacus quia ille tam grandis exercitus propter sui securitatē ac defectum prouidencie ⁊ regimīs fuit deuictus a paucis sapienter ordinatis et cautis

¶ De syrene et lubrico dialog⁹ tricesimuloctauus

Siren est monstzū maris quia ab umbilico desuper est ut pulcerrima virgo . inferius autem piscis tota . hec syren tam dulciter cantat q̄ p̄pter dulcedinem cantus illius naute gubernacula reliquunt et obdormiunt . eapropter mul

ti piclstantur Quidā autē ipudic⁹ et luxuriol⁹ nauigās p mare
 intuitus ē firenē pulcherrimā. q̄ statim ipsam cōcupiēs ad lux
 uriam pclamauit **S**iren autē magis dulciter clamabat ⁊ cā
 tabat. se q̄q̄ parabat vt hūc lubricū deciperet. et ait **U**t intueor
 me diligis **S**z si vis meū concūbere descende in fluctib⁹ et ad
 libitū corpe meo perfrueris **E**rat enī hīc ita a luxuria inflam
 mat⁹ q̄ q̄si nil de se sciebat **I**dcirco misit se in marinis vndis
 vt cū ipa cubaret **A**t illa hoc intues ipsū in vndis reliqt picli
 tare p mareq; natauit vt solebat dicēs **Q**uā q̄ mulieri credit
 laqū sibi tendit **C**aveant ergo impudici ne ppter speciē mu
 lierū fīlīter pereāt. qz ppter speciē mulieris multi perierunt
 eccl ix⁹ **D**ū cōsulens ipse dicit ibidē **V**irginē ne cōcupisces ne
 forte scandalizeris in decoze illius hoc enī piculum cōsiderās
Job xxxi⁹ dicebat. pepigi fedus cū oculis meis vt ne cogitarē
 de virgine. propter qd̄ dicit bernar. **V**ult⁹ mulieris sagitta ve
 nenata est. vulnerat animā et mittit venenū. **D**ū cū paris he
 lenā durisset vxorem. phi qdam ad eā videndā pgetes et eius
 pulchritudinē vidētes operuerūt oculos dicētes **F**ugiam⁹ fu
 giam⁹ **S**ic enī naturaliter magis nocet anime respicere mulie
 rem pulchram q̄ fedā. **P**ro vt refert qdā q̄ democritus phūs
 sibi oculos eruit. et hui⁹ causa triplex ab alijs phīs assignatur
Prima quia vil⁹ ipsū a meditacioib⁹ iteriozib⁹ ipediebat **S**e
 cūda quia malos flozere nimis ipacienter videbat. **T**ercia qz
 mulieres sine cōcupiscencia videre non poterat

¶ De vento marino guloso valde. ¶ Dialog⁹ tricesim⁹ nonus

Tentus marinus est belua maris que in aquis et in ter-
ris cibū sibi querit. Et in undis mergitur ut piscis in li-
tore quod pergit ut fera. Quidam autē ex hijs cū iueniebat
cibum aquosum in terris eū edebat ne a beluis marinis rapere-
tur sibi. Dum vero cibū terrenū capiebat in aquis eū mandu-
cabat ne a feris sibi raperetur. Sic enim semper faciens nulli
petenti largiebatur propter quod omnibus odiosus erat in terra.
Tempus afflictionis id est senectutis aduenit. et ipse senex et
impotens effectus est ita quod nec multum natare per mare. nec
ire per humū valebat. Quapropter egenus et famelicus factus ele-
mosinā petebat. sed quia de suo nunquam ulli dederat nullus de suo
aliquid ei porrigebat dicens. **Q**uere debet amare qui de suo
non vult dare. Sic enim multi propter auariciā et gulositatē de
suo petentibus largiri nequeunt timētes sibi deficere necessaria.
Sed sicut dicit gregorius Terrene substantiā per hanc quod pauperibus
distribuitur multiplicatur. Et idem Qui elemosinā tribuit
plus accipit quam impendit proverbiorum xxviii. Qui dat pauperi
non indigebit. Qui despicit deprecantem sustinebit penuriam.
Cū quidam predicaret apud sanctū victorem quāsierunt monachi quare
sic essent pauperiores et magis grauati debitis quam consue-
rant. Cū tū parcius viuerēt et maiores perciperent redditus. Qui
illis ille respondit. quod verū procuratorem habebant in domo qui
omnia eis necessaria procurauerat. Sed quia cū quodam suo so-
cio de abbacia iniuste expulso exierat. de cetero non rediturus.
nisi ille reuocaretur. Hic autē erat date et dabitur vobis qui re-
cellerat expulsus. Sed si seruarent hospitalitatē solitam prior-
em rediret et redderet habundantiam dicente deo. date et da-
bitur vobis. Iuce sexto.

¶ De quinq; dentalibus et piscatore Dialogus quadragesimus

Dentales quique iuuenes pingues et virtuosi i marinis
 fluctibus fluctuabant Sed quidam piscator inde tra-
 hians et ipse cernens rethia sua tendit et parauit ut ip-
 sos caperet Dentales h̄ intuētes dixerūt Bonū ē siml p viri-
 bus natate ac rethia illa distumpere ut nūquā pilces decipiāt
 fortes enī sumus et h̄ agere valenter possum⁹ Quidam rūb⁹
 antiquus et sapiens in profundo quiescebat et hec audiēs sur-
 rexit et ad eos perrexit dicens filioli stulticia est ea que cogi-
 tatis Consulo vobis si salutem cupitis recia euitate alioqui
 vos in rethys et laqueis constricti condolebitis Dentales ve-
 ro qui iuuenes erant de se confidentes consilium senioris spre-
 uerunt et infatimul pro viribus natauerūt ac in rethibus fere-
 bantur cupientes recia distumpere Recia autem se mollifican-
 tiū ictum eorum minime receperunt Ipsi postmodū capti cō-
 plangētes lamentabantur dicentes Bonū credere maiozi ē
 et sapienciozi Ergo cōsiliū do cui libet q̄ attēdat ad sapiētū
 et seniorū cōsiliū non ad stultozū et iuuenū Stulti enī stulta
 diligunt et sua cōsilia ad stulticiam trahunt Iuuenes enim
 maturū sensū non habent et iuuenilia diligunt et eis inherent
 Sicut dicit iob xij⁹ In antiquis est sapiencia et in longo tēpo-
 re prudencia Unde precipitur eccl̄ Nō te pretereat narracio se-
 niozum ipsi enim didicerunt a patribus suis Ut enī ait tullij⁹
 de senectute Non viribus aut velocitatibus aut ferocitate cor-
 poris res magne gerūtur sed consilio et maturitate et sciencia

Dantes ei consilia plus agūt q̄ alij similes sunt gubernantib⁹
 in nauī. Unde phi plus valuerūt consilia in bellis q̄ princeps
 in armis vt dicitur prouerbioꝝ xxiij⁹. Cū dispositioē inī² bel-
 lū. et erit salus vbi multa consilia. Et propter hoc alexander
 obtinuit victoriā quia consilio gubernauit exercitū. ¶ Et eni
 ait togrus pompeius li. tercio Alexander cū ad periculosū bel-
 lū eligeret exercitū nō iuuenes robustos: sed veteranos qui cū
 prē patruo q̄ militauerūt elegit. vt non tam milites q̄ ingrōs
 milicie putaret. milites q̄q̄ non nisi sexagenarios duxit. Ecou-
 trario fuit de exercitu darij. iō ille victor hic vero victus

¶ De lucio ⁊ basilisco dyalog⁹ quadragesimus primus

Lup⁹ marin⁹ id ē lucius habet in maxilla dextera spinā
 ad modū crucis. et si diligēter p̄scrutat⁹ fueris iuenies
 eam. Tolle ipsā et in pāno lineo inuolue et p̄ orta tecū et non
 captiuaberis. et si captus fueris nō teneberis. hoc enī dicitur
 sepe exptū. Basiliscus grece latine dicitur regul⁹. eo q̄ s̄ vt
 dicit phidoz⁹ rex serpentū. Ipsum enī vidētes fugiūt et timeant
 etiā ipsi serpentes. olfactu enī suo ipsos necat. Elatu et etiam
 aspectu interimīt omne viuū. Ad eius siquidem aspectum
 nulla auis illesa transit et quamuis procul fuerit eius ore
 cōbusta deuoratur. A mustelis tamen vincitur quas homines
 ad cauernas deferunt in quibus reguli delitescunt. Nichil enī
 sine remedio ille parens omnium dereliquit. ¶ Un-

visa mustela basiliscus fugit que ipsa psequitur et occidit Est
 aut in longitudine semipedalis albis maculis lineatus
 reguli enim sunt scorpiones arena q̄ sentantes et postq̄ ad aqua
 pueniunt ydrophodos et limphatros faciunt Intoxicant enim
 ipsas aquas et mortiferas eas reddunt **D**icitur enim regulus
 a multis sibilis na sibilis occidit anteq̄ mordeat siue pungat
Hic usq̄ ysid li. xij. ca. iij. Plu. at. li. viij. ca. xxij dicit sic apud
 inquit hesperios ethiopes fons est qui a multis estimatur ca
 put nili **J**uxta que est quedam fera que croblephas appellatur
 corpe quide modum omnib⁹ mēbus iners pregrauē caput ge
 rens qd semp̄ habet deictu in terra. alias interfecio esset huma
 ni generis quia omēs qui viderent ei⁹ oculos respiciēt **E**ade
 basilisci serpentis vis est que coronea prouincia gignit hic
 corpus habens in longitudine xij. digitorū candida i capite
 macula venit dyademate insignit. sibilis oēs fugat serpētes
 nec flexu multiplici reliquū corpus impellit sed reclus et erect⁹
 in medio gradit et iredit. desunt frutices et herbas exurit
 nō solū tactu verū etiā sibilis et flatu aruadiarena omnia
 destruit et corrumpit **T**ante etiā est venenositatis et p̄nici q̄
 tangentes se nū hasta longissima sine mora interficiat et cōsu
 mit **H**unc mustela domat et cōvincit q̄ deo nichil placuit es
 se sine pari. mors itaq̄ basilisci mors est mustele et tandē mors
 mustele dicit esse fetor basilisci **E**t hoc quide verū est nisi mustela
 pastu et frumione vite herbe contra talē mortiferū halitū
 prius inuauat vt dicit aristoteles et auerent auerentia **D**uo iḡ
 mustela vicia herba quāuis amara cōedit. et sic virtute sum
 herbe amare hostem intrepida aggreditur et deuorat **E**t
 quous basiliscus irremediabiliter sit venenosus q̄ diu uiuit
 in anere tamē cōbustus veneni malicia p̄dit cui⁹ annis opa
 tionib⁹ alkunne utilis creditur et maxie in trāsmutationib⁹
 metalloz **H**ic basiliscus p̄ceit ad ripā maris i habitu mo
 nachoz quasi religiosus et vocauit ad se hūc lupū mariniū

21-67
dices **O** frater ex quo tu es signatus signo crucis pfectus
xpianus es idcirco accede ad me quia a te cupio doceri fide
xpi et baptisari ut eternum iudicium euadere possim et eternis
gaudijs frui merear. Iunius at intus eum et agnoscens ait **O**
ypocrita ancilla non facit monachum. verba tua iniqua sunt et
dolosa non vis tu a me baptisari sed cupis me deripe et itoxime
ideo non audio te. Et hoc dicens submersit se in undis et natu
uit eumque in confusione reliquit dices. **Castus** falsus et iye
niosus est yporita pomposus. A talibus enim precipit saluator
nos premuere dices. ayat. vj Cauter ab hys qui ad vos veni
unt in vestimentis ouium intrinsecus at sunt lupi rapaces de
quibus ait ysidus. Yporite vero in occulto mali sunt et palam se
bonos ostendunt. Quibus bene diuina voce dicit mathei xxiij. De
vobis yporite quia silices facti estis sepulchris dealbatis que foris
quidem apparent hominibus speciosa intus vero sunt plena ossibus
mortuorum. Ita et vos foris appetit hominibus iusti intus vero
pleni estis auaritia et iniquitate. legitur quod cum beatus hylarius
uiuisset ad disputandum contra hereticos dyabolus in spene huius
portabat ei mappam et alias in multis obsequens exans ei quasi
companes rogauit ut minime lumpharet vinum propter vic labore
quod non fecisset suasit ei ut purum biberet. demum ut carnes comedere
ret et sic immutata pnia non venisset ad quadam villam dixit
ibi esse quadam religiosa assentatem ei loqui. Et habito adiuncte
colloquio illectus est ab ea vir sanctus et querebat lapsu. Sed
reuelate deo et beato martino hoc esse opus dyabolici ad ipsu
venit. et subito demonem effugauit detegens eum. **Hic** deus
hilarium per beatum martinum liberauit

De sturione qui ad mare prexit
Dyalogus xliij

A Turio quidā magn⁹ ⁊ famosus in flumine padi q̄ ē
 in lombardia morabatur quē p̄pter excellēciā suam
 et fortitudinē cuncti pisces padi verebāt⁹. Ipe vō erec-
 tus ait intra se Quid michi est ad pisces tam viles sociare ⁊ ab
 ipsis laudem et honozē recipere. melius ē vt pergam in mare
 magnū et spaciōsū vbi sūt reptilia quozum nō est numerus et
 belue magne marine atq; diuerse quia ab ipsis propter mag-
 nificēciā ero sublimatus et famosus inter magnos. Et hoc di-
 cens de flumine exiuit et in mare natauit. Dū autem in mari
 natauit et beluas maximas et ferocissimas intueret⁹ penituit
 q̄ plurimū p̄pter aspectū earum. Cupiebat enim redire nesci-
 ens quid ageret propter furorem bestiarum. Interea selchus
 quod animal est marinum vitulus appellatus ferocissimus
 intuens eū dixit Quare nō verecūdat⁹ es progredi inter mag-
 nos sine eozum licencia? Certe non eris impunitus. Et hoc di-
 cens sup eū ascendit et ipsū suffocauit dicens **O**mnes p̄ hūc
 se castigent ne leuare se satagent. Ergo cum aliquis est in lo-
 co satis honozatus ⁊ magnus non studeat apparere inter ma-
 iores et potenciores nec se cum ipsis sociare studeat. Quia ait
 seneca Non potest parua res cum magna stare. Et idē nauis
 que in flumine magna est. in mari puula est. **G**ubernaculum
 quod alteri nauī magnum ē alteri exigū est. // **F**abula est q̄
 cum rana videret bouem magnum et pinguem iacentem in
 pascuis desiderauit fieri magna vt ipse. **V**ū inflauit se dixitq;

filijs suis sū ego ne magna ut bos? Illi autē dixerūt **Nō**. Rana
 uero magis se plus inflauit ut fieret magna ut bos. et fracta
 est pellis eius et expirauit. **Uā** null⁹ exēplo rane se erigat plus
 q̄ deceat ne similiter pereat. Quia dicit phidozus **Omnis** sup-
 bia tātū in pmo iacet quātū se erigit in altū. **Nā** ppter supbiā
 angelus factus est dyabolus. Rex autē saul fact⁹ est demonia-
 cus. **Homo** uero id est nabugodonosor factus est quasi vitulus.

De murenula et cocodrillo dyalog⁹ q̄dragesimustertius

Murenula dicit bzito. pilcris est quidā similis anguille.
Hec cū inueniret filios cocodrilli q̄ est bestia fluuiialis
 similis lacerte eos ingulauit et abiit. **Cocodrillus** autē
 dū rediret et filios prostratos cerneret ultra q̄ credi posset
 amaricatus doluit ac modis omnibus filios vindicare po-
 ptat. **Uā** lozicatus incedebat ut murenulā deuoraret. **Quadā** uero
 vice inuenit serpentem crudelem ac venenosum quem credens
 esse murenulam ipsum aggressus est dicens. **Modo** maledic-
 ta euadere nō potes. filios meos sine causa pdidisti. **Nūc** te pe-
 rimā et consumā. **Cui** anguis. **Cauē** tibi quia nō sum murenu-
 la. sed vipera sū toxicola. **Si** tu es ausus ingredi ad me te cito
 veneno inficiam. **Et** cocodrillus. **Nūc** latere michi. non po-
 tes. non es tu anguis sed murenula quia factus es ut illa et
 ideo te mactabo. **Dum** autem ad illam procederet ut eum vita
 priuaret. **Serpens** se fortificauit ipsumq; momordit et in-
 toxicauit dicens. **Q**um ignoto preliari nullus debet nec

rixari Sic enim nullus cum ignoto siue despecto certamen as-
 sumat. quia in psona virtus non est sz in corde ac ingenio bel-
 latoris Goliath desperit dauid sed ab eo interfectus est primo
 regū xvij. Caue etiā ppter iram et cupiditatē vindicte plium
 inire. quia iratus semp putat se plus posse sup ōnes ideo mi-
 noratur Unde sen Semp iratus plus putat se posse q̄ possit
 Et idem legem solet obliuisci iracūdia Vñ phūs lex videt ira-
 tum. iratus nō videt illam **E**apropter abscindenda est ab ani-
 mo Quia sicut dicitur puer. xxvij. Ira non habet misericordi-
 am ppter hoc nūq̄ iudex aliquam sententiā iratus proferre
 debet legitur in cronicis ipator q̄ otto primus cum in palcha-
 li solemnitate principibus suis cōuiuū preparasset antequā
 sederet cuiusdam principis filius more puerili de mensa fer-
 culum accepit. quē dapifer iratus fuste prostrauit Quod cer-
 tiens pedagogus pueri turbatus ipsum dapiferum mor pere-
 mit Quem cum sine audiencia cesar motus condemnare vel-
 let ille cesarem ad terram deiecit et suffocare cepit Qui dum
 de manibus eius vix erutus fuisset ipsū reseruari iussit. se cul-
 pabilem clamans q̄ festo debitum honorem non detulit un-
 de ipsum libere abire permisit

¶ De lucio et trincha Dialogus quadragiesim. quartus

Piscator quidam piscabatur Unde escam inhamatam
 piscibus ostendebat Lucius autem et trincha intuen-
 tes escam ipsam plurimū peroptabāt Sz lucius ige-
 e i

niosus dixit trinche . esca hec delicata et optima apparet . Ta-
 men puto q̄ ad pilces decipiendū sit posita . Igitur eam dimit-
 tamus ne propter appetitū gule corruamus . Trincha q̄z ait
Nō est bonū . morsellum tam optimū propter vanū timorē dī
 mittere prius ego tēptabo ipsū | et cū dulcedine epulabor . tu
 vero prestolare euētum rei . **T**ū autē escā deglutiret sensit infi-
 dias hami et cupiebat redire sed piscator eam ad se traxit . **I**-
 rrius autem fugiens inquit **N**os de malo corrigamur scij ne
 pereamus . Ita et nos corrigere debemus cū alieno malo . **S**i-
 cut ait catho **M**alū vicini tui te castiget . Et seneca . **B**onum
 est fugienda aspicere in alieno malo . **I**dem **E**t vicio alteri⁹ sa-
 piens emēdat suū . **U**ī ille sapiens est qui bene scit negocia sua
 disponere et p̄ aliorū exemplum sibi precauere a malis . **p**ut
 refert elopus q̄ quidā leo industriale debilitatus erat recum-
 bens in cauea sua ad quē veniebant bestie vt visitarēt eū . et dū
 appropinquaret ad eū rapiebat et edebat . **V**enit autē ad vlti-
 mū vulpis causa visitacionis stans de foris ad portā cauee . ti-
 mebat enī appropinquare leoni . **C**ui leo **V**eni huc soror mea
 ut grata possim tecū miscere colloquia . **C**ui vulpis . video qui-
 dem vestigia intrancium s̄z redeūcium nulla possum videre

¶ De regina et p̄dro dyalogus quadregesim⁹ quintus

Regina est piscis squamosus qui i fluminibus capitur .
 Et dicit⁹ a rego regis q̄a valde se bene regit . **A**d hanc

reginam processit pdzus qui est serpens aquosus habens plu-
ra capita et ait **O** regina pulcherrima es michi pre omnibus
dilecta. Idcirco volo me tecum sociari ac in coniugio matri-
moniari. ideoq; amabiliter venio ad te **C**ui regina Hoc enim
fieri non potest quia non conuenit **S**criptum e enim eccl xij^o
Omne animal diligit simile sibi. sic et omnis homo proximu
sibi **O**mnis caro ad similem sibi coniugetur. et omnis homo
similis sibi sociabitur **E**rgo quia non es tu de genere meo. nu-
quam tu mecum sociaberis **I**dzus autem derisus atq; decept⁹
reuertitur dicens **O**mn confusus et reiectus propter quod
nuquam ero letus. **S**ic quilibet cristianus respondere debet
dyabolo qui est serpens antiquus callidio z cunctis animanti-
bus que sub celo sut. genesis 3° Recede a me quoniam non es
tu de genere meo idest de genere electorum **Q**uia sicut dicitur
Jacobi quarto **R**esistite dyabolo et fugiet a vobis **E**t aposto-
lus **E**stote ergo fortes in bello et pugnate cum antiquo serpe-
te **P**ugnare ergo debemus contra eum qui debilis resistentib⁹
est **P**rouit dicit yfidozus. in oculis carnalium dyabolus terri-
bilis est **I**n oculis vero electorum terroz eius vilis est **P**rouit
legitur in vitis patrum q; quidam frater reuersus ad seculum
omnibus flagicijs et luxurijs se exposuit **E**t tandem penitens
in quodam sepulchro se maceravit. **Q**uem demones teptates
promittebant ei diuicias et scozta. ad vltimum vero verbera-
uerunt eum vsq; ad mortem **C**umq; immobilis et in fletu pma-
neret clamauerunt demones. vicisti monache vicisti. et fugie-
runt **I**lle autem cogitans eorum maliciam z iniquitatem. p-
posuit. potius vellem mozi q; demonibus obedire **E**t tunc
quasi angelus dei mutatus est ad exemplum multorum

De carpine et trimallo **D**ialogus quadzagesim⁹ sextus

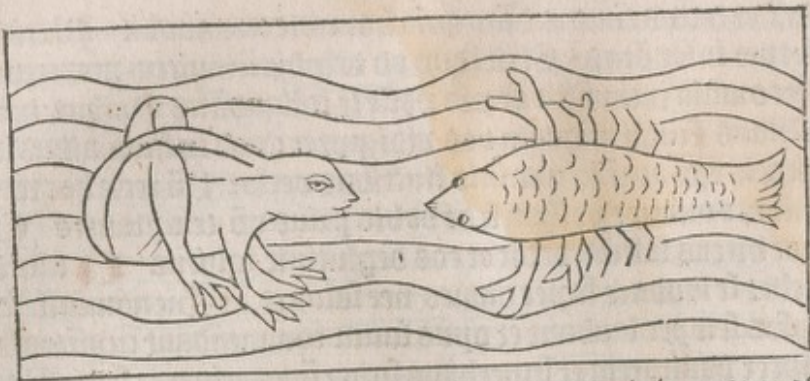

Pisces fluviales in quadam solemnitate post convivium
 simul spaciabantur in magna tranquillitate et pace
 Sed carpio inchoavit festum perturbare se erigendo et
 dicendo super omnes dignus sum ego laudari quia caro mea
 ultra quod dici potest est aromatizata et delicata Non ego in
 fossis et paludibus nutritus sine stagnis sed in lacu magne
 garde educatus sum propter quod debeo inter vos principari
 Trimallus piscis est nomen habens ex flore timus enim
 flos appellatur et hic piscis marinus est ut dicitur in libro
 ethimo xij et cum sit specie gratus et sapore iocundus tamen si
 rut flos fraglat et corporis odore spirat Hic piscis hoc au-
 diens indignatus profiliens ait Non est ita ut dicis quia ego
 ultra te rutilo in odore et sapore Quis potest michi assimila-
 ri qui me inuenerit thesaurum habet Si tu in lacu garde tantum
 modo moraris ego in spaciosis fluminibus Sic iter eos lites
 et contenciones erant quia propter festum in turbacione versum
 est quoniam quidam fouebant partem unius quidam partem
 alterius ita quod volebant se simul dilaniare Interea truta piscis
 est quidam sempiternus ad tradendum Hec ergo truta quia docta et
 antiqua loquuta est dicens fratres non est bonum preliari propter
 vanos laudatores Non enim me laudo cum sim laudanda Quonia
 scriptum est os alienum te commendat et non proprium quia omnis laus
 in proprio ore sordescit idcirco melius est ut isti qui se laudant
 vadant ad iudicem marinum id est delphinum qui est iustus in

dex et rectus timens dñm quia hoc recte terminabit Placuit sermo inter ònes . Et isti duo ad delphinū inuicem prexerunt hec omnia intimātes ac pro posse se collaudātes Quibus delphinus Filioli nūquam vos vidi ppter quod in fluminibus latitatis ego autē in marinis fluctibus versor Vñ recte hoc terminare minime possum si de vobis prius nō temptauero Et hoc dicens saltum dedit et eos deglutiuit iquiens **N**ullus debet se laudare super omnes nec saluare . Sic nonnulli se ipsos semper laudant et opus suum commendant cupiētes se ppter vanitatem et superbiam super ònes erigere . sed iusti et humiles seipsos vilipendunt Et vt dicit Gregori⁹ Tunc opa nostra per merita crescunt cū apud nosmetipsos p humilitatē decrescunt Vnde Job xxxi⁹ . Si osculatus sū manum meam ore meo que est iniquitas maxima . manum suā osculatur qui laudat quod operatur . Ideoq; veritas nos instruit dicēs luce xvij⁹ . Cū feceritis ònia que precepta sunt vobis dicite serui inuiles sumus quod debuimus facere fecimus . Fabulatur enim q; volucres inuenerunt nidum ex rosis et flozib⁹ ornatū Et dixit aquila rex auium q; nidus ille daretur aui nobilissimi Et fecit vocari volucres celi et querebat ab omnibus audientib⁹ que esset auis pulcherrima Respondit cuculus Cucul⁹ Et iterum querebat aquila que esset auis fortissima Et respōdit cuculus ego . Et aquila indignata ait Cucule ifelix semp teipsum laudas et nūquā aliū cōmendas . et tñ nec es pulcherrimus nec velocissimus nec fortissimus nec bene cantas sed semper idem clamas Et ideo sentēciā damnacionis do contra te q; nec istum nidum nec aliū vnquam habebis Sic pleriq; semper seipsos laudant sempq; cum cuculo cantant

¶ De rana et cancreo dyalog⁹ quadzagesim⁹ septim⁹

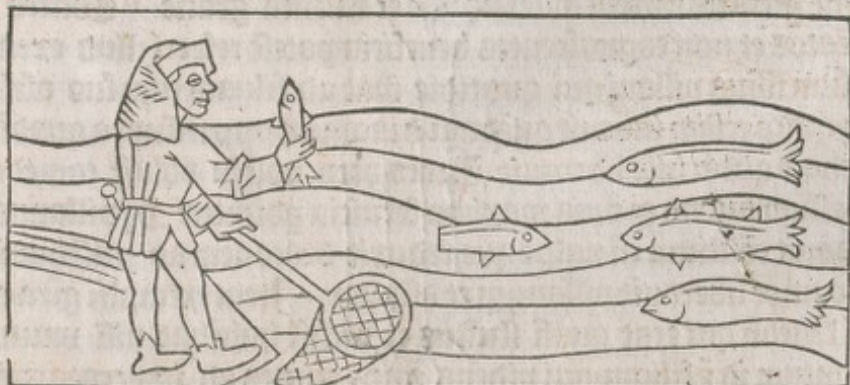

Rana dum videret cancrum in ripa fluminis natate ait
 Quis est hic tam turpis & deformatis qui ausus est aquam
 meam turbidare? Ex quo cum fortis et potens in aquis et
 in terris ad ipsum procedam & effugabo. Et hoc dicens saltum dedit
 et cancrum oppressa est dicens Quare non erubuisti miser igne
 di in requiem meam? Cum sis despectus & niger non es confusus
 fedare aquam lucidam & preclaram? Cancer autem ut facit retro
 trahere cepit dicens noli soror talia dicere quia pacem & amorem
 cupio tecum habere noli ergo ingredi super me Rana quoque in-
 tuens eum retroire credidit quod propter timorem illius hoc ageret unde
 magis cepit eum verbis et actibus molestare dicens Noli
 retrahere te turpissime quia euadere non potes hodie carnes
 tuas piscibus dabo Et hoc dicens saltum dedit volens ipsum mac-
 tare Cancer autem videns quod euadere non possit se conuertit &
 ranam cum grillis momordit ac dilaniavit dicens **D**ebet
 fortiter bellare qui non potest evitare Ita quilibet pro posse
 suo debet fugere bellum & questionem Sed si omnino vitare
 non potest antequam permittat se interfici uel mori pro viribus
 pugnet contra impugnatores A talibus enim petebat psalmis-
 ta eripi et liberari dicens psalmus lviij Ab insurgentibus in me libe-
 ra me domine Et post orabat tales deleri inquiens psalmus lxxvij dis-
 sipa gentes que bella volunt non enim solummodo pro nobis pug-
 nare debemus sed pro parentum defensione et pro republica
 saluanda sicut ponit valerius libro v. ca. iij. quod cum darius

rex fines scitarū inuāisset miserunt ei scite q̄ depopulationē
 agrorū et vinearū equaminit̄ tollerarent. Sed si sepulchra
 parentū tāgeret tunc potenciam scitarū & vires sc̄t̄ret quia p̄
 eorum defensione mori sunt parati et pro republica saluanda.
In tantū zelare debemus q̄ morti nos exponere decet. Unde
 refert valerius libro v ca vii^o q̄ cū codrus rex athenēsiū ab
 hostibus vgeretur cepit ab appolline responsum q̄ exercitus
 suus victoriā obtineret si ab hostibus suis se occidi p̄mitteret.
Quod responū cum etiā hostibus inotūisset preceperunt ne
 quis codrum tāgeret. Tunc ille mutato habitu ad hostes pro
 cessit et quemdam ibi militem falce percussit qui percussus mori
 in eū irruit et continuo occidit. Cognito vero corpe codri cōti-
 nuo hostes oraculi memores fugerunt omnia reliquentes.

De piscatore et pisciculo dyalog⁹ quadragēsim⁹ octau⁹

Piscator quidā dum piscabatur cepit pisciculū quēdā
 et cū vellet ipsum iugulare vociferatus est dicens. **O**
 piscator miserere mei parū de me habebis lucrum si
 me interficis. Sed si me abire permittis p̄mitto deo et tibi q̄ q̄
 plurimum te faciam lucrari quoniam ad te quotidie reuertar
 cū magna societate pisciū ac in retibus tuis multos introdu-
 cam. **T**ui piscator quomodo te cognoscere potero inter tot pis-
 ces. **A**t ille parum p̄scinde michi de cauda ut me inter alios
 cognoscas. **C**redidit ergo piscator p̄scidit illi caudā et dimi-
 sit pisciculus vero ingratus semper cū piscabatur homo eum

impediebat et pisces ab eo propulsabat dicens. patres caute a
seductore illo qui me seduxit et caudam meam prescidit Sic enim
faciet vobis si non caueatis. et si michi non creditis vel operibus
credite Hec autem dicens ostendebat caudam piscis. pisces vero
ipsum abhorrebant et ab ipso quam citius fugiebant piscator au-
tem nunquam amplius piscabatur propter quod in paupertate degebat
Accidit quoque quod piscator longius post pisciculam illum cum alijs
piscibus cepit ipsumque agnoscens trucidauit crudeliter dicens
Ille qui manet ingratus. iustum est si sit mortificatus // Sic
enim multi ingrati reddunt semper mala pro bonis Quibus lo-
quitur psalmus xvij Qui reddit mala pro bonis non recedet mali-
cia de domo eius. Hec est enim magna ingratitude indigna me-
ritorum De qua dicit bernardus Ingratitude inimica est anime
exterminatio meritorum virtutum dispersio beneficiorum perditio
Ingratitude inimica est anime ventus vrens siccans sibi fon-
tem pietatis. rorem misericordie et fluentia gratie // Contra i-
gratos et non cognoscentes beneficia potest referri illud exem-
plum illius villani qui quotidie ibat ad siluam cum suo asel-
lo. quique etiam inuenit quendam draconem oppressum a quadam
arboze quem ipse liberauit Draco vero postea voluit comedere
asellum dicens quod omnia maxima seruicia perducuntur Sed villanus
habuit consilium cum vulpe que reduxit draconem ad pristinum
locum et liberauit villanum et asinum Item exemplum girar-
di teneosi qui erat quasi stultus et nichil habebat nisi unum
gnatum id est filium. qui videns omnes euntes ad imperatorem
dona ferentes. ait intra se vadam et ego ad imperatorem ei do-
na ferendo ut decet dominum meum Et inuenit primo centaurum
Centaurus est animal inferius equus superius homo. velox in
cursu ut equus. deinde vulsum super quem sedit et donauit ipsos
impatori ex parte domini sui Cui imperator transmisit multa dona
ipsumque valde ditauit. deinde gnatus finxit se esse mortu-
um et probauit patrem suum. inuenitque illum non curantem de se
pro quo eum plurimum vitupauit **V**nus Gregorius non est dig-
nus dandis qui non agit gratias de datis Et augustinus. Quod

deus dederat gratis tulit ingratus

De aquila et auibus et leone et alijs bestijs dya? q̄drage? non?

Aquila cū auibus vallata & castrametata ī campēstrib⁹ cum leone ac bestijs p̄liabatur. Quotidie enī simul conueniebant ad certamen et ex utraq; parte cōcurrēbant multi. Interea vulpes clam vocauit p̄ūdīnē dicens modo est tempus nos redimendi possumus enim de p̄ncipibus nostris videre vindictam qui nobis dominantur. Agamus sagaciter q̄ ipsi simul p̄liantur seq; perimant. Hoc p̄undo facere consensit et ad aquilam conuolauit eamq; plurimum magnificauit dicens. tu es regina auium & impatrix si attēdere vis consilijs meis eris eciam p̄nceps et dux ferarū. Consensit aquila et p̄misit consulta tenere p̄undo autem rediens ad vulpem cum ipsa et cū alijs ordinauit q̄ aquila simul cum leone dimicaret. Et quis eorū victor existeret p̄nceps et dux esset auium et ferarū. Cū autem ī agone contēderēt ait aquila. **O** nobilitas leonina si bene p̄spereris seducti sum⁹ a falsis consiliarijs ipsi peroptant a nostro dominio liberari p̄pterea nos ad certandum incitauerunt. Certe melius est ut dominetur quilibet generi suo. q̄ nos per fallaces perimere. Hoc autem credidit leo et pacificati sunt simul dicentes. **S**unt ūqui seductores falsi consiliatores. **C**auent ergo p̄ncipes a talibus ne cito se moueāt ad verba composita quia multi seductores reperiuntur. **A**it enim seneca. **A**d rem mouearis et non ad

verba cōposita **S**eruare enim debet se quilibet ac precauere
 ne a falsis consiliarijs decipiatur. ppter quod precipitur p̄-
 xxxvj **A** consiliario malo serua animam tuam **D**ebet enim p̄i-
 ceptus habere itelligentiā periculorum circumstantium et speci-
 aliter seductionē ipsoꝝ adulancium **S**unt enī adulatores sy-
 rene blandis vocibus seducentes p̄sa-riū. et syrene in delubris
 voluptatis **A** quibus et summe oportet cauere ac eozū fallaci-
 as intelligere **•** **U**nde spensippus phūs nepos platonis adu-
 lanti legitur dixisse adulator desine nichil proficis cum te
 intelligam **•** **D**e aquila que citauit omnes volucres dyalog⁹
 quiquagesim⁹

Aquila citauit capitulum alitum et dum simul manerēt
 et errata corrigeret. ecce venatores apparuerunt ten-
 dentes rechia et laqueos ut de auibus caperent **H**ec
 intuens aquila et piculum agnoscens per precones suos con-
 clamari fecit ut omnes alites sequi deberent vexillum aquile
 et simul cum ea conuolare si euadere cupiunt **I**lle vero que
 obediētes fuerunt et cum ipsa volauerunt euaserunt **S**ed
 fuerunt quedam gulse et inobediētes que escas intuite sūt ⁊
 eas concupiscentes in laqueos cōuolarūt vnde irretite et illa
 queate miserabiliter clamauerunt dicentes **Q**ui nō vlt obe-
 dire debet nequiter perire **•** **E**rgo cauendum est viciū inobe-
 diēcie quia inobediēcia confert mortem ⁊ maledictionem in
 presentī et penam in futuro **U**nde fuit dictum ade genesis iij⁹

Quia comedisti de ligno quod tibi preceperam ne comederes ma-
 ledicta terra in ope tuo. spinas et tribulos germinabit tibi. dic-
 tum fuit etiam sauli regi primo regum xv pro eo quod abiicisti sermonem
 domini abiicit te dominus ne sis rex propter quod dicit Bernardus Mag-
 nus est viciū inobediencie. quia angelus celum. adam paradysum. saul
 regnum salomon perdidit amorem diuinum. prout ait vale-
 rius li. ij. ponens exemplum qualiter patres puniebant filios
 militarem disciplinam non obseruantes Aurelius enim filium suum
 quia non tenuit suum preceptum inter pedites fungi coegit
 quod fuit maxime humiliacionis. Legitur in cronicis roma-
 norum quod cum iulius cesar in perdomandis hostibus quinque anno-
 rum spacium sibi permissum pertransiret licet gloriose trium-
 phasset honor tamen debitus sibi denegatus est nec urbem ingre-
 di permittitur est eo quod ultra terminum sibi prefixum moram contraxisset

De herodio et miluo dyalogus quinquagesimus primus

Herodius rapacissima avis est omnium volatiliū maior
 qui et aquilam vincit ut dicit glossa. sup illud psal-
 terium herodij domus cetera Herodius pro aere spaciabatur
 volans Sed miluus post ipsam sibilare cepit eumque depompare idem
 vituperare dicens **E**xspecta me nephade quia te totum decalua-
 bo tu vis sup omnes volucres dominari sed omnes de te ego vindi-
 cabo Herodius autem in aere volabat nec de vobis fabulosus cu-
 rabat Sed miluus verba reciprocare inceperat propter quod
 herodius ira inflamatus sup ipsam descendit et unguis totum

euiscerauit dicens **Q**ui vult infestare fortem perit atque que-
 rit mortem Ergo cernere possumus quod periculum est non modicum
 contra potentes verborum ipsos quod infestare putat dicitur ecclesiastici viginti
 Non litiges cum homine potente ne forte incidas in manus illius
¶ Unde refert esopus quod quidam lupo bibebat in flumine et
 agnus quidam subter eum bibebat cum eo simul leuauitque lu-
 pus post eum vocem dicens Turbas tu aquam potus mei Cui ag-
 nus domine non facio vobis iniuriam neque turbo Et lupo michi
 dampna minaris nescis quid feci patri tuo nondum sunt sex
 menses Cui agnus tanto nunc vixi tempore Tunc clamauit
 lupo An loqueris fuscifer id est villane ac irruit in eum
 et deuorauit Sic faciunt potentes seculi minoribus quia sine
 occasione deuorant eos et disperdunt propterea dicitur domino
 non deficit occasio **¶** De grue que volebat volare ad solem
 dialogus quinquagesimus secundus

Grus erecta videns aquilam volare usque ad solem ipsum quod
 prospicere clare ait intra se pulchra sunt ego et magna ut
 aquila volo euolare usque ad solem et irreuerberatis
 oculis in ipsum prospicere ut aquila postea quod magnificata
 ero ut ipsa Cumque se in astra erigeret cepit ultra vires fatiga-
 ri nec ad solem attingebat Nec etiam propter arrogantiam descen-
 dere cupiebat sed ultra suum posse sursum tendere cepit Qua
 propter nimium aggrauata non valens se gubernare et ad solem
 uolare irremediabiliter corruit dicens quod **Q**ui ultra pos-

se sursum tendit contra velle post descendit Sic enim multi su-
 berbi & elati supra omnes conuolare cupiunt Et quia superbia
 semp casum habet contra suū velle humiliabuntur. quoniam
 qui se exaltat humiliabitur luce xiiij^o **D**ñ beernard⁹ Qui se ex-
 altat quātum potest. deicietur quātum deus potest Et augus-
 tinus. si extollis te. deus deicit te **S**i tu deicis te deus eleuat te
Sentencia dei est cui nec detrahi potest vel addi **Q**ui se exal-
 tat humiliabitur &c. **D**icit ipsa veritas prout dicit leo papa
 videte fratres magnum miraculum **A**ltus est deus. si erigis
 te fugit a te. si humilias te descendit ad te **R**efert ozofius li-
 bro v. q. valerius impator octauus post neronē ppter supbiā
 et infidelitatem suam excitauit perlecutionem in cultozibus
 cristi per totum orbem cupiens delere nomen xpī et conculca-
 re. vnde interfici faciebat omnes qui inuocabant nomen xpī
Cum autem pugnaret cum sapoze rege persarum victus est &
 captus cum toto exercitu suo et tradidit illum deus in manū
 sapozis. ppter superbiam suam et factus est ei seruus omnib⁹
 diebus quibus vixit **Q**uocienscumq; vero ipse sapoz equum
 ascendebat eum prostratū primo pedibus cōculcabat et equū
 postea ascendebat

De sterla q̄ cepit leporem **D**yalog⁹ quinquagesimustercius

Sterla avis est similis gruī magnū enim habz rostrū
 et periculōsū. hec cū rostro cepit leporem **S**z dū esset
 famelica noluit predā comedere. dicens volo pdā tā

excellentissimā alijs demonstrare ut a videntibus sibi magni-
 ficata Cūq; ad cōuentū alitum p̄dam duxisset volucres forcia-
 res p̄dam hanc concupiscentes rapuerūt nec partem aliquā ei
 reliquerunt Sterla vero cum merore famelica manens ait
Qui vult rem suam pandere cupit illam perdere. Sic enim
 nonnulli vane gloriosi omnia que possident alijs volūt ostēde-
 re ut p̄ hoc magis sint collaudati Sed ut dicit Gregori⁹ p̄da-
 ri desiderat q̄ thesaurū publice portat in via Sunt etiā multi
 qui cuncta bona que agunt alijs inotescere cupiunt Quib⁹ an-
 gus loquitur dicens Occulta quod agis in quantum potes q̄
 si ex toto non potes sit in animo voluntas occultādi Et grego-
 rius Bonum opus sic fiat in publico ut tamen intencio sit in
 occulto Item sub bestia quam occidit morit⁹ q̄ de victoria quā
 facit gloziatur Refert elopus q̄ lupus cepit hedum de ca-
 pris tenerimum Cui dixit hedus letare et gaude gaudio
 magno quia talem hedum habes in tua potestate Sed anteq̄
 comedas me precor te vt cantes ⁊ dum cantabis ego saltabo
 Ad hoc lupus cepit cantare et hedus saltare quod audientes
 canes impetum fecerunt in lupum quem inscuti ad hoc com-
 pulerunt ut hedum relinqueret et hedus fugit exemplum est
 q̄ quilibet bonis suis vtatur silencio

De strucione et cirurgico dyalogus quinquagesim⁹ quartus

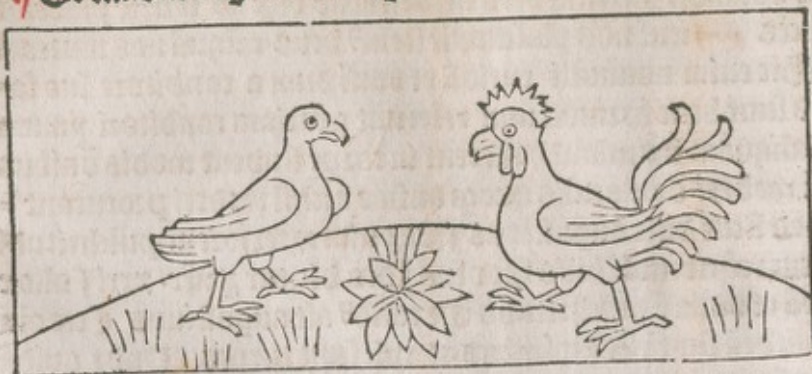

Strucio est auis magna et potens pennata et alata ta-
 men in astra eleuare se non potest propter imbecillita-

trm alarum suarū **E**rat enī strucio quidā satis pulcher et de-
corus qui alas habebit fortissimas & venustas. tamen in aliis
pennas duas habebat retortas de quibus plurimū tristaba-
tur **Q**uappter ad chirurgicū prexit dicens. satis egregius sum
et venustus sed pennas istas retortas volo q̄ amputes michi
quoniā aliquantulū me deturpant **C**irurgicus autem pennas
retortas illi amputavit et cū tali ungento ei alas unxit q̄ alie
penne alarum ceciderunt. ppter quod semper impotens fuit
ad volandū **S**trucio vero amaricatus usq; ad mortē plozavit
dicens **S**icut nos plasmavit stem⁹ deus. nūquā nos mutem⁹
• **S**ic enim nonnulli curiosi et vani dum a conditore suo sa-
tis sunt bene formati non referunt gratiam conditori p̄mo
si aliquam maculam haberent in corpe student modis omnibus
eā mederi. de maculis quoq; anime nichil mederi procurant
Sed sicut dicit augustinus **N**on enim exteriorē pulchritudi-
nem requirit invisibilis sponus **I**deo dicitur puer. **x**xi **F**allax
grā et vana ē pulchritudo **D**e talib⁹ ait augustinus **E**cce oīa
pulchra sunt cū hominibus. et ipsi sunt turpes. **U**nde quidā
rex fecit cōvivium principibus suis **E**t cum non esset aliquis
angulus in domo eius qui non esset coopertus purpura et a-
lijs preciosis affuit quidam phūs. qui cum vellet expuere ex-
puit in faciem regis **E**t cum ministri propter hoc vellet eum
ducere ad suspendendū nō pmisit rex s; q̄siuit a philosopho qua-
re hoc fecisset **C**ui respondit. vidi alia loca plena argento et
auro et gemmis et purpuris preciosis. et ideo in barbam re-
gis incrassatam et ex pinguedine et cibo imundam expui **N**on
enim vidi locum minus nitidum **Q**uod audiens rex compunc-
tus est et humiliatus. **I**lli vero qui se decorant et ornant ex au-
ro vel alio ornamento cito expoliantur. **P**ropt̄ refert elo-
pus q̄ quedam cornix deformis et nigra perrexit ad nuptias
Sed anteq̄ ad nuptias intraret a qualibet aue accepit plumā
vnam et ornavit se **E**rat itaq; pulchra valde non natura sed
arte **E**t dum intraret domum nuptiarū mirabantur cetera a-
ves que illic conveniant pulchritudinem illius. **V**enerunt

autē aues ille quarū plumas furata erat et acceperunt singule
 plumas suas. et sic cornix remāsit nigra et deformatis ut prius
Accidit parisius in generali processione q̄ quedam fūria cuius
 dam domine treccias alienis crinibus quas deferebat corā ōni
 populo abstraxit et turpis ac decapillata ad modum cornicis
 depositis alienis plumis remāsit **E**t iudicio dei hoc accidit

De falcone et gallo dialogus quinquagesimusquintus

Falconem quidam miles habebat cum quo plurimum
 letabatur. quem semp̄ super cirothecā gestans splen
 dide nutrebat. **Q**uadam autem vice miles falconē
 in aerem direxit cupiens ipsum ad manū clamare post eum
 sibilabat ut rediret. falco autem descendere non volebat in ter
 ram. gallus hoc videns se sublimare cepit dicens. **M**iser ego
 quid facio semper turpiter in humo et luto pico
Nonne sum pulcher et magnus ut falco? certe super cirothecā
 volabo. et de cibo domini mei epulabor **C**umq̄ ad cirothecā
 volasset miles sollicitus de falcone gaudius est et gallum cepit
 et q̄ citius iugulavit. et carnem eius falconi ostendens ad ma
 nū reclamabat **E**t falco hoc vidēs tā delicatā carnē cupiēs ad
 ipsam gaudenter se declinauit dicens. **N**on est sensus
 se leuare in statu suo sed pauſare **S**ic enim homo agere debet
 huiliter residere i statu suo. nō oculos ad id qđ nō decet tēdere

ppter quod dicitur p̄u xxiij prudēcie tue pone modū. **Alti-**
 oza te ne queſieris et fortioza te ne ſcrutatus fueris **Et** ſeneca
Id quere quod iuenire potes **Id** diſce quod potes ſcire **Refert**
 eſopus q̄ quidam nobilis homo habebat vnū caniculū letum
 puum et vnū azinū **Azinū** mittebat ad molendinū ad gra-
 uioza opa caniculus vero cū dño ſuo ludebat quem de ppria
 ſcutella paſcebat **Videns** autem azinus ſe fatigari et canem
 blanditijs foueri cepit intra ſe cogitare **Iſte** catulus nichil
 facit niſi q̄ pedibus calcat dominum ſuum et lingua lambit
 et ſic diligitur volo et ego ſic agere **Et** eleuans pedes anteri-
 ores miſit ſuper humeros domini et ſua voce tonabat. **Do-**
 minus autem timens clamare cepit et ſeruitores venerunt cū
 baculis et fuſtibus et verberauerunt eum uſq; ad mortem
At ille cogitans dixit **Melius** michi erat quietſcere q̄ ſic agere
 quia nichil lucratus ſū niſi verbera **Vnde** in hoc docemur q̄
 homo non agere debet quod naturaliter non poteſt facere **Vn-**
 de quidam **Nemo** audet feliciter quod natura negat **Impu-**
 dens diſplicet unde placere ſtudet

De aſture q̄ miſit ad caridziū dyalog⁹ qui q̄geſim⁹ lextus

Astur in aere p̄ſequebatur gruē et ad extremū deiecit
 tamē grus cum roſtro uſq; ad mortē vulnerauit aſtu-
 rem **Astur** autē ſic vulneratus miſit ad caridziū nun-
 tios et munera dicens **O** medice animarum et corpum deſcen-
 de et cura vulnera mea quia ad plenum tibi ſatiſfaciam **Ca-**
 ſi

dzius vero ut dicit pap̄ est auis alba tota cuius interiora oculos caliginosos curant. Et si viuere debet homo appropinquat sibi. si vero mori fugit ab eo. Unde cognoscens q̄ astur moriturus erat ei appropinquare noluit dicens. **P**erituros visitare nolo. sed cum letis stare. **M**ulti enim tales reperiuntur amici qui tempore prosperitatis et leticie visitant amicos. tempore autē calamitatis et miserie nolunt videre. **E**appter dicit sen. Difficile est in re prospera amicos probare. in aduersa facile. Quia dicit eccli. xxxvij. est amic⁹ qui solo nomine amicus est. Et ut dicit yfidorus Rari sunt amici qui usq; ad finem cari existant. **Q**uidam interrogauit filium si amicum haberet fidelem. Cui ille respondit se habere tres. **E**t pater frater et amicus in angustijs comphatur. **V**ade ergo et pba. **F**uit ille et tulit porcum ac decollauit et amputauit caput et pedes misitq; i sacculum dicens singulis suozū trium amicozū. **E**cce hominē quem occidi peto ut illum caute sepelias ne in culpa deprehendar. qui a nullo amicozū illorum receptus est. **H**ac enim de causa pater fecit eum amicos probare et aliud sibi exemplū narrauit de duobus socijs. quozum vnus concessit alteri sponsam suam vxozem deinde perrexit visitare parentes suos et in mari omnia perdidit. **E**t reuersus ad socium suū nō est ausus se manifestare. s; desperatus dixit se fecisse homicidium quod non fecit. ut moreretur ipse pre desperatione et confusione. **E**t cognitus a socio p signum dixit ipse se hominem illū occidisse ut socium liberaret. **T**andem homicida hoc videns se manifestauit ne morerentur isti inculpabiles. **N**arrat valerius libro iij. ca. vij. de vera amicitia de duobus amicis scilicet amone et phitia quozum vnū cū vellet dionisius tyrannus interficere et ipse impetrasset tempus ab eo ut rediret domū ad res suas ordinandas. **A**lter vero pro reditu ipsius fideiulozem se fecit nichil dubitans de amico. **A**ppropinquante autem die diffinita nec illo redeunte vnusquisq; illum temerarium sponsozem damnabat. **I**lle vero de amici constancia se non metuere predicabat. **H**ora autem constituta alter venit

Admirās autem tirānus eozū animū & amicitia fidei suppli-
cium remittit et rogauit eos ut se in tertium gradū sodalicij se-
cum reciperent. **S**i homo sic facit pro homine quid facere de-
beret pro deo qui se pmissit occidi pro homine? **V**nde eccl̄ rix̄.
Gracia fideiuloris tui nō obliuiscaris dedit enī p te aimā suā

¶ De osmerillo et accipitre dyalog⁹ quinquagesimus septimus

Osmerrillus & accipiter sociati sunt et predā simul diuisi
debant cum venabātur. **Q**uadā autem vice rapuerūt
qualiā extra nidum. **Q**ualia est auis quedā et dicitur
a qualis vel dicitur qualia a voce quam facit scilicet quaquera
huic dixerunt. **E**lige tibi vnum aut vis q̄ te solam manduce-
mus. **A**ut vis nos pducere ad nidum et te cum filijs epule-
mur. **Q**uibus qualia ait. **A**ngustie michi sūt vndiq̄ et quid
eligam ignoro. **S**ed michi melius est solam incidere in mani-
bus vestris q̄ cum filijs interire. **E**t anteq̄ eam iugularēt lo-
quuta est dicens. **M**elius est sustinere malum q̄ peius habere

¶ Ita & nos exemplo qualie cum pericula euadere non possu-
mus semper minus eligendum est. **J**uxta dictū sapientis de duo-
bus malis minus eligendum est. **E**ligere enī debemus potius
mori pro republica q̄ pro ppria viure utilitate. **¶ V**nde re-
fert **A**ug⁹ de ciuitate dei li.º primo. q̄ cum marchus regulus
captiuus a cartaginētib⁹ detineretur & romani multos de car-
tagine detinerent iuuenes missus est dictus regul⁹ romā pro
cōmutatione fienda. **J**urat q̄ rediret si cōmutatio fieri nō pos-

set **Q**ui cum romam venisset supra dicta fieri distulit eo q̄ se-
 nex esset et parum viuere posset. illi autem iuuenes multa pre-
 lia romanis adhuc possent mouere **E**t cum rogaretur ut saltē
 remaneret nullatenus acquieuit Rediens ergo crudeli morte
 iterijt **U**tile quidē remanere sibi fuisset **S**ed p̄pter iusiurandū
 non fuisset honestum et p̄pter utilitatem romanozū nō fuisset
 vtile **¶ De carlsācho qui voluit se regulari d̄yalogus qui qua-**
gesti mus octauus

Carlsanchus est auis similis falconi potens et virtuosus
 hic in iuuentute voluit se regulari dum virtutibus pre-
 fulgeret **S**ed timore austeritatis regule distulit dicens
Credo q̄ nō potero ieiunare. surgere ad matutinum. castitatē
 tenere et voluntatem p̄pria abnegare **E**t quia bonum non in-
 choauit timore penitencie non bene mediauit primo male fini-
 uit dicens **Q**ui non bonum p̄re timore facit perit cū mero-
 re **•** Sic enim multi cupiunt cōuolare ad gratiam dei sed ti-
 mēt carere delicijs mundi **P**rouocat quidem amor xp̄i eos s̄
 reuocat cupiditas seculi **T**ales enim solent dicere seruirem li-
 benter deo. libenter intrarem religionē. sed timeo q̄ non possē
 austeritatem regule sustinere **I**sti nō attendunt illud ap̄l̄i ad
 philippeū. iij. q̄. omnia possū in eo qui me confortat **I**d est xp̄s
Ut dicit bern. in se sperantibus de⁹ est thesaur⁹. i. paupertate so-
 lacium. in solitudine gloria. in ambitione honor. in contemp-
 tu umbraculum in protectione a pluuia et ab estu **•** **Fabu-**

lator enim quidam ait q̄ falco cepit milium et sub pedibus
 suis deiecit et cum uno pede ipsū conculcabat dicens Infelix
 magnus et fortis es tu ut ego quare te nō defendis quia te cō-
 culco et euiscerare volo. Cui ille verum dicitis quia magnus &
 fortis sum etiam ultra te. Rostrū enī habeo et pedes fortiores
 sed michi deficit cor. Sic enim multi multa bona agere possūt
 sed deficit sibi cor et voluntas faciendi. ¶ Quidam cecidit in
 flumine nesciens natare unde cepit clamare. sancte georgi
 adiuua me. Sanctus autem georgius affuit ei q̄ dixit. Expede
 adiuua te ipsum. moue manus et pedes et liberaberis.
 ¶ Quia qui se iuuat. iuuatur a deo. Sic enim facere debet qui
 cecidit in peccatum non solum debet a deo veniā postulare ore
 sed opari que potest ut a peccatis resurgat. Refert augustin⁹
 in eplā ad Ieronimum q̄ cum quidam in puteum cecidisset et
 alius supueniens quomodo ille ceciderat interrogaret. ait ne
 q̄lo q̄ras q̄liter huc cecideri sed inquire q̄liter liberat̄ possis me

¶ De upupa et papego dialog⁹ quinquagesimus nonus

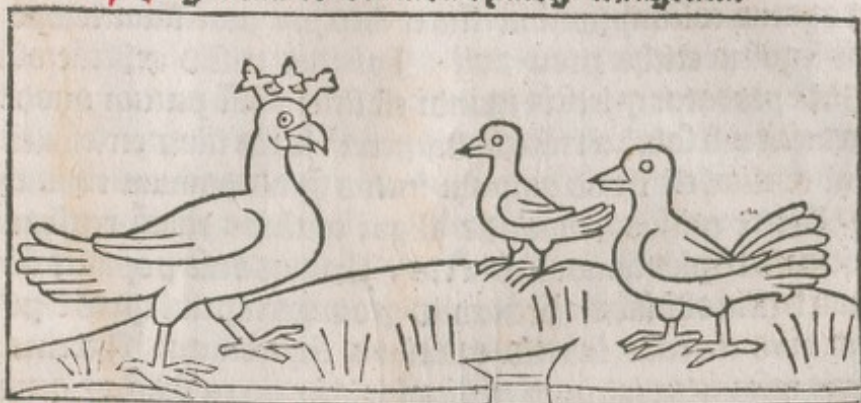
Upupa quedam auis est dicit plidor⁹ ethy xij. Upupā
 greci appellant eo q̄ stercoza humana consideret et
 fetenti pascatur fimo auis spurcissima cristis exstāti
 bus galeata. Temper i sepulchris et humano stercoze cōmorēs
 cuius sanguine qui se vnixerit dormitū pergens demones sus-
 tocantes se videbit. Hec propter q̄ est pulchra et placide cris-

tata pennisq; variata sublimare se cepit intuens papagum
penes regem morari in cauea deaurata. qui et splendide pasce-
batur de cibo regis ait. placida sum ut papagus tamē mag-
no labore cibum michi quero. **I**ste autē papag⁹ sine sudore ho-
norifice manet et ad libitum saturatur. **C**erte volo ad regē ire
et in cauea canere et ut papagus epulari et gaudere cum dño
Dū autē ad regē aduolaret ⁊ rex claudēs eam in cauea colloca-
ret cepit plurimum amaricari videns se captam et in libertate
alterius. **U**nde pre tristitia et dolore parum vixit et durauit
dicens **L**ibertati comparari potest nil nec estimari. **S**ic
enī multi loquuntur de religiosis dicentes **I**sti fratres bene se
habent optime saturantur. cantāt et sine magno labore de-
gunt **U**nde cum probare volunt intuentes se sub regula con-
clusos et in potestate alterius penitet eos nō habentes liberta-
tem ppriam **U**nde phūs **N**on bene p toto libertas ven-
ditur auro. **N**arrat valerius li. vi. q. literonides nobilis
spartanorum cum trecentis ciuibus pugnauit contra plem re-
gem plarum pro libertate patrie et alacri voce exhortatus est
suos dicēs **S**ic prandete cōmilitones mei tamq̄ apud iferos
cenaturi **C**ui omnes intrepidi paruēruit **E**t cū non esset spes
euadendi ita eos animauit q̄ ōnia pacienter sustinerent po-
tius q̄ seruire peris ⁊ libertatem ppriam amittere. **I**tem re-
fert ozofius li. vi. q. demetrius rex ponti et armenie cū obfi-
deret eum filius suus nec desistere vellet ab obsidione contris-
tatus ad inferiora domus sue descendit et omnibus vxoribus
suis et filiabus et meretricibus venenum dedit et ipse postea
pre desperatione lumpsit **S**ed cum nec statim vitam finiret
cuidam de hostibus per murum intranti iugulandū se exhibu-
it anteq̄ hostibus subiaceret et pprium arbitrium amitteret
• **I**tem refert ozofius q. cum quidam oblessi fuissent a scipio-
ne affricano et romanis et vidissent se non posse resistere cum
caperentur ne de bonis eorum gauderent romani clauserunt
portas ciuitatis sue et se ac omnia sua et urbem incendio cre-
mauerunt antequam hostibus libertatem super se traderent

Negitur in hystorijs scolasticis q̄ tempore abrahe quidā rex babilonie nomine belus inuasit siriā in aliqua parte et statim mortuus est. Sed uxor eius semiramis cupiditate regnādi ut posset regnare. ppzio filio nomine nino nup̄it qui post totam siriā cepit et fecit ciuitatem magnam itinere dierum trium ⁊ suo nomine nino appellata est ninuē. qui habuit etiā filiū ex ppzia matre nomine babilio qui et babiloniā āpliauit.

De gallina et columba dyalog⁹ sexagesim⁹

Gallina et columba simul nidum fecerunt et morabāt⁹ sed multociens rixabantur p̄pter quod una nimis co-
nebat altera vero nimiu vluabat. Gallina autē dum prospiciebat filios columbe iugulari plurimum letabatur et cantabat. Ideoq; columba se turbabat dicens Tu gallina nō vis cōdolere mecum cum prospicis meos pullos iugulari. Gal-
lina vero contra dicebat Tu magis non vis cantare mecum cū de visceribus educo ouū et a tali periculo liberoz. **H**ac enim de causa simul questionabantur. Unde vnanimīter ad aquilam perrexerunt dicentes Judica inter nos o regina si simul nqs habitare et commorari competit. Aquila vero sententiam publice exarauit dicens **L**eti stent cum liberatis. tristelsq; cum tribulatis. Non enim conueniens est hilares et iocundos cum hys qui in tristitia positi sunt spaciari nec amaricantes et tristes cum letabundis iocari. **S**ed sicut ait

ap̄lus ad rō. xij. Gaudete cum gaudentib⁹. flete cum flentib⁹
Sed nota q̄ nimia leticia aliquādo subito occidit quia cor tūc
dilatatur et calor ad exteriora trāsit et cor deficit ⁊ ideo mors
interuenit . Unde refert valerius q̄ cū cuidam mulieri mors
filij absentis ex errore fuisset nūciata dum illa merens sederet
subito filius aduenit Quem illa videns in amplexus eius ir-
ruit et mor exanimata corruit Tristitia autem non cito occidit
quia in tristitia primo retrahitur calor naturalis ad interiora
et talis agitacio caloris prebet nutrimentum in membris
et opatur cōsumptionē in illis et ideo per processum tempo-
ris sequitur eticha prov. xvij. Spiritus tristis exsiccat ossa
Unde probatur q̄ leticia mundi est sicut vinū purum quod ci-
to deicit nisi salubri tristitia temperet⁹ Juxta illud ecclesiastici
vij. Melius est ire ad domum luctus q̄ ad domum conuiuij
¶ Refert tullius q̄ quando aliqui consules romā redibant
victores triplex honoz fiebat eis . Primus om̄is populus sibi
cum leticia obuiabat Secundus q̄ omnes captiui quos cepe-
rat eius currum iunctis manibus sequebantur Tercius .
quia ipse victor indutus tunica iouis in curru sedebat quem
quatuor equi albi usq; ad capitolium deducebant Ne vero
supra se nimis eleuaretur istum honozem tripliter tēperabant
primo quia vnus homo seruus alicuius condicionis secum in
curru ponebatur ut cuiuslibet spes daretur pueniendi ad talem
honozem si probitas mereretur Secundo quia ille seruus
eum colaphis cedebat dicens Cognosce teipsum Tercio lice-
bat illa die cuiuslibet in ipsum inferre omnia opprobria que
volebat Si igitur pagani sic suas vanas leticias tempe-
rabant multo fortius nos xp̄istiani eas reprimere debemus
Quia ut dicit Gregori⁹ presencia gaudia sequuntur ppetua la-
menta et aug⁹ . leticia seculi vanitas est cum magna expecta-
tione speratur vt veniat et cum venerit non potest retineri
¶ De gallo et capone dyalog⁹ sexagesimus primus

Gallus et capo in curtino vno morabantur. sed gallus
 dominabatur gallinis capo autē humiliter cū ipsis
 picabat. Accidit q̄q̄ q̄ vulpes cepit gallū ipsūq̄ come
 dit. Sed cristam siue coronam capitis nō tetigit p̄mo ille s̄a ser
 uauit et ad caponem ipsam deduxit dicens. O capo frater so
 cius tuus migravit de seculo. sed per nimiam caritatē quam
 circa te habere cupio coronam pulcherrimā capitis eius tibi
 apportabo. Descende ad me et coronabo te et eris postea p̄ri
 ceptus gallinarum ut erat ipse. Capo audiens hoc cupiens do
 minari super gallinis de pulliario exiuit et ad vulpem accel
 sit. Vulpes vero gaudens q̄ cito venit eum cepit. ac iugula
 uit dicens. Non est omnibus credendum. sed a falsis ē caue
 dum. A talibus enim p̄cepit saluator cauere dicēs mathei
 x̄. Cauete ab hijs qui veniunt ad vos i vestimentis ouium. In
 trinsecus autem sunt lupi rapaces. put refert esopus de coz
 uo qui tenebat peciam carnis in ore et stabat super arbozem.
 Quem videns vulpes cogitauit. O si possem eum decipere ha
 bereq̄ carnem quam tenet p̄ quo dixit. Ecce frater cozue omniū
 auium pulchritudinē excedit tua pulchritudo ⁊ fortitudo tua
 ceterarum auium fortitudinē sed doleo q̄ nō habes vocē nec po
 tes cantare. Vox cozuis cepit cantare et cecidit caro de ore ei⁹
 quam vulpes accipiens comedit et abiit. Sic enim multociens
 accidit homini cum audit se laudari. Vnde Jeroni⁹ ix̄. Vnū
 quisq̄ a proximo suo se custodiat ⁊ in omni fratre suo nō habeat

fiduciam Et plus alijs de te q̄ tibi credere uolunt ¶ De faliano
 & pauone dyalog⁹ sexagesimulsecundus

Tolucres in diuisione fecerunt electionē et elegerūt falia-
 nū et pauonem ipsi uero p̄ electionem simul questiona-
 bantur et bona sua disperdebant **E**a p̄pter aues ad
 aquilam cōcurrerunt dicentes fecimus nos electionē sed ut iu-
 dex da cōfirmationē ut electi comprobētur. Aquila uero elec-
 tos citauit uolens examinare electionē **S**ed falian⁹ auis est q̄
 dam ab grecia p̄imum asportat⁹ cuius caro suauis est ad co-
 medendum hic q̄ plurimum se magnificabat dicens **O** iuste
 iudex ut cernis nimis sum delicatus pulcher et variat⁹ **C**aro
 mea aromatizata super omnia sapit et redolet. p̄ quo michi cō-
 uenit principatus **P**auo autē se pro uiribus defendebat dicens
Nō domina est ita ut falianus asserit quoniam pulchrior eo
 sum. magnus et cristatus **C**auda mea michi sublimatum red-
 dit honorem **E**t hoc dicens caudam sursum erexit sicq̄ gloria
 batur **A**quila uero hec omnia intelligens ait pauoni **T**u
 pauo te uituperasti dum caudam sursum erexisti quia turpes
 pedes nobis ostendisti ob hoc non es dignus principari **D**e

mū ad fallanum inquit . tu autem lacrimolus es ac debilis
nec cantare scis **I**drico propter defectum oculoꝝ tuozum te
pꝛiuo pꝛincipatu **E**cce enī uterq; pꝛiuati permanſerunt dicen
tes **N**on est dignus pꝛincipari qui querit questionari .
Hoc enī ut cernimus ſepiſſime accidit ī electis quōd pꝛpter queſ
tiones electionis uicia ſua homines riuātur pꝛpter quod ſepe
ſpoliantur et diffamantur **U**nde non eſt bonū queſtionē age
re pꝛpter pꝛimatu honozis **Q**uia dicit **G**regori⁹ **D**eſiderium
pꝛimatus ex iactancia cordis nalcitur **E**t quicūq; deſideraue
rit pꝛimatum in terris iueniet cōfuſionē in celis **H**oc enī pe
riculum pꝛeſidendi uitandū eſt pꝛo uiribus **Q**uia dicit grego
Quantum in ſupioꝝ loco ꝛ altoꝝ eſt . tantum in piculo maioꝝi
perſatur **Q**uapꝛpter antiqui pꝛicipes nō pariebantur filios
ſuos pꝛefici niſi poſſent ꝛficere ut narrat elynandus hiſtoꝝio
graphus de helio **Q**ui cum de ſenatore creatus eſſet impera
toꝝ et obſecrante ſenatu ut filium ſuum auguſtum ceſarem
ſecum nominaret ait . ſufficere nūquid debet ut ego ipſe inui
tus regnauerim cum non meruerim . ꝛ pꝛincipatus enim non
ſanguini debetur ſed meritis . **E**t ſepe inutilis regno eſt qui
rex nalcitur . ꝛcul dubio parentum affectum neſcit qui ꝛ
uulos ſuos impoꝝtabili mole ſuperiecta extinguit . **H**oc enim
eſt ſuffocare filios non ꝛo meritis ꝛmouere **A**lendi enim ſūt
pꝛiuus et uirtutibus exercendi ut cum in eis ꝛofecerint ut ꝛ
bentur illos uirtutibus antecedere quos debent honoze ante
ire **I**mplebant enim opere ꝛceptum illud ecceſ vij **N**oli que
rere fieri iudex niſi ualeas uirtute irrupere iniquitatem
Unde in polioꝝraton li⁹ vi⁹ dicitur ꝛ octauian⁹ cū filij ſui ſuf
ficere poſſent ad gloꝝiam magnam ꝛomerendā noluit ſi ſuf
ficienter ſuam et alienam curam non poſſent ꝛ uirtute ꝛte
gere uñ eos ad gradum militarem ad curſum ad ſaltū ad uſū
naſtandi ꝛ iaciendi lapides manu uel funda exercitari ꝛcepit
Filias uero ſuas in ſanificio inſtituit ut ſi ꝛeter ſpem in
extremam ꝛauꝛtatem fortuna ꝛoieciſſet uitam poſſet ꝛ
artem ſuſtentare **N**am uendendi et texendi ueſtes ſingendi et

componendi non modo artem sed usum habebant Sic p̄cipit
 eccli. viij. Si tibi filij sint erudi illos Et sequitur Si tibi fi-
 lie sunt serua corpus illarum ¶ De coruo et ficedula dyalog⁹
 sexagesimultercius

Coruu dicit papias est auis que dicitur viuere usq; ad
 millenarium Hec autē quadā vice nidū faciebat ppter
 quod depilata et macilenta fiebat oua sua nutriens.
 Tunc ficedula id est papafigo ad eam accedēs plurimū vitu-
 perabat nec in pace ipsā dimittebat Coruus autē non valens
 relinquere oua sua nimium se perturbabat. tamen in corde hec
 ōnia conseruabat Cum autem filij educti fuissent coruus cepit
 se reparare et conualescere Sed ficedula reuerſa cepit ver-
 ba contumeliosa reciprocare eamq; ut prius deuenustare.
 De quo coruus indignatus cupiēs se vindicare ficedulam to-
 tam decaluauit ac crudeliter euiscerauit dicens **Q**ui vult
 cum alijs rixari cupit dire laniari. Sic enim multi cum
 vident aliquem depressum et in calamitate positum nō cessāt
 eos obiurgare ac eis iniuriari Tu autem qū cernis hominem
 in calamitate. cessare tunc debes ab obiurgacione Ait enim
 phūs Obiurgare in calamitate grauius est q̄ ipsa calami-
 tas Calamitoso nō cōpati etiam iniuria est Antiqui et princi-
 pes cōpatiebantur miseris et calamitosi in suis calamitatib⁹
 ¶ Vnde narrat valerius libro v. q̄ cum cesar abscisum ca-
 put pompeij aspexisset piās lacrimas dedit Item narrat

ibidem q̄ marcus mercell⁹ captis ab eo spraculanis cum esset
in arce opulētissime vrbis constitutus afflicte ciuitatis fortu-
nam deplozantes intuens a fletu se cohibere non potuit

Ibidem etiā narat de clemēcia pompeij erga regē armenie qui
contra populum romanū magna bella gesserat victum in con-
spectu suo supplicē diutius iacere nō ē pass⁹. Sed benignis ver-
bis recreatum dyadema quod abiecerat capiti reponere ius-
sit et in pristinum gradum restituit. eque pulchrum esse iudi-
cans et vincere reges et facere. **C**onfirmile narat de quodam
consule paulo nomine q̄ cum quemdam regem captiuatum
adduci ad se audisset occurrit ei. Et illum volentem ad veniā
procūbere dextera sua eleuauit et ad spem exhortatus ē eum.
q̄ in consilio sibi primum sedere fecit. **N**ec honore mense indig-
num iudicauit. Nam si egregium est hostem deuincere non mi-
nus laudabile est infelicibus scire misereri

¶ De nocticozace et alaunda dyalog⁹ sexagesimusquartus

Nocticozax dicit⁹ a nichos quod est nox et cozax quod
est cozuus quasi cozuus noctis quia de nocte volat.
vel quia de nocte vigilat. Dicunt brito et plidozus
eth̄ xi: Nocticozax ipsa est noctua quia noctem amat. Ad
hanc p̄xit alaunda dicens. **H**ozor carissima obnixte te depre-
cor q̄ die crastina in meridie in societis quoniā amator meus
me cupit ad solem videre. **S**i ego tecum ero sociata pulchri-
or apparebo promittit hoc nocticozax per omnia adimple-

re. verecundabatur enim hoc ei abnegare **C**ūq; dies adesset et
 sol clarifice plustraret alaude expectabat pmissa **S**ed nocti-
 corat ad solem exire non audens . ppter q̄ nichil prospicie
 in die non venit . de quo alaude perturbata ipsū semp abhor-
 ruit et persequuta est **Q**uia de causa nō audens noctua de die
 volare timore alaude de nocte vero volat et cibum sibi querie
 dicens n̄ ullus debet affirmare quod non potest perpetrare
Ideo q̄ cauendum est ne quid p̄mittam⁹ quod sit impossibile
 ne mēdaces reperlamur **S**i tibi forte non placet amico petita
 p̄mittere nō p̄mittas ppter verecundiā negandi **Q**uia di-
 cit phūs **V**erecundiā negandi talle ne tibi inferat necessita-
 tem mentiendi **A**lioquin minus decipitur cui teleriter negat⁹
Tamen multi ppter libertatē animi verecundātur petita ab
 negare . p̄t de libertate titi imperatoris scribitur in gestis
 romānorum q̄ statuerat ne accedentē ad eum postulandi gra-
 tia sine spe habendi dimitteretur **E**t interrogantibus amicis
 suis cur plura polliceretur q̄ prestare posset **R**espondit q̄
 ideo quia non oportet quemq; a sermone principis tristē disce-
 dere . **I**tem legitur de traiano in gestis romānorum q̄ cum
 arguerent eum amici q̄ in ōnes ultra q̄ impatorē deceret esset
 cōmunis scilicet de condescendēdo omnibus **R**espōdit traian⁹
 se velle esse ad ōnes talem qualem quisq; optasset eum inueni-
 re **D**e caudetremula et fassiano dya⁹ sexagesim⁹ quintus

Caudetremula dicitur ab effectu quia caudā ī tremore
sēp habet hec ad falsianū perrexit dicens Quare miser
nō tergis oculos tuos sed lacrimosos ipsos ostēdis .
fetoꝝ oculoꝝ tuoz te reddit abhominabilē Falsianus autē
indignatus respondit . non verecundaris demens quia mini-
ma es ⁊ abiecta Habes enī caudam paraliticam et tremebun-
dam et vis tu distinguere vicia mea ? Vade prius ⁊ corrige vi-
cia tua et tunc eris mea curatura Caudetremula hoc audiens
erubuit et cū confusione reuersa est dicens **P**rius debet
se purgare qui vult aliū damnare ¶ Sic enim nonnulli non
attendentes vicia ppria aliena cupiunt edarguere Et ut dicit
Ger. Multi multa sciūt alienos inspiciūt ⁊ seiplos deserunt
Taub⁹ loquitur saluator dicens luce vi. math. viij Quid autē
vides festucā in oculo fratris tui trabem autem que in oculo
tuo est non consideras ? Aut quomodo potes dicere fratri tuo
Frater sine eiciam festucam de oculo tuo trabem in oculo tuo
non videns ? ppocrita eice primum trabem de oculo tuo ⁊ tūc
prospicies vt educas festucam de oculo fratris tui legitur in
vitis patrū q̄ facto cōuentu in sicia loquebatur frater de quo
dā frē culpabili ⁊ detrahebat Abbas autē peioꝝ tacebat Et cū
portaret retro se sacco plenū arena Et de eadē arena modicū
ante se poneret Interrogatus quid hoc esset dixit multā arenā
esse peccata sua quibus retropositis nō curabat de ipsis Modi-
cam autem arenā ante faciem positā dixit esse peccata fratris
quem iudicabat et addidit nō oportet ita fieri fratres sed pec-
cata mea ante me esse debent ac de ipsis cogitare Audientes
enim patres dixerunt vere hec est via salutis

De philomēa ⁊ coruo iter ceteras aues dyalog⁹ sexagesi⁹ sext⁹

Quodam festo magno aquila cum auibus prandebat et
 ppter prandiū aquila ad se clamitauit philomenā di-
 cēs vade filia frange vocem et canta vt docta es vt ide
 corda nostra consolentur philomena obediens canere incho-
 auit ita placide q̄ ōnes volucres cū leticia auide auscultabant
 Interea coruus inde transiens et hoc considerans ait in tra se-
 volo et ego cū philomena cātare vocem magnam habeo et au-
 ditus ero a longe Et cepit turpiter recitare philomena au-
 tem obmutuit non valens tam turpiter audire cantare eum
 Aues quidem omnes pturbate coruū illū abhorrebant ppter
 quod festum suum vitupabāt Idcirco aquila mandauit ei vt
 recederet vel taceret Ipse vero respondit q̄ volebat et ipse
 cum auibus festiuare nec propter ipsam intendebat se remo-
 uere de loco Aquila ei remandauit q̄ discederet propter q̄
 libenter non audiebatur Coruus autem aquilam audire nolēs
 magis garrire cepit Quappter aquila ipsum occidi manda-
 uit dicens **S**tultum est esse cantores nisi velint auditores
 . Sic enim stultum est loqui vbi auditores fastidiunt audire
 Ideo nos ammonet ecclī xxij^o Vbi auditus non est ne effun-
 das sermonem Et postea in medio magnatorum non presu-
 mas loqui et vbi sunt senes non multum loquaris . Sic
 enim ut coruus male cantauit quidam legatus athenarum
 coram rege philippo de quo narrat seneca libro ij^o de ira
 Ad quem cum venissent legati atheniensium eorum audita le-

gacione benigne ait philippus . Dicitur quid possum quod sit
 gratū atheniensibus Cui respondit democritus vnus de lega-
 tis te inquit suspendere scilicet esset gratum atheniensibus Et
 cum circūstantes essent indignati et vellēt in eum irruere iul-
 fit rex illum impunitum dimitti dicens ceteris legatis Nūciate
 atheniēsiū multo supbiores esse q̄ ista dicūt q̄ q̄ paciētē audiūt

De ciconia et pzundine dyalog⁹ sexagesimusseptimus

In quadā turri ciconia nidum faciebat de foris ī cacu-
 mine pzūdo vero deintus Sed pzūdo sepiissime clama-
 bat et de natis pullis letabatur ciconia quidem ī hoc
 tristabatur Cum enim volebat quiescere cum filijs nō valebat
 p̄pter garritum pzundinis Ideo absente pzūdine ciconia ni-
 dum illius dissipauit et pullos ipsius interemit Cumq̄ ad ni-
 dum reuersa fuisset pzundo ultra q̄ credi potest tristabatur
 de interitu filiorum sed quia ignorabat quis hoc ei fecisset nō
 se vindicabat Paululum post iterū se reparauit pzūdo ꝛ nidum
 construxit ac filios p̄creauit de quibus letabatur et q̄pluri-
 mum garriebat Ciconia vero vt p̄ius perturbata cepit voci-
 ferare dicens . Certe sicut tibi feci adhuc faciam pullos tuos
 cum nido precipitabo p̄pter q̄ garriendo non permittis me
 cum filijs conquiescere Hoc enī audiens pzūdo ꝛ cognoscēs q̄
 ciconia filios suos peremit toto studio se vindicare poptat
 Idcirco quadam vice dormiente ciconia cum filijs pzundo ī
 nido illius ignem posuit et ipsam cum pullis suis inflamma

ait dicens **Q**ui se videt vindicatum prospicit se consolati
In hoc apparet qd non licet inferiores infestare nec iurari
ne occulte nobis mala inferant **S**epe eni recipit homo ab alio
quod fecit alijs **U**nde seneca **A**b alio expecta quod alijs fece
ris **E**t ad colocesles iij^o **Q**ui i.uria facit recipiet quod iique gel
fit **A**put refert elopus qd aquila volauit ad altum montem
et inuenit filios vulpis quos de fouea rapuit et secū duxit ad
nidum suum ut eos comederet cum filijs suis **V**eniens autem
vulpes non inuenit filios et cepit descendere ad nemus et cla
mare et audiuit eos eiulare in nido aquile **V**ulpes vero dixit
humiliter ac dulciter aquile ut sibi redderet filios . aquila
penitus noluit audire eam **V**ulpes autē irata iuenit stipulas
et vitis surculos siccos et circūiuit arbozem et ore suo duxit fa
culam et copia fumi occidebat pullos aquile **H**oc videns aquila
descendit humilians se eligens ex duobus malis minus .
reddiditq; coacte filios vulpis **I**n hoc docetur homo ut sicz sit
maioz timeat offendere minozem se . et semper inter duo mag
na mala eligat minus **U**nde autoz non sit aliquis qui stu
deat obesse minori cum bene minoz possit obesse maiori
De pigardo ⁊ aliato dya⁹ . sexagesimusoctauus

Pigardus dicit hugucio est auis quedam **E**t dicitur a pi
ge quod est deprelio quia forte perua est . **E**t inter ani
malia comestibilia numeratur deutro . xiiij^o **H**anc au
tem auem dum in aere rapax auis persequeretur . ut eua *

deret ad alietum declinauit dicens **M**agnus es tu potens & mi-
sericors idcirco ad te confugio cum sum parua et impotens nec
refugium aliquod habeo nec defensio est in me protege me sub
umbra alarum tuarum et defende me a furore rapacis Aliet
autē ut dicit papē est auis similis aquile sed maior pietate mo-
tus respondit **E**x quo tu humilima auis es et impotens sede
et quiesce apud me nichilq; timeas donec fueris mecum. et dix-
it **H**umiles sunt protegendi et non unquam expellendi **I**n
hoc apparet q; impotentes et paupes & humiles sunt a potēci-
oribus protegendi et in suis necessitatibus adiuuādi quia hoc
miseriordia et humanitas est Et ut dicit berna. virtus humili-
tatis maior est in maioribus. et in clarioribus clarior cō. pbat.
Seneca quoq; ait **Q**ui succurrere potest perituro et nō succur-
rit occidit **H**abebant enī antiqui p̄cipēs affectum erga infe-
riores sicut luculenter exprimitur in eorum gestis **U**nde eli-
mandus in gestis romanorum narrat de traiano q; cum ascen-
disset ad bellū festinanter. quedā vidua flebiliter occurrit di-
cens **O**bscuro ut sanguinem filij mei innocentis pempti vindi-
care digneris **C**umq; traianus si sanus reueteretur vindica-
re testaretur. vidua dixit **E**t quis michi hoc prestabit si tu in
prelio interibis. Respondit qui post me imperabit **C**ui vi-
dua. et tibi quid proderit si alter michi iusticiam fecerit.
Et traianus. utiq; nichil **C**ui vidua. nōne inquit tibi melius
est ut tu michi iusticiam facias et per hoc mercedem accipias q̄
alteri hanc transmittas. **T**unc traianus pietate cōmotus de
equo descendit et innocentis sanguinem vindicauit **I**tem
dum quidam filius traiani p̄ urbem equitando nimis lasciuie
discurreret filium cuiusdam vidue iterem **Q**uod cū traiano
vidua lacrimabiliter exponeret ipsum suū filiū qui hoc fecerat
vidue loco filij sui defuncti tradidit et magnifice ipsā dotauit

¶ De onocrotalo et azino dialogus sexagesimus nonus

Onocrotal⁹ v^l onocrotalon dicitur bzito quedā auis ē Et dicitur ab onos qd ē azin⁹ quia faciem gerit azini et ē similis signo Hec auis in deserto oua perturiuit nidū cōstruxit et filios procreauit Sed cum in deserto cibū sibi et filijs non reperiret ad ciuitatē peruenit et azinū ad se amicitabiliter clamauit dicens O frater ut cernis similis tui sum quia faciem azininam gesto vt tu ergo debes tu confidere de me veni igitur mecum et noli pauere Azinus innocens intuens vultum azininū cū ea simpliciter pergit Onocrotalus autem ad forum deduxit azellum et cibum et elcas sibi et filijs amplifice emit et azinum pro posse onerauit dicens Perge mecum frater deferamus elcas et cibū filijs nostris ad libitum tibi satisfaciam Azinus autem cū onocrotalone per desertum diu peragrauit Sed ad extremū cum magno labore ad nidum pullozum peruenit qui onus deposuit et precium accipiens reditum suum inchoauit Sed quia in deserto erat in inuidio et inaquoso nesciens redire in deserto periit dicens **N**ullus debet longe ire inde si non scit redire Unde patet qd nullus ad remotiora loca pergere debet si reditum ignorat et viam nescit et hoc ppter diuersa pericula que p mūdum reperiuntur Quia sicut dicitur scdā iohānis v^o Tot⁹ mūdus positus est i maligno quasi dicat ubicūq; est homo semper est in periculo Ideo qd i^o cori xi piculis fluminum periculis in falsis fratrib⁹ Ergo sicut dicit grego⁹ Semper timere debemus cū in piculo semp

lum⁹. put legitur in collacionib⁹ patrū q̄ quidā solitari⁹ p̄fec-
 tissim⁹ deo seruibat et dyabol⁹ subtiliter ei⁹ pdicionē q̄rebat
Unde trāfigurauit se in formā mercatoris habētis sarcinas
 plenas auro argēto et lapidib⁹ p̄ciosis et intrās cellā solitarij
 stabat At ille videns equū mirabatur q̄ hoc esset Deniq; vidēs
 q̄ nullus veniret ad q̄rēdū cep̄ t̄gēre ac dissoluere sarcinā In
 q̄ iuenit ōnia bona tēporalia scilicet vestes calciamēta ⁊ ifinitā
 pecuniā Temptacione autē deuict⁹ vestiuit se splēdide et ascē-
 dens equū deuenit cū vniuersa pecunia ad ciuitatē et hospiciū
 intrauit optime bibēs et comedēs Hospite vero vidēte pecuniā
 ei⁹ dedit illi filiā suā i vxorē et morabatur cū eo in domo **D**ya-
 bol⁹ autē apparuit hospiti i forma hominis dicens Quid fecisti
 cui dedisti filiā .? Cleric⁹ est et apostota de iure non potest esse
 ei⁹ vxor **H**oc autē vidēs subtiliter p̄scrutat⁹ ē caput ei⁹ ⁊ oc-
 culte occidit eū Cū autē vellet dissoluere sarcinā nichil inuenit
 nisi aquā et limū p̄pterea dicit̄ eccl̄. ix.⁹ Nescit homo finē suū
Sed sicut piscis capitur hamo. et auis cōphēditur laq̄o. sic ca-
 pitur homo peccator viuēs i peccatis. in multis viuūt piculis
In magno mari marthie de quatuor nauib⁹ trāseūtib⁹ vix eua-
 dit vna de multis **D**e hui⁹ autē mūdi picula trāseūtib⁹ pauci
 euadūt **U**nde in vitalpatrū dixit theodor⁹ abbas cui dā fratri
 dicēti sibi. quidā frater reuert⁹ est ad seculū i hoc nō admireris
 sz si audieris q̄ p̄ualu⁹ q̄s effugere de manu inimici h̄ admirare

De rano et coruo dyalogus septuagesimus

Cignus est avis tota alba Coruus p contrariū est niger et
ideo emulabatur cignū ppter albedinem ⁊ mundiciā ei⁹
Idcirco toto studio conabat⁹ cignū polluere ac denigra-
re .et quia vigilando minime valebat dormiendo sagaciter cu-
piebat agere Unde quadā nocte dormiente cigno coru⁹ malig-
nus ad nidū ipsius clā subitrau⁹ et cū colore nigerrimo cignū
totum polluit et denigrauit Cum autem dies adesset et cign⁹
excitatus esset a somno et inficiatum se videns lauit donec
albatus et purificatus exiuit dicens **Q**ui vult fieri beatus
semp fit immaculatus . Coruus est dyabolus qui nō potest in-
tueri mūdiciam et puritatem seruoꝝ dei Unde toto conami-
ne nititur eos polluere Sed quia vigilando hoc agere nequit
dormiēdo satagit ppetrare vnde vigilandū est Dicit august⁹
Hostis vigilat ⁊ tu dormis Et ppterea dicit⁹ pꝛima petri pꝛiō
karissimi sobꝛij estote ⁊ vigilate i oracionib⁹ quia aduersarius
vester dyabol⁹ tanq̃ leo rugiēs circuit querēs quē deuoret cui
resistite fortes i fide ppter quod dicit p̃sidoꝝ quos vigilātes
imundi spiritus vident nec superant acriter eos dormientes
impugnant . Unde in vitalꝑatrum demones quēdam fratrē
sic deludebant q̃ quando fratres cōmunicare debebāt dū dor-
miret apparebant ei similitudines mulierum et polluebant eū
et dum consuleret patres quid sup hoc esset agendum inquirē-
tes de statu ei⁹ et iuenientes q̃ hoc non accidebat ex tibi et po-
t⁹ supfluitate dyabolica illusione iudicauerūt hoc fieri Et cō-
sulerunt ei ne ppter hoc cōmunionem dimitteret Dyabolus
autē postea ei non illisit manifestans q̃ hoc faciebat vt a tāto
bono eū retraheret **D**e ornice et gallina dyalogus septua-
gesimus primus

Ornix idest gallina siluestris videns oua pauonis nidū
 fecit apud quemdā diuitē. Dū autē pulli essēt educatī
 erāt nimis domino dilecti . ppter q̄ ornix excellēter
 pascebat ut pullos melius enutritet. Sed ornix tunc erat acer-
 ba gallinis ppter audaciā dñi et pullos q̄ ipsas edere neq̄ pi-
 cari permittebat p̄mo ppullabat et verberabat. Galline au-
 tem amaritate tacebant expectātes tempus vindicte. Cūq̄ pul-
 li creuissent ornixem reliquerūt . et ad naturam pauoninā re-
 uerſi sūt. Dominus autem ornixem non ita fulciebat sed cū alijs
 picare p̄mittebat. Galline vero non imemores persecucionis
 ornixis se pro posse vindicabant non permittentēs eam secum
 picari. Tunc ornix se cognoscens plorabat dicens. Heu filios
 enutriui et exaltaui . ipsi vero spreuerunt me. Galline autem
 a verberibus non cessabant dicitēs. **N**ullus in p̄speritate
 uiuat in crudelitate. Hoc intendat quilibet cum est in officio
 vel in p̄speritate non calcet inferiores vel subditos quia tē-
 pus per tēpora mutatur. Eccl. iij.º. Omnia enim tēpus habēt
 et suis spacijs transeunt vniuersa sub celo. Ait eccl. i.º. Tēpus
 p̄speritatis et tēpus aduersitatis. Tēpus autē voluitur ad
 modū rote . alij ascendunt . alij vero descēdunt. Sed ascēdētes
 nō spernant descēdētes. Quia sicut dicit eccl. viij.º . nō iride-
 as hominem in amaritudine anime sue . est enī qui humiliat ⁊
 exaltat circūspectoz deus. Sed sicut dicit Idem xi.º. In die bono-
 rum ne immemor sis malozū et hoc ppter mutacionē tempo-

ris et officiorū Quia sicut dicit ps̄. Caduca et fragilis ē poten-
 tia tēporalis Dic ubi sūt reges · ubi sūt principes · ubi impato-
 res · ubi locupletes rerū · ubi potētes seculi? **A**taxerles rex p̄sa-
 rū & medozū sup̄bissim⁹ & potentissim⁹ qui subuertit mōtes et
 stravit maria cū de sublimi loco ifinitā hominū multitudinē &
 innumerabilē vidisset exercitum fleuisse dicitur eo q̄ post centū
 annos nullus eozū quos tunc cernebat futurus esset **A**liud
 cum p̄geret contra grecos cū mille milibus armatorū et cum
 mille ducentis nauibus et tribus milibus nauibus oneratis ·
 videns ante se tam imensū exercitum et cogitans de mutacio-
 ne et breuitate tēporum et vite ad quid deueniret totus ille ex-
 ercitus · humiliatus fertur dixisse Regem me vocant hominem
 tam fortem et magnū · ego autem me fateor puluerē et cinerē
 esse **D**ux lothoringie cum esset in extremis respiciens do-
 mos & castra sua dixit **O** deus quomodo sūt contēpnenda ista
 temporalia quia ego q̄ tot habui castra & palacia et tot hospi-
 cia dare potui · nescio quo ire vel hospitari debeam **D**e q̄-
 lia et alauda dyalogus septuagesimulsecundus

Qualia intra se cogitare cepit **E**st accipiter venator pelli-
 mus generis mei · sed si pacē & amicitiam illius habere
 potuissem q̄ plurimū secura permanerem **I**deoq̄ ad se
 vocauit alaudam · rogans & dicens **T**u es digna laudari quia
 p̄pter probitatē tuā alauda nūcuparis **I**dcirco à te deposco q̄
 ex parte mea vadas ad accipitrem et salutare procura · inquit

ens Qualia subiecta tibi et obediens cupit se tecum in amicitia colligari pacemque tecum firmare Quade causa me misit ad te ut responsum ei reddam prolatum a curialitate tua **A**lauda enim simpliciter processit et hec verba recapitulauit accipitri . **A**cceptor vero perturbatus alaude respondit dicens **D**urus est hic sermo et grauis ad audiendum . attamen volo quod veniat tecum ante me ac per seipsam loquatur **A**lauda quoque ad qualiam reuersa cum gaudio verba accipitris promulgauit **H**oc audiens qualia gauisa et ipsa cum alaude progressa est ad accipitrem ut pacem et amicitiam confirmarent **A**ccipiter autem ut eas videret et concupisceret quam cito apprehendit et manducauit dicens **N**ullus debet coequare se cum magno sed paulare **S**ic enim qui habet inimicos capitales potentes et fortiores se non debet eos ad amicitiam prouocare ne in laqueis eorum incidat **U**nde eccl ix^o **A** viro habente potestatem occidendi longe esto . scito enim quoniam in medio laqueorum eius ingredieris . put fertur quod alexellus quidam causa solacii in nemore obuiam habens apzum ausus est salutare eum dicens **A**ue mi frater **H**oc audiens aper ira commotus cogitabat eum laniare dentibus . tamen se retinuit dicens **E**go te laniarem . nisi meus deus nobilis sperneret vilem escam sicut est caro tua **T**u iuxta tua desideria tutus es **I**n hoc docetur homo qui est stultus non debet ire ad sapientem . vel humilis et pauper ad potentem et diuitem iocis et derisionibus . **H**umiles enim et pauperes timere debent et precauere utique quia puniuntur **D**iuites enim et potentes non timent sed audaces sunt quia non puniuntur propterea respondet gallus accipitri dicenti sibi **Q**uid est quod tantum timetis homines cum quibus educati et nutriti estis et nos mansueti sumus et ad eorum manus reuertimur sponte ? **D**ic nobis si unquam vidisti viginti accipitres in vna domo sicut de nobis **I**deo fugimus ab eis quia nos male puniunt ;

De ydone **D**ialog^o septuagesimultercius

Non dicitur bruto avis esse de genere vulturis alba et minor quam vultur sed rapacissima. Hec avis in iuuetute multa mala perpetravit. rapiens pullos alienos homines et volucres perturbavit. Tandem in senectute compuncta penituit volens ablata restituere. penitentiam agere et operibus misericordie insistere et iusticie insudare. Sed quia in iuuetute non assueuerat in senectute non poterat perpetrare. Quia propter redarguebat seipsum. sed quia non habuit bonum principium in iuuetute. habere non potuit bonum exitum in senectute dicens quod ui non prius bona capit nec in senectute sapit. Ergo patet quod bonum est in iuuetute bona congregare ut in senectute inueniantur. Hoc enim est quod dicitur eccli. xrv. In iuuetute tua bona non congregasti et quomodo inuenies ea in senectute tua? Fili in iuuetute tua tempta animam tuam et si fuerit nequa non des ei potestatem. Dicit quidam perfiticator. Qui non assuescit virtutibus dum iuuenescit. A vicijs nescit desuescere quando senescit. Et propter consuetudinem quia consuetudo est altera natura ut dicit philosophus. Tanta enim est vis consuetudinis ut quod homo consueuit facere vigilans quandoque facit dormiens. et quod consueuit facere videns facit non videns. Unde refertur de quodam medico cui debebantur xiiij. libre ad tres annos soluende. qui cum laboraret in exterminis et admoneretur ad confessionem ut eucaristiam sumeret nichil aliud poterat ab eo extrahere nisi xiiij. libe ad tres annos et sic loquens expiravit propter consuetudinem.

enim malā solēt agere mali iudices et aduocati i suis negocijs
 insipienter . etiā circa mortem dum precipue sapientia opus est
Dum quidā cū offerretur ei eucaristia i extremis ait Iudice
 tue prius utrū rectū sit an accipiā Cui⁹ causa circūstātes dixē
 runt . nos quidē rectum et iustum iudicamus Quib⁹ ille . nō
 est hoc rectū iudicium . non enī satis iusticie potestātē habetis
 me recte iusteq; iudicare Alius vero cum in extremis ad mone
 retur ad suscipiēdā eucaristiā petijt dilacionē . quam cū nollet
 amici eius dare ppter mortē quā videbāt imminere Ille p cōsue
 tudinē appellacionū q̄b⁹ fuerat vl⁹ appellauit a maifesto gra
 uamine

De mergulo negligente dyalog⁹ septuagesimū quart⁹

Mergulus dicitur bzito a mergēdo dicitur auis quedā est
 que mergendo cibum querit Hic mergulus negligens
 effectus ait intra se Miser ego quid facio .? Nulla iter
 volucres cū tanto labore sibi cibum querit . quia tota die gur
 gitibus et vndis me mergo vt cibum iueniam et forte vna die
 periclitabor in fluctibus Melius est ut ad socias alias aues
 pgam et cibum cum alijs acquiram nec māducabo panē labo
 ris et doloris et sic sine magno labore melius epulabor Dum
 autem ad aruū ascendisset et cū volatilibus cibū sibi acq̄reret
 non inueniens quod sibi saperet famelicus et macilentus effec
 tus est nec pro tanto timore reuersus est ad se mergendum .
 sed magna inedia deficiens ait **N**unquam debet man-

ducare qui non vult se fatigare ¶ Sic enim multi negligentes nolunt assumere laborem sed in egestate magna cupiunt commorari propter quod dicitur iob. v. Homo ad laborem natus est Et si labore renuit non facit id ad quod factus est. Glosa et ideo non perueniet ad id ad quod creatus est scilicet ad summum bonum Prima ad thessa. ii. qui non laborat non madducet put pidoz dicit Quere tibi opus utile per quod anima impleatur. Consideratum laborem habere est iocunditas et sanitas tam anime quam corporis ¶ Quedam vidua recusabat sepeliri in camisia sibi data dicens Sepeliat quidem in laborata manibus propriis et non alienis. Abbas arsenius ut legitur in vitaspattum primo in palatio imperatoris magnifice stetit. postea heremita maximus. a querentibus se in quo confideret. Respondit. in hoc quod homines fugi et quod tacui. sed in hoc potissime gaudeo quia manibus propriis laboravi ¶ De carduello in cauea dyalogus septuagesimus quintus

Carduellus quidam in cauea cuiusdam diuitis splendide epulabatur propter quod diues ipsum diligenter audiebat dum cantabat et ipse de famelicis quoque parum curabat Tempore quodam inedia et necessitatis aues alites multe pauperes et famelice de bruma et frigore ad carduelum procedebant elemosinam petentes Sed carduellus illis non porrigebat nisi de corticibus ac de residuo mensae suae Cuncta vero que abhorrebat pauperibus largiebatur Volu-

cres autē pacifice omnia que sibi dabantur recipiebant dicentes
Vilia sunt delicata ppter famem et optata Hoc enī agūt
 nōnulli qui vilia et abiecta dāt paupib⁹ Ideo dñs abhorruit
 munera caym quia de viliorib⁹ obtulit ei et ad munera abel
 respexit qz de optimis obtulit Quā ppter dicebat iacob filijs su
 is de optimis terre ferte munera viro idest deo Vnde pū hī⁹
 honora dñm de tua substancia et de primicijs frugū tuarū da
 pauperib⁹ Idē nolī offerre munera pua nō enī suscipit illa de
 us Magna enī rusticitas est et viliozes sūt q̄ vilioza dāt p deo
 Iegebat autē magister alan⁹ apud mōtē pessulanū et audierūt
 milites vicini q̄ tāt⁹ cleric⁹ esset et q̄ ad omnia iterrogata respō
 deret Accesserūt ergo ad eū de cōmuni cōsēsu et q̄sierunt ab eo
 q̄ esset maxima curialitas Quib⁹ ille dare curialissimū ē Quo
 audito omnes cōsēserūt respōsioni ei⁹ Iple vero dixit eis ut ha
 bito cōsilio adiuicē dicerēt ei q̄ iter alias rusticitates maior ēt
 Qui habuerūt cōsiliū adiuicē et nō potuerūt cōcordare Quo
 audito increpauit eos dicens Ego poluerā vos i via p quā pos
 setis solucione q̄stionis vobis pposita recognoscere Sicut enī
 dare curialissimū est auferre autē cōtrariū ⁊ rusticissimū est vñ
 vos q̄ icellāter aufertis bona pauperib⁹ et qui vilia deo tribui
 tis rusticissimi estis p ut dicit⁹ beaci⁹ est dare magis q̄ accipe
 re **De libertate enī titi impatozis scribit⁹ in gestis romanoz**
 q̄ quadam die sup cenam recordatus q̄ tota die nichil dedisset
 gemens dixit **O** amici hanc diem perdididi quia nichil tribui

De ibice imunda et apotecario dyalog⁹ septuagesimul sextus

His auis egipciaca est dicit pap̄. secundū legem in mūda
 pre omnibus volatilib⁹ quoniā morticinis cadauerū sem-
 per velcit⁹ iuxta litora maris ul fluminū semetipsā pur-
 gat rostro et ouis serpentū velcitur Quidā apothecarius hāc
 auem inmundā cepit volensq; eā purificare ut secundū legem
 velceretur eamq; posuit in apothecariam suā ut a speciebus re-
 doleret et a medicinis purgaretur Sed hec sibi non sapiebant
 dū de hīs ederet p̄mo cadauera fetida cupiebat Quap̄pter fu-
 gitius recessit non valens mundis uti sed i imundis suis resi-
 duū vite sue consummauit dicens i d quod sapit michi volo
 quod non sapit vnq; nolo. Ita faciūt inmundi ⁊ impudici qui
 in fetore luxurie sunt et concupiscencie cōsueti quia aliud no-
 lunt nec sibi sapiunt Et si paulisq; abstrahūtur ab hīs citius
 q̄ possunt reuertuntur ad vomitū ut canis Ideo dicit iero. ve-
 illi qui in luxuria vitam finierit. ve illi qui tunc habuerit ter-
 minum luxurie. Fabulatur enim q; sarcho semel de humo
 exiuit et p flores amigdalārū liliorum et rosarū tota die ad-
 uolauit Ad vesperum autē ad volutabrum reuersus est et iue-
 nit concubinam suam Vnde cū magno gaudio affectu et desi-
 derio se intus iactauit dicens Nichil sunt odores et preciosita-
 tes florum respectu loci istius Sic enim in luxuria et putredi-
 ne vitam finiuit ¶ De pellicano solitario dyalog⁹ septuage-
 simusprimus

Pellican⁹ dicitur papias est avis perua que in solitudine
delectatur. Quadā autē vice anas et anser fecerūt
cenam magnā ad quā inuitauerūt ōnes domesticas
alites. verū tamen ut cena nobilior existeret pagrauerūt in
solitudinem et pellicanū secum perduxerūt. Cena autē facta ō
nes volucres curialiter obsecrauerunt pellicanū ut inter gen
tes secum cōmorari vellet ne in tanta vasta solitudine peregr
nari vellet et penuriam tam maximam sustinere pellicanus
siquidem victus precibus alitum aliquātulum cū alitib⁹ com
moratus est cum quibus splendide epulabatur. Dū autē orare
legere et deum contemplari cuperet nō valebat ppter garritū
et rumozes alitum. Nec sobrie ut solebat ppter affluenciā cibi
et potus viuere valebat. Idcirco ad cor rediens q̄ comode po
tuit in solitudinem reuersus est ubi bonū certamē certauit cur
sum cōsummauit fidem et deuotionem quiete seruauit dicens

Qui vult deum contēplari solus debet cōmorari. **H**ic
et tu serue dei semper cū expedit maneat solitarius ut quieta
mente in diuinis lectionibus et meditationibus oracionibus
et contēplacionibus tuus spiritus exerceatur et in colloquijs
altissimi iugiter delectetur. Audi bernardū dicētē. **O** sancta ani
ma sola esto ut soli dño ōnium serues te ipsā quē ex omnibus
elegisti. fuge creaturas si creatorem habere desideras. fuge
mundum si vis esse mūdus. Quia dicit aug⁹. Si tu es mūd⁹ iā
te non delectet mundus. In vitalpatrum dicit abbas arseni⁹
orans. Dñe dirige me ad salutem. Et venit ei vox dicens. fu
ge tace et quiesce et saluus eris. Qui enim sedet in solitudine
et quiescit a tribus piculis eripitur idest auditus locucionis
et visus. **Q**uidam solitarius exiit in heremum vestitus li
neo sacco tantum. Cumq̄ ambularet tres dies ascendit supra
petram et inuenit sub ipsa vixidem herbam et hominem pal
centem tanq̄ bestiam. Descendens autem occulte terruit eum.
Ille vero cū esset nudus non poterat ferre odorem hominū an
gustatus vix euasit e manibus eius fugiens. Ille vero curre
bat post ipsum clamans. expecta me. te propter deum sequar.

Cui ille et ego propter deū refugio Tūc proiecit vestimētū quod
 erat indutus et sequebatur eū Qui cum hoc videret expectauit
 eum dicens . quādo proiecisti materiā mūdi abs te expectaui
 Cui ille Pater dic michi verbū quo saluus efficiar At ille : fu-
 ge homines et tace et saluus eris Hec enī sunt principalia salu-
 tis quia ubi turba ibi turbatio Vnde Seneca Quotiēns in tur-
 ba fui turbatus redij Ideoq; trenzū iij^o Beatus vir qui sede-
 bit solitarius et tacebit quia leuabit se super se De turture
 casta dialog⁹ septuagesimuloctauus

Turtur est castissima inter ceteras aues que donec cū vi-
 ro moratur nūquā aliū diligit et si vir eius obierit nec
 virū nec sociū nequaquā plus recipit Aquā turbidam se-
 per bibit . in ramusculo viridi nūquā quiescit Quedam autem
 turtur vidua extitit pro quo anxiosa numquā consolari nec spa-
 riari cupiens . in merore tamē castissime vitā ducebat Ceterę
 autē aues cōpatiebantur ei . ituentes eā . in merore deficere Vn-
 de ad ipsā conuolauerūt dicētes . Soror quare tabescere vis
 a doloze . veni nobiscum et aliquantulū consolaberis quoniam
 libentissime te fulcire cupimus et hospitare Turtur autē hoc
 audies aliquantulū respirata cū eis caritative processit Volu-
 cres quidem omnes amicabiliter eā recipiebant et ad n. dū suū
 reportantes escam suam cum ea diuidebant Turtur vero zelo
 castitatis armata cū fornicari letiebat nō valens fetozē scoz-
 ti sustinere q̄ cito fugiebat nec in loco plus intrare cupiebat

Cūq; hoc sepe faceret ad extremū cōsuetū lubricorū reliquit
et ad puritatē castitatis rediit dicitur. **E**ste pudicaq; mūda vo-
lo nūquā lubricunda. Hoc enim agere debēt qui tenētur castita-
tē obseruare quia non solū scortū effugere debēt sed loca scort-
torū ppter abhominacionē et fetozem luxurie. Nichil enī feci-
dius et abhominabilius q̄ fetoz pollucionis et libidinis. Vnde
quidā scolaris scorti in domo sua fetozē faciebat. et quidā ar-
chidiaconus scenciebat. Cui tantum adhefit q̄ et ipse fornicat-
us fuit. Ideo dicit bernardus. • Luxurie appetitus plenus est
anxietate. actus abhominabilis et imundicie. exitus penitu-
dinis et verecundie. • Narrat ambrosius libro de virginitate
tercio de matre et filiabus que amplexantes se et quasi choros
ducentes proiecerunt se in alueum fluij ne apud ciues dede-
cus castitatis paterentur. • Huic simile narrat aug⁹ de ciuita-
te dei de lucretia que cum esset oppzessa a filio tarquini regis
induxit suos ad vindictam. deinde ppter delictum cōmissum
egra atq; impaciens se peremit et quāuis non esset faciendum
• dicit aug⁹ Non enī debet quis se interimere ad vitandū alie-
nā libidinem. non enī polluet se si est aliena libido in pposito
castitatis pmanēte eo p quod corpus sanctificari bono meruit
Ipsi corpi non aufert sanctitatem violencia libidinis aliene
quam seruet pseuerancia continencie sue. tamen detestacio de-
derozis amor honestatis pseuerancia fortitudinis in talibus
sunt cōmendanda. De continencia etiā caste mulieris narratur
li. iij. de nugis philosophorū q̄ cum viro suo danieli nomine
esset exprobratum q̄ ozis vicio sedatus esset siue q̄ haberet
malum anhelitum et ipse cōqueretur proxi q̄ non monuerat
eum de hoc querere medicinam. • Respondit illa. hoc fecissem
inquit nisi crederem omnia ora viro rum sic olere. Verisimile enī
fuit q̄ os suum ad os alterius viri nūq̄ applicuerat

De perdice fure dyalog⁹ septuagesimus nonus

Perdix de voce nomē habet unde dicunt p̄fi. et ambro. q̄
 auis adeo dolosa & fraudulenta est ut alterius oua dirī
 piens foueat. sed fraus euentum non habet. Nā cū pul
 li pprie genitricis vocē audiunt naturali quodam instinctu
 hanc que fouit relinquunt et ad eam que genuit reuertuntur
 Nidū suū inter cōdensa spinazū loca cōstituit. ouis stragigulū
 puluis ē. Cū quis appinquerit eozū nidis egressa matres se
 spōte offerūt veniētib⁹ & simulata debilitate l̄ pedū l̄ alarū q̄si
 stati capi possit. gress⁹ fingūt tardiores. Hoc mēdacio sollicitā
 tur obuios q̄adulq̄ a nidis lōgi⁹ auocētur. Una autē pdix fu
 rata ē oua cuiusdā auis alteri⁹ ea ablēte. Sz dū spoliata ad ni
 dū rediret & oua sua nō iueniēs doli⁹ & p̄ plurimū āriata oua
 requirit. Tandē cū magno studio oua & latronē repperit. q̄ cū
 festinacione iudici h̄ idicauit. Iudex autē citauit fuzē & subtilif
 de negocio examinau⁹. latro vō nō cōfitebat⁹. sz pdicta p̄ virib⁹
 denegabat. Et q̄a testes iudex nō habebat. latronē de iure non
 iudicabat. Acculatrix vō ad iudicē dicebat. debes ip̄m tormē
 tare et veritatē extorq̄re. Cui iudex debes & tu ea q̄ dicis p̄ba
 re ut iudiciū meū rc̄m videat⁹. alioqui te cū ipsa martirizabo.
 Ea autē nō p̄bāte qd̄ accusabat iudex suspicari cepit. p̄pter qd̄
 ambas in eculeo leuauit ac de furto p̄cūctari cepit. latro vero
 cūcta p̄pala⁹. Et ea q̄dem m̄ta furta q̄ accusabat. occulta q̄ cō
 miserat maifesta⁹. Quapropter iudex eas suspendi fecit dices

Qui furatur et accusat se fallaciter excusat. Ergo re-
 quire a teipso i aīo tuo qui es q̄ accusare velis. utrū de simli dic
 to vel facto valeas reprehendi Quia dicitur ad rō. ij. Inexcusa-
 bilis es homo om̄is q̄ iudicas i quo enī iudicas alterū teipm
 cōdempnas. eadem enī agis q̄ iudicas Qui ergo aliū doces nō
 teipm doces Qui p̄dicas nō furādū furatis Qui dicis nō me-
 chādū mecharis Unde catho Que culpate soles ea tu ne feceris
 ipe Turpe ē doctori cū culpa redarguit ipm Cum q̄dā tirān⁹
 iudicaret q̄dā latronē suspēdi. q̄dā phūs q̄ aderat h̄ vidēs ri-
 sit Qui cū i terrogaret⁹ a tirāno. cur rideret Respōdit. qz mag-
 ni latrones iudicāt minores Aug⁹. de ciuitate dei li. ca. iij. in-
 troduct ex eplū de alexādzo et dionide pirata Qui cū eēt cōp-
 hēsus iquisit⁹ ab alexādzo cur mare iustaret Respōdit. libera-
 cōtumacia Quod tibi ut orbē terrarū? Sed qz id facio exiguo
 nauigio latro vocor. qz tu facis magna classe ipator diceris Si
 sol⁹ cap⁹ fuisset alexāder latro esset Si ad nutū dionidis po-
 puli famulēt⁹ erit dionides ipator. me fortune iūqtas. te fall⁹
 itollerabil⁹ et iexplebilis auaricia furē facit Si fortuna muta-
 ret⁹ fierē forte melior. ac tu quo fortunacior nequior eris Mi-
 rat⁹ alexād⁹ de pirata cōstācia dixit Experiat iqt an futur⁹ sis
 melior. Fortunā tuā mūbo ut nō ei āmo⁹ qz deliq̄ris sz tuis po-
 ci⁹ morib⁹ ascribat⁹. ⁊ eū cōscribi fec⁹ milicie ut posset ex idelal-
 uis legib⁹ militare

¶ De pica et agazys Dialog⁹ octuagesimus

Pica est avis callidissima ut dicit plinius alba et nigra
varietate distincta Hec apud quendam venatorem ⁊ hu-
mane ⁊ latine loquebatur ppter quod venator ipsa ple-
narie fulciebat Pica autem nō immemor beneficij volens re-
munerare eū volauit ad agazias et cum eis familiariter sede-
bat et humane sermocionabatur. Agazie quoq; in hoc pluri-
mū letabantur cupientes et ipse garrere humaneq; loqui. Un-
de unanimiter clamauerunt picam ad se eig; dixerunt. Volu-
mus et te obnixe precamur ut doceas nos loqui ut tu loqueris
et precium tibi ad libitū constituemus Quibus pica Non possū
vobis respondere plenarie nisi locuta fuero cum doctore meo
qui me docuit Verūptamen si cōuolare mecum cupitis vos re-
cipiet ipse curialiter et docebit ut docta sum ego Agazie autē
credule facte cum pica cōuolauerunt Dum autem ad domum
pica repatriaret hec omnia referauit domino suo et ait. vade
ac prepara rethia tua et cum agazijs in rethibus euolabo ego
Agazie vero audiebant verba nec intelligebant ea ppter nichil
titubantes alacriter pgebant Interea venator rethia sua ten-
dit et pica ad agazias reuersa est dicens Nichil sorores du-
bitetis sed mecum secure conuolate quia pacifice locuta sum cū
doctore meo qui nos gaudenter recipiet Et cū in rethibus om-
nes se misissent venator rethia super ipsas reuoluit easq; ce-
pit. vendidit. seq; ditauit dicens **Q**uorū dicta nō captam⁹
fidem illis nūq; damus. Ita et nos cauere debemus fidē da-
re verbis illozū qui nobiscū sophisticē et ingeniose loquuntur
Quia dicitur pō. xxix Homo qui blandis fictisq; sermonibus
loquitur amico suo. rethe expandit pedibus eius Idemq; ma-
lus homo qui blande loquitur innocenti laqueus est // **U**nde
quidam leccator videns rusticum portantē agnū ad forum ve-
nalem dixit socijs suis Vultis habere agnū quē portat rusti-
cus ille? At illi. volumus Et ipse disposuit socios per diuersa
loca ad que rusticus erat vēturus. dicens q; quilibet illozū que-
reret a rustico si vellet canem illū vendere Et cū primus quere-
ret respondit rusticus q; non erat canis sed agnus Sed cū que

fissent alij similiter ad ultimū credidit rusticus de agno q̄ esset
 canis. Sic enī nōnulli credunt ōnīa q̄ sibi dicuntur q̄ est maxi-
 mum periculum p̄pter quod dicit̄ eccl̄. xix. Nō credas ōnī ver-
 bo sed in ōnī facto intuendū est de possibilitate et de fine pro-
 ut in fabula quadam refertur q̄ mures fecerunt cōsiliū ut fa-
 cerent cāpanam et ponerēt eam ad collum catti ut quādo iret
 rattus audirent campanā mures et absconderēt se affuit eciā
 inter eos vnus alijs sapiencioz qui dixit. Esto q̄ campana sic
 facta. Quis vestrum ponet eam ad collum eius. Et cū nō iue-
 niretur q̄s vellet eā ponere ad collū catti desisterūt ab inceptis

**De miluo qui decepit pullos cuiusdā ornīcis dyalog⁹ octua-
 gesimulprimus . . .**

Milu⁹ ut dicit p̄sido. est auis p̄pe magnitudinē aq̄le vi-
 gues pedes et rostrū ad modū accipitris habet sed
 curuas et non rectas. sicut accipiter alas habet moll-
 tamē virib⁹ ⁊ volatu rapacissima pullos domesticis iñdiat. Cir-
 ca macella excubat et cadauera. plinius. Miluus audax ē in p-
 uis timidus in magnis. a nīso fugatur q̄uis in duplo maior
 sit illo. Hic quia rapax est cepit pullos ornīcis et comedit. de
 quo ornix plurimum inflāmata nūq̄ ei pepercit sed emulata
 est eū pro virib⁹. longius autē post. miluus cōpunctus veniā
 petijt rogans p̄ se et nūcios multos sibi indulgeri. Sed ornix
 indurata noluit misereri nec veniam illi dare dicens. Nunq̄
 vīua tibi parca neq̄ mortua in archam. Sic enim multi indu-

rati nāquā veniā petenti tribuūt Contra quos dicit saluator
mathei vi. Si non dimiseritis hominibus peccata eozū nec pa-
ter vester dimittet vobis peccata vestra Aug. Unusquisq; ta-
le indulgenciā accepturus est a deo. qualē et ipse dederit proxi-
mo suo Unde eccli. xxviij. Relinque proximo tuo nocenti tibi
et tūc deprecanti tibi peccata soluetur Ait enī aug. q; nō solū
obliuiscitur sapiens iniuriarū p̄mo negat se iniurias suscepisse.
• put ait seneca li. de constancia sapiētis inquirens. sapiens
percutus colaphis quid faciet? Respondit Quid fecit catho cū
illi os percussum esset non exaudiuit non vindicauit iniuriam
nō remisit tātum sed factum fuisse sibi negauit Hoc enim vi-
sū fuit sibi honestius inter alia • Item seū. li. iij. de ira. de
socrate q; cū iret p̄ ciuitatem ⁊ esset colapho percutus nichil am-
plius dixisse fertur q; q; molestum esset q; nescirent homines
quādo cū galea uel sine galea prodire deberent • Itē eodem
libro narratur de diogine philosopho q; cū questionaretur de
causa cum lentulo et lentulus commotus contracta pingui
salua inspūisset in frontem Absterxitq; mediam quantum po-
tuit ille faciem dicens Affirmabo inquit omnibus o lentule
falli eos qui te negant os habere • Refert seū q; socrates ha-
buit duas prozes nimis zelotipas et contenciosas. adeo q; qua-
dam die in ipsum impetum facientes ad terram eū deiecerunt
Alia autem vice cum illarum vna in eū multa intulisset toni-
trua cōminacionum ille dissimulās abijt et iuxta murum do-
mus ledere cepit Illa vero urinam et imundiciam sup caput
eius fudit Sed socrates nichil ex hoc asperatus cepit ter-
gere caput dicens. sciebam q; post tonitrua pluuia seque-
retur Cum autem amici consulere ei ut eas expelleret
respondit. disco qualis sim in foro Hoc est. disco in domo pa-
cienciam ut ipsam in foro exhibeam Cum quidam quere ret
a theodosio pijsimo imperatore quomodo sic pprias iurias
sustinebat et se ledentes audiebat nec occidebat. ait Hoc
facimus ut ad vitam possimus mortuos reuocare Id est im-
pios ad virtutes quia non est magnum occidere viuentes.

hoc enim agere possunt etiam inhumana et inimica animalia
 ut serpentes araneae et similia Sed magnum est et soli deo pos-
 sibile mortuos resuscitare **¶ De bubone qui**
 voluit habere dominium alitum dyalogus octuagesimussecundus

Bubo a sono vocis nomen habet ut dicitur Plinius. Est autem
 avis feralis onusta plumis sed graui semper detenta pi-
 gricie debilis est ad volandum. At etiam quaedam bubo bibit
 oua columbe. mures venatur in ecclesiis habitans oleum de lam-
 padibus bibit et tamen defecatur eam stercoreibus. Quando impug-
 natur ab alijs auibus que in luce habitant resupina pedum
 unguibus se defendit. de nocte euagatur et circūuolat de die
 vero in murozum rimulis se abscondit. Hac aue capiuntur
 ceterae volucres que circūuolantes eum depumant eo quod omnes
 sibi inimicantur. Et propter hoc aucupes cum eo deprehendunt
 alias aues. Plinius dicit quod a cauda de ouo exit quoniam potest
 capitis partem corporum mater fouendam applicat. Est igitur
 avis nocturna et turpissima inter ceteras aues despecta unde
 extat versus Turpis auis bubo turpissima bestia bufo. Cum
 aues omnes conuentum celebrarent et post cenam omnes pacifice
 conquiescerent nichil titubantes. ecce bubo se exaltauit dicens
 Sum ego quod plurimum inter volucres suppeditatus nec mag-
 nificatus ut nobilitas mea requirit sed me volo nunc sublimare
 Volo enim cum amicis consanguineis iter aues salire omnesque mag-
 nas trucidare ut post princeps et dux alitum existam. Quapropter

ad se clamauit porphirionē et nocticoracē vespilionē et zue-
tam necnon et omnes nocturnales aues. et cum ipsis inter alites
manu armata aggreditur volens magnas perimere et domi-
nium ciuitatis usurpare. Aues autem ex sono excitatae intuen-
tes proditores ad arma cucurrerunt eosque ceperunt et ad aqui-
lam vinctos perduxerunt ut iudicium de ipsis appellaret. Aquila ve-
ro hoc audiens sententiam contra proditores protulit quod statim per
ciuitatem traherentur et in patibulo post suspenderentur.
necnon et omne genus bubonis sic in perpetuum persecutioni da-
tum et infectum et ab auium est deuotum. Hec est enim causa secundum fa-
bulas per qua bubonem aues persequuntur et sibilant unde in die non
audet iter volucres apparere. sed de nocte volans cibum sibi quaerit
dicens. **M**ale leuat se qui cadit perit et qui false tradit.
Sic enim nonnullis ciuitatibus per malos et superbos procurat per
optat enim magnates extinguere ut dominium ciuitatis possideat.
Caveat ergo tales ne simili pene subiciantur. Dicitur enim ecclesi-
asticus. Noli facere mala et non te apprehendent ne pecces in mul-
titudine ciuitatis nec imittas te in populum. Et in psalmo. xxiii.
Qui cogitat mala facere stultus vocabitur. sed qui ambulat
simpliciter ambulat confidenter. Magni enim debent contenti
esse de magnitudine sua non usurpare dominium violenter
quia omnis potentatus breuis vita dicitur ecclesiasticus. x. Et qui non intelli-
git hanc breuitatem postea intelliget penalitatem. Sapientia. v. Quid
nobis profuit superbia. aut diuiciarum iactantia quid contulit
nobis. Transierunt omnia sicut umbra. Narrat valerius libro.
vii. quod cum alexander audisset ab anarcho comite suo ex au-
toritate democriti sui preceptoris precipui innumerabiles esse
mundos. Heu me inquit miserum qui nec uno adhuc potitus sum.
Et tamen post modicum sepulchrum eius fuit quibus pedum. Egre-
gie enim ait verificator ille. Vir bone quid curas res viles
res perituras. Nil profuturas sed vermibus esca futuras.
Nemo diu mansit in culmine sed cito transit. Est breuis atque
leuis in mundo gloria queuis. Ideo refert quitus curius quod
Quidam ait alexandro vide ne dum ad cacumen perueneris

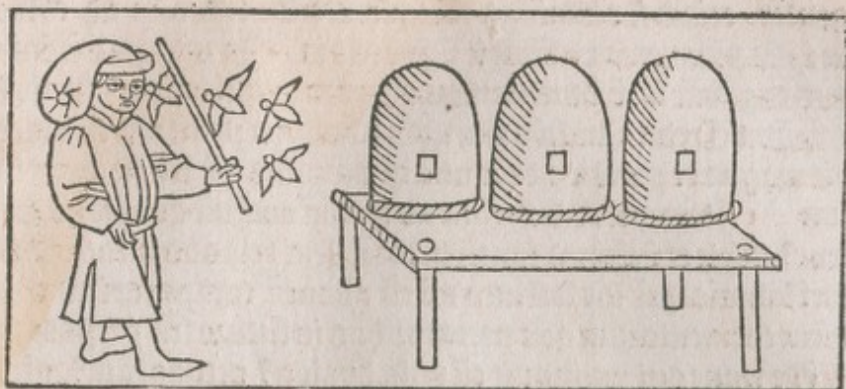
quo tendis in ipsis ramis quos apprehēderis decides. **S**oldanus quidam inter omnes nobilissim⁹ rex agarenorū postq̄ resciuit se moriturū accipi fecit pānū sudarij et sup lāceā poni q̄si vexillū ac p̄ urbē p̄conizari q̄ de toto regno suo et de vniuersis diuicijs ⁊ thesauris n̄ pānū istū sudarij secū i morte asportaret

De auibus terrenis et aquosis dyalogus octuagesimulterci⁹

Aues terrene intuētes volucres que sunt aquose i aq̄s et terris comedere pturbate simul cōuenerūt dicētes **S**upplantate enī sum⁹ et spoliare q̄a alites iste aq̄le saturātur in aquis . et postq̄ ingurgitate sūt ascēdūt ad solū et ptes nostras deuorant et tollunt **E**t citauerūt ante se dicentes . denudate enī q̄ plurimū sumus a vobis vos ad libitū in aquis comeditis nec sufficit vobis **S**ed postq̄ implete estis in terram ascenditis et elcas nostras deglutire poptatis **C**auete vobis deinceps ne talia procurētur . alioquin vos omnes pfozabim⁹ **Q**uibus ille **V**ale loquimini sorozes sed obnixē obsecram⁹ vt dignemini de elcis nostris epulari nobiscū quoniā corda nostra letificabūtur **A**lites autem terrene ppter gulositatem elcas aquarum concupiscentes hoc audientes cū ipsis i aquis cōuolarunt **S**ed quia natate ignorabant a fluctibus et vndis periclitabantur . vnde clamabant sibi misereri **A**quose vero pietate commote non reddentes malum pro malo natando eas ad solum perduxerunt . qua ppter licenciate ab ipsis in

aquas et in terris ad libitū pascūtur dicētes. **S**obrii plus du-
rant q̄ gulosi . p̄ q̄ inuidiosi . Sic enī multi gulse intuetes
alios comedere contristantur putātes sibi necessaria deficere .
sed deus fecit hunc mundum et omnia que in eo sunt . Dicitur
act . xvij . q̄ ipse est qui dat omnibus vitā et inspirationem et q̄-
nia et pro tāto dicit crisol . Carnalia beneficia prestat de⁹ dig-
nis et indignis . ergo contenti esse debem⁹ de quo largitur de⁹ .
Sed sicut dicit Ser . avis rapacissima cōtenta est aere . lupo
terra . lucius aqua sed homo raptor terrā aquā aerem et celum
si posset suis nutrimentis spoliaret . Non enī tales erant anti-
qui principes sed continencia gule vigeat in eis prout ait
vegecius de re militari li . x . vbi loquitur de continencia prin-
cipū . De alexandro dicitur q̄ in itinere ābulans cū antiquis
accepto pane vesci solitus erat . Idem legitur de scipione emilia-
no . Unde et catho legitur fuisse contentus vino quo remiges
sive serui nauigantes potabant . Et de hanibale legitur q̄ āte
noctē nō requiescebat et de nocte surgere solit⁹ erat ⁊ in crepus-
culo ad cenā vacabat . Ibidem etiā narrat de cōtinēcia admi-
rabilis exercitus sub marco latiro . q̄ cū esset arbor pomifera
ipsa de castrorū hoib⁹ postera die itactis fructib⁹ ē relicta .
legitur in gestis romanorū q̄ augustus cesar minimi cibi erat
panem ⁊ pisciculos minutos et caseū bubulinū m . . . . . pressum
et ficus virides appetebat . . . . . velcebaturq̄ quocūq̄ loco ⁊ tēpo-
re quod stomach⁹ desiderasset . Et nō solū continencia gule vi-
gebat in viris sed etiam in feminis solita fuit ne in aliquod
dedecus prolabarentur . quia vicina sunt sibi venter et geni-
talia . Dicit aug⁹ . venter mero estuans cito despumat in libidi-
nem . De rustico et apibus dyalog⁹ octuagesim⁹ quartus

Rusticus quidā multas apes in aluvario nutrebat de
 quibus multa lucrabatur. tamen quāq; de aculeis apu-
 um accipiebat. cū fauos mellis exportabat. Quadā
 autē vice aculeat⁹ doluit ppter quod indignat⁹ apib⁹ minari
 cepit dicens. pmitto deo et vobis q; si me plus pupugeritis
 precipitabo vos et ppullabo. Cui apes. Tu bene vis colligere
 rustice de dulcore sed sētere nō vis de dolore. fer in pace ama-
 riora si tu cupis dulciora. alioquin te relinquemus nec de no-
 bis lucratus eris. Rusticus autē veniēs dū fauū mellis collige-
 ret quedam apis ipsum aculeavit p quo furibundus effectus
 cūcta aluvaria apum deiecit et drcuastavit. Apes vero scanda-
 lizate ipsū p̄rito reliquentes ab eo loco recesserunt. Rusticus
 autem in paupertate collisus qui i deliciis viuere solebat utili-
 tatem apū cognoscens statum pristinū lugebat dicens. **O**ebet
 dura sustinere qui de dulci vult habere. Sed multi sunt ho-
 die tales qui pie volunt viuere. gaudere cum seculo et regna-
 re cū xp̄o. multi enī in delicijs querunt xp̄m. Sed ut dicit Job
 xxviij⁹. Nō inuenitur i terra suauiter viuētū. Ea ppter dicit
 Jeronimus. Qui enī voluerit viuere secūdū euāgelīū tota sua
 vita erit martiriū. Dñs enī nō eiecit hominem de paradiso ut hic
 sibi aliū constituat paradīū dicit. ber. • Unde in vitalpatrum
 quidam frater interrogauit abbatē achillē dicens. Cur sedens
 in cella patior accidiam. • Cui ille. quia nūquā vidisti requisē
 quā speramus et tormenta que timem⁹. Si enī inspiceres dili-

genter · etiam si vermis esset plena cella tua usq; ad collū
 in ipsis pmaneres volūtarie sine accidia · In vitalpatrū fra-
 tres rogabāt senē sanctū ut quiesceret a graui labore · Quib⁹
 respōdit Credite michi o filij quia abraham penitebit cū vide-
 bit magna et preclara dei dona q; amplius nō fuerit decerta-
 tus · Item quidā dixerunt ad quēdā magnū · quomodo con-
 tent⁹ es hic et sustines tantū laborē? Qui respondit · totū tēp⁹
 mei laboris quē hic sustineo nō est ydoneū comparari ad unā
 diem tormentorum que peccatoribus in futuro sūt preparata
¶ De leone qui pugnavit cū aq̄la dyalog⁹ octuagesim⁹ quit⁹

Leo rex ferarum acriter cū aquila rege auium dimicabat
 habens secū cuncta animalia super humū castrametat⁹
 stabat Aquila vero cū auib⁹ sup arboribus cū iaculis ⁊
 sagittis cū bestijs preliabatur Gzites inde trāsiens et videns
 hoc sibi displicuit mirabiliter vnde collocavit se super collem
 nec in eis cōsolauit leo autem timens ait intra se · si hic erit
 contra me victus ero Aquila similiter cogitans ait · hic cau-
 dam habet et pedes vt animal · credo q; si cum bestijs stete-
 rit contra me · non durabo Ca.ppter nuncios ei direxit pter q;

ut quis esset et quare illic sederet dilucidaret. Quibus grises
auis sum et animal sed non **H** neq; **k** Hic autē sedeo ppter pa
cem et amorem et non prialitatem amo nec ru morē Cū autem
hoc dixisset est ab omnibus graciose receptus Grises autem spa
ciabatur ad libitum cum bestijs et auibus ppter quod nullus
de eo suspicabatur Inter hoc grises de pace tractare cepit et
quia suspectus non erat partes libere in ipsum cōpromiserunt
Ipse vero sentēciam dictauit q̄ omnes de campo q̄citi⁹ se moue
rent et amplius non in pugna sed in pace manerent dicens .
q **Q**ui vult pacē possidere debet partem nō tenere Sic qui
libet ppetrare debet inter discordantes ut sit filius illius qui
dicit Mathei v. Beati pacifici id est pacem patrantēs iter dis
cordantes quoniam filij dei vocabūtur Et ysa. lij. Quā speciosi
pedes anūciantes pacē Sic et pedes portantiū discordiam et
scandalum maledicūtur Dicite eccl. xxvij. Sulurro et bilin
guis maledictus est . multos enim turbauit pacem habentes
¶ Legitur in vitis patrum q̄ cum his esset inter vnū gentilem
et vnū xpianum et venirent simul armati cū parentibus et
amicis parati ad pugna. Beatus appollonius rogauit eos de
pace Vnus tamen qui discordie et dissensionis caput erat vir
truculent⁹ et malignus impediēbat pacē dicens q̄ vsq; ad mor
tem suam non fieret pax Tunc dixit vir sanctus . fiat vt dicis
Nullus enim ppter te hodie perimetur sed congruum honori
tuo sepulchrum tibi siet in vitre bestiarum et volucru Quod
ita factum est . nā statim fuit in pugna necatus qui sabulo cō
cultatus permanens In mane vero parentes venientes vt tol
lerent ac sepelirent inuenerunt eum a vulturibus deuoratum
et bestijs effossum

¶ De leōe q̄ prozauit duos catulos suos dyalog⁹ octuageh⁹ lex⁹

Leo duos prozauit catulos filios suos et pro quolibet
 dedit filiam magnam in dotem sed anteq̄ divideret eos
 a se de tribus ipsos monuit dicens. filioli hec tria cul-
 todite et bene erit vobis primo pacem cū vestris habeatis Se-
 cūdo filiam quā vobis do custodiatis vt animalia multiplicē-
 tur Tercio cū homine nūquā pungnetis Hec maior custodiēs
 in bonis crescebat. minor autē suos perturbare cepit. nec in
 domo pacē habebat ppter quod in filiam cum furore intrabat
 cūctaq; animalia perimebat. Unde breuiter filiam spoliavit.
 Quadam vero die fratrem suū visitauit & intuens eum in bonis
 succrescere ait Infelix ego in penuria viuo et perturbatione.
 tu vero exultas in delicijs et pace Cui maior Iussa patris nō
 custodisti idcirco hec mala super te venerunt. sed veni mecū i
 filia et vide qualiter bona paterna conseruaui Cum autem si-
 mul pgerent ecce quidā venator apparuit qui laqueos tende-
 bat ut ibi de animalibus caperet Cui minor. Non cernis ho-
 mūculum illum qui destruere te poptat? Et maior Rescis q̄
 pceptum habemus a genitore ut cū homine nō pugnemus?
 Cui minor Miser vis tu ppter verba fabulosa nobilitatē pde-
 re leoninam? Ego ipsū dilacerabo Cū autē ad hominē cucur-
 risset et laqueos non aduertens cecidit in rethia et illaque-
 atus est Maior autem redijt dicens Iussa patris qui coler-
 uat tutū semp se reseruat. Idcirco patet manifeste q̄ tutum
 est iussa parentum custodire et secūdum q̄ iustum est obedire

Ad collocētes iij^o filioli obedite parētibus vestris in dño . hoc enim iustum est **F**abulatur enī q̄ quidā leo p̄ senio iacebat in cubili . sed catul⁹ eius fortissim⁹ venit ad eū **C**ui pater . **G**audē fili quia cūcta animalia te timēt . unū tātū tibi dico ne pugnes cū homine quia fortissimus est ōnium **T**emptat⁹ catulus querebat hominē **U**nde repperit boues duos binatos sub iugo eosq; interrogauit dicēs **E**stis homines . **Q**ui dixerūt nō . s; lum⁹ ab homine subiugati **C**atul⁹ vero magis temptat⁹ iuenit sonipedem ferratum cū ferro et sella . ei⁹ dixit **E**s tu homo q̄ quero . **Q**ui respōdit **N**on . sed ab iplo sū falerat⁹ **A**dmirās autem leo p̄cessit et inuenit rusticum scindētē lignū **C**ui dixit p̄para te cito quia tecum p̄liari volo **C**ui homo **S**cindamus h̄ lignū p̄zi⁹ . postea p̄laturū erim⁹ **E**t hoc dicēs cū securi sciluram magnā fecit in ligno et docuit leonem ponere grifes in scissura ut celerius scinderetur **Q**ui cū posuisset . extraxit rusticus securim de ligno et grifes leonis inclusit clamantis auxilium vicinorum **A**d clamorē cui⁹ ōnes de villa exierūt cū gladijs et fustibus ut leonem interficerent **L**eo autē videns se in arcto positū grifes in scissura ligni reliquens vix euasit ⁊ crucentātibus pedibus cum confusione reuersus est ad patrem cōfirmans eius consiliū per experientiam

De grife tyranno . Dialog⁹ octuagesimūseptim⁹

Grifes ut dicit p̄li . ethi . xij^o est ales p̄natus et quadru pes **H**oc genus ferarū ortū habuit in p̄perbozeis mō

tibus id est in sicia asiatica capite et alis aquile similibus et reliquo corpore similis leoni equis et hominibus maxime est infestus in nido suo ponit lapidem smaragdum contra venenosa animalia montis Item viuos homines discepit Hic accepit quandam provinciam ad regendum sed propter suam tyrannidem et avariciam tria precepit primum quod nullus ad vendendum vel componendum reciperetur **S**ecundo quod nullus ab alijs partibus ad suas veniret Tercio quod nullus de suis ad alias transiret Hec tria custodiens in delicijs vivebat propter quod multa colligebat et ex hijs nulli aliquid mittebat Sed iudicio dei quodam tempore fulgura et tempestates totam provinciam illam devastaverunt Cives autem ad gratiam cucurrerunt vociferantes exeamus ne fame pereamus Ipse vero legatos transmisit ad vicinas nationes ut de bonis suis vendant et precium ad libitum accipiant Quibus responderunt Tu nunquam de tuis bonis nobis vendidisti nec modo tibi nil vendemus Iterum autem alios nuncios direxit ut secum ad vendendum transirent Cui illi Tu nunquam nos recipere voluisti nec modo nos recipies Denuo misit eis ut se cum suis recipere vellent nec eos in calamitate relinquere Et illi Tu nunquam ad nos venisti idcirco te non recipiemus et si veneris te proiciemus Sic enim derelictus ab omnibus miserabiliter cum suis interijt dicens **Q**ui non servit non servitur nec in malis subuenitur Ergo bonum est esse curialis et recipere forenses et hospites et cum alijs negociari de luocis alijs tribuere et etiam communicare Ait enim salvator mathei vij Omnia ergo quecumque vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis Hec lex et propheta Et basilius talis esto alijs quales et peroptas circa te esse alios Regitur quod dum alexander per quandam viam pergeret et ipse cum suo exercitu fere siti deficeret quidam pro magno munere ciphum aque sibi dedit quem ille primum et fundi mandavit Poluit enim solus bibere postquam suis militibus illud non poterat communicare Contra dicit avarus eccli . xi Inveni requiem michi et manducabo de bonis meis solus Tales enim avari non sunt proficiendi Unde antiquitus sectantes

auariciā nō p̄ficiēbant^r resp̄ publice . put̄ narrat̄ valerius li^o
 vi^o q̄ duo cōsules dū hispaniā mitti deberēt et de ipsis cōsiliū
 haberet^r scipio dixit Neuter michi placet . quia alter nil habet .
 alteri nichil satis est . eoz malā in malignātib⁹ iudicās iopiam
 ⁊ auariciā Unde refert quidā valerius q̄ tiberi⁹ cesar iudices
 puiciarū raro mutabat ex eo q̄ noui q̄ ibāt intēti erāt ad reci-
 piēdū Exēplū de quodā vulnerato q̄ cū mulcarū multitudo
 operuisset et q̄dā eas abegisset Ait . male fecisti Plene erāt iste .
 et famelice veniēt alie et apli⁹ me affligent Iudices enī sēp̄ q̄
 sūt paupes vel auari ad rapiēdū sūt auidi legit^r i fabulis poe-
 tarū q̄ quidā rex petijt ab appolline ut q̄cqd̄ tāgeret aurū fie-
 ret et cōcessū est ei Cū ergo cibū vel potū manib⁹ vel labijs tan-
 geret ut i os mitteret vtebatur i aurū Sic etiā habūdācia diu-
 ciarū facit auarū famelicū et ipsū trahit ad interitū legit^r in
 croniciis q̄ taris regina cū cepisset regē parlarū caput ei⁹ āpu-
 tari fecit et in utrem plenum sanguine immerlit dicens . san-
 guinem sicuti sanguinem bibe . Sic auaris tyrannis in futu-
 ro cōtinget qui sāguinē paupū sicuterūt id est lucrū eoz ⁊ labo-
 res Auari i inferno bibēt aurū liq̄factū Unde refert q̄dā phūs
 q̄ nero impator vil⁹ est i auro liq̄facto se apud iferos balnea-
 re et cū vidisset cuneū aduocatorū . dixit eis Venite venale ge-
 nus hominū et mecū hic balneamini quia vobis p̄tem optimā
 referuauī

¶ De leopardo et unicorni qui pugna-
 bant cum dracone dyalogus octuagesimus octau⁹

Leopardus ut solinus dicit animal ē generatū ex leone et pardo. Horū femine sūt audaciores ⁊ fortiores marib⁹. Plini⁹ Aliquis volens resistere leopardis furentib⁹ erit cet alia iter man⁹ nec mora leopd⁹ resistet nec resistet q̄a odorē alij sustinere nō potest. leopdus subrufū colorē habet maculas p̄ totum nigras. Multo minores sūt q̄ leones. leopardus quādo comedit aliquod venenū. stercus hominis querit quod comedit et sanatur. Ambrosius. He bestie sunt crudelissime naturaliter ita q̄ sic domesticari nō possūt ut obliuiscātur crudelitatis sue. Domesticātur tamē ad venādū. Igitur dū ad prēdam in venatione ducūtur relaxātur quā si quarto aut quinto saltu nō potest cape. subsistit iratus fortiter ⁊ nisi statim venator furenti bestie aliquā bestia offerat cui⁹ sāguine placetur irru⁹ in venatorē ul̄ quoscūq̄ obuios quia impossibile ē placari cū nisi in sanguine. Hic pugnabat cū dracone sed non preualebat p̄pter quod ad unicornē prexit et humiliter ipsū obsecrauit dicens. Eminens es ac virtuosus et doctus belli peto obnixe q̄ me defendas a furore draconis. Unicornis autē se sublimare cepit. et audiens de se talia dici ait. Verū dicis q̄ doctus sum prelij p̄pterea optime defendabo te. noli pauere. Cū enim aperiet draco os suū in gutture ipsū cornu p̄forabo. Cū autem ad draconem pariter venissent leopdus bellum inicit sperās de auxilio unicornis. Draco vero certauit aduersus eos et ignem et fetorem ex ore emittebat. sed cū os aperiret unicornis p̄citius cucurrit volens ipsum in guttere transuibrare. Draco vero agitauit caput. et unicornis cornu in terram fixit dicens. moziendo. **Q**ui pro alio vult pugnare cupit se trucidare. Sic enim stultū est de se confidere ac de quo sibi non pertinet agonizare. Vñ eccl̄i. xi. de ea re que te non molestat ne certa ueris. Ergo require in animo tuo a teipso quis es. quid facere vis. vtrū factū illud ad te pertineat. Ad minus ad alium te inmiscere non debes. Noli pro alio pugnare nec inter discordantes discordiam augere. Sed fac ut dicit seū. semp̄ dissensio ab alio incipiat. a te reconciliatio. **Q**uidā bellantes aggreſ

si sunt inimicū . sed alius quidā cucurrit volens ipsū defendere
 et armavit se versus inimicos illius Illi autē dixerūt Amice tibi
 iniuriā non facim⁹ . tolle qđ tuū est et vade quā de inimico nostro
 vindictā q̄rim⁹ Qui nō acquiescēs sermonib⁹ eoz ad bellū cōtra
 eos se paravit Illi autē indignati cū inimico ipsū mutilauerunt

De elephāte q̄ genua nō flectit *Dialog⁹ octuagesim⁹ non⁹*

Elephas ut hrito dicit dicit⁹ ab elephio grece qđ mōs
 latine dicitur ppter magnitudinē corpis Hoc genus
 animātis in rebus bellicis aptū est In hīs animalib⁹
 parte et medi ligneis turribus collocatis tāq̄ de muro iaculis
 dimicāt Intellectu et memoria nulla vigēt gregatim incedūt .
 motu quo valeant . murem fugiūt Siēnio portāt fetus nec
 amplius q̄ semel gignūt nec plures sed tātum unū gignūt . vi-
 uūt ad tricentos ānos vt dicit p̄li . ethy xij⁹ . . Narrat scrip-
 tura que cōtinet veterū hīstorias qđ elephas hoc modo cap̄itur
 Due puelle virgines vberibus et supiori pte corpis nudate p-
 gunt vbi habitant elephantes vna earū vrnā altera gladium
 ferēs . quibus alta voce cātātibus audit elephas accurrit ppe
 Qui mox naturali instinctu v̄ginee carnis inocenciā recognol-
 tens in eis castimoniam veneratur . lambensq; earum pectus
 et vbera et delectatus mirifice resoluitur in soporem nec mo-
 re puellaz puella cū gladio tenez pfodiens v̄trem elephātis
 sanguinē ruētis fundit . Excipitq; in vrna puella altera san-
 guinē quo regalis purpura tingitur Hic cum sit inter feras

nominatissimus et famosus tamen non genuculare potest quia ge-
nua non habet. Quadam autem vice leo iens per filiam et feras transibat
et omnes eius genua flectebant velut regi ferarum. Elephas non genu
flexit quia non potuit. Unde tere quedam invidiose ad leonem convene-
runt et elephantem infamaverunt. Leo autem ad elephantem accessit dicens
Quare es tu ita durus et acerbus quod genua ante me non flectis
ut ceteri? Cui elephas. Dne pro posse meo te diligo et te ho-
noro sed flectere me non possum propter quod genua non habeo.
Et leo si tu corde non refutas excellenter me salutas. Satis do-
minum honorat posse suo qui laborat. Unde accusatores condemn-
nant et elephantem sublimavit dicens nullus iudicatus erit ante
quam probatus. Sic enim attendere debent iudices nec iudicare debent
secundum diffamaciones sed secundum rei veritatem quoniam non
qui accusatur sed qui convincitur reus esse dicitur. Unde ipse
Ante proba et sic iudica. put refert valerius de maudio tor-
quato cuius cum esset filius suus accusatus et convictus protu-
lit sententiam de eo dicens. Cum filium meum consiliarium pecuniam
a sociis accepisse probatum michi sit eum reum puniendum et domo
mea indignum iudico. Ideoque sic adiudicatus gladio punitus est.
Hoc enim debet agere iudex non enim debet puertere iusticiam propter
amorem vel odium. Quia dicitur ber. Amor et odium veritatis
iudicium nescit. Et propter narrat valerius libro vi. quod cum ca-
lericus in urbe ab ipso condita que saluberrimis legibus erat
munita inter alias leges ius erat constitutum quod deprehensus
crimine adulterij utroque oculo privaretur. At vero cum in tali
crimine eius deprehensus esset cum tota civitas rogaret pro eo
aliquid repugnavit ad ultimum est victus precibus populi
suo tamen prius idem filij oculo eruto usum videndi utriusque reli-
quit debitum supplicij tenuit reddidit equitati admirabile tem-
peramentum se inter misericordem patrem et legislatorem parti-
tus est. Item narrat de carundio tirio qui legem dederat ut
si quis contionem intraret cum ferro continuo interficeretur.
Et interiecto tempore cum ipse idem de longinquo rure repetens
domum gladio cinctus processit. Et cum esset monitus de legis

soluione a quodā qui ppe eum stabat protin⁹ ferro distracto
quod habebat incubuit. Noluit culpam dissimulare vel erro-
rem defendere. maluit penam sustinere q̄ legē frangē. Itē nar-
rat valerius li. vi. cū quidam iudex male iudicasset rex can-
biles pellem eius corpore detractā selle iudiciarie appoluit et
in ea suum filium post eum iudicaturū sedere fecit. Noua enim
pena prouidit ne quis iudex postea corrum̄pi posset. Sic enī p̄ci-
pit lex diuina deuto. xvi. Iudices et magistratus cōstitue in
omnibus portis tuis ut iudicēt populū iusto iudicio nec i alte-
ram partem declinent. ¶ De satiro q̄ sibi
uxorem accepit. ¶ Dialogus nonagesimus. ¶

Satirus ut in catholicon habetur dicitur a sat^r saturi
penultima correpta. Satiri sūt homūciones dicti ab
vncis naribus habentes cornua i frontibus et capra-
rum pedibus similes qualem in solitudine sanctus anthonius
vidit. qui etiā interrogatus a dei seruo respōdille fertur dicens
Mortalis ego sum vn⁹ ex accolis heremi quos vario delusa er-
roze gētilitas faunos satirosq; colit. Et est animal mōstruosū
supra ymaginē hominis insignitā. deorsum vero formā capre
habēs qui secundū errozē gentiliū deus siluarū esse denūciat^r
Hic accepit uxorem filiam symporētauri qui est homo equo
mixtus potens et virtuosus. Cū autem cum uxore cubare de-
beret prius de tribus eam monere cepit dicens. Nunq̄ mentie-
ris et nequaquā impreceris nec thozum meum violare presu-

mas Hec tria cū seruaueris pacifice mecum pnoctare poteris
parum post satirus eā explorare uoluit si obediens extiterit .
et ait **O** coniunx dic michi nomē parentum tuorum **C**ui illa
nūquā genitores habui ego **E**t satirus . cito dolēs docta mea
fregisti **A**t illa ppter audaciā parentum satirū blasphemare
cepit ppter quod ipse eam repudiavit et a thoro suo separauit
Non post multū hec imūda scoztari se fecit a quodam azino
Satirus autē hoc sciens cum omnibus suis eam morti iudica-
uit tradendā **I**psa uero moriens ait **O**ptimum est obedire
uiris suis ac seruire . **I**nobediētes plerūq; sunt mulieres **U**n-
de non eis cōpetit pncipatus **A**t enim ecclī . xxv^o **M**ulier si
pncipatū habeat contraria est uiro suo **I**dem xxi . **M**elius est
habitare in terra deserta q̄ cū muliere rixosa et iracūda **Q**ui-
dam sic castigauit malā uxore et inobedientem **D**issimilauit
eam ire ad nūdinas et dixit uxori . nullo modo digitum po-
nas in foramine isto . seq; abscondit in uicina domo **U**xor au-
tē cogitare cepit . quare inhiuit michi hoc . non obediam ei i
hoc . sed magno impetu manum in foramē misit **I**n foramine
uero erāt acutissimi clauī i quib; digitū suū itiri sūt unde pre ā
gustia clamare cepit ita q; maritus accurrīt dicens **Q**uare nō
obediisti pceptis meis . et sic eam correxīt donec obediuit
Cum in quadam nauī tēpestate imminente clamatum esset a
nautis ut grauiora proicerēt in mare quidā habens uxorem
ppter linguam intollerabilem exhibuit eam dicens q; in tota
nauī nō erat grauior lingua eius **U**nde seneca **S**icut nichil sa-
perius benigna coniuge . ita nichil crudelius infesta muliere
Et phūs . uxor inquit aut est ppetuale refugium aut phenne
tormentum **S**i est mala . tormentū est . ppetuale refugium si est
bona quia bone uxores obediētes sūt uiris ipsos q; sup omnia
diligunt . **T**hero⁹ . i libro cōtra iouinianū ad hoc exemplum
de tribus matronis romanis ponit que post amissum uirum
alterū accipere noluerunt **S**ed harū prima dicebatur mar-
chia cathonis que interrogata quare secundum non acciperet
uirum . respondit se non inuenire uirū qui uelit eā ppter se sed

ppter sua quāuis forte turpis esset licet diues **S**ecūda diceba-
 tur valeria que cum interrogaretur vt secundū virū acciperet
Respōdit se facere hoc nō posse quia vir suus nō erat mortu⁹
 sed viu⁹ q̄ diu ipsa viueret **T**ercia dicebatur āna q̄ a parētib⁹
 vrgebatur vt secundū acciperet virum eo q̄ iuuenis et diues e-
 rat **R**espōdit se hoc nō posse facere quia bonum habuerat virū
 et ideo si secundū acciperet aut ille esset bonus aut mal⁹ **S**i bo-
 nus semp esset in timore ne ipsū perderet **S**i malus semp esset
 in dolore eo q̄ post virū bonū malū inuenisset .: .

De dzomedario et ei⁹ cursu Dyalog⁹ nonagesim⁹ prim⁹ .: .

Dromedarius est animal vt dicit **H**ero⁹. quod tantum
 vno die pgit quātū equus i tribus **H**unc clamitauit
 leo dicēs **I**nter ōnes es tu michi laudat⁹ q̄ scis curre-
 re atq̄ salire vnde volo q̄ pgas festināter in orientem et interro-
 gare debeas de persona . qualitate . et societate grifis quoni-
 am vult mecum bellare . sed vt me preparare possim ad certa-
 men hoc citius denūcia michi vt post a me mercedem recipias
 et honozē **D**romedarius autē se exaltate cepit cū audiū⁹ se lau-
 dari **O**b hoc iter suū inchoauit et vltra vīres suas vt magis el-
 let laudatus currere cepit **I**dcirco tantū cucurrit et salūit q̄ se
 totum demolitus est p quo cecidit et expirauit dicēs **N**ō qd
 scimus sic patremus q̄ nūq̄ nos valemus . **I**ta et nos ea que
 facimus et scimus sic agere discrete debemus q̄ cozpa nostra ⁊
 mēbra non destruamus **A**it enī augusti⁹. in regula qui carnem

suā supra modum affligit ciuē suū occidit Tunc enim homo
 occidit ciuē suū id est corpus suū cum ipsū aggrauat et fati-
 gat ultra q̄ ferre potest Unde p̄fi. i om̄i ope modū & tēperamē-
 tum oportet habere nā quicquid cum modo et temperamen-
 to fit salutare est. quicquid autem nimis aut ultra modū per-
 niciosū est. Fabula est q̄ quidā phūs cū filio suo positus est
 in quadā turri existenti sola in mari Unde filius habēs tediū
 rogauit patrē ut faceret eū exire de illa captiuitate at ille in-
 uenit multas plumas auū et cū pice et bitumine eas copula-
 uit et cōpegit sibi et filio alas ut volarent et inde exirent :
 Inter hec pater docu^t filiū suū dicens Caue tibi ne uoles nimis
 alte ne descendas multū bassum sed tene mediū si uis esse be-
 atus quia medium tenuere beati Pater sic fecit et recto itine-
 re exiuit de carcere. filius autē sentiēs se volare letus effec-
 tus semp ascendebat. Et factū est q̄ calor solis accendit plu-
 mas et consūpsit. et sic cadens mortuus est Unde Berna. te-
 ne mediū si non uis pdere modū ¶ De leone qui edificauit
 cenobiū dyalog⁹ nonagesimulsecundus

Leo pro redemptione anime sue suorūq̄ parentum excel-
 lentissimū edificauit cenobium in quo regulauit multa
 animalia dans eis formam et regulam uiuendi Et ele-
 git in p̄ziore h̄inulum qui est ut dicit pap̄ filius ceruorum et
 est varij coloris. credens eū esse religiosū cenobitā H̄inulus
 autē ut varius erat in colore sic et in fide Cepit enim fratres

diuidere ac in pres trahere instituens officiales et post paulu-
lum cassabat et alios instituebat Cassati vero murmurabant
contra ipsum . instituti autē eū fulciebant Hoc enī sepe malici-
ose agebat ita vt conspiracionem contra ipsum facerent et con-
corditer contra eum starent Ad extremum fratres se armaue-
runt volentes se p pre lacerare Sed quidā palestibus sapiēs
et antiquus dixit Cessate fratres non est bonum hoc agere me-
lius est hūc malignum p̄iorē cassare ⁊ alium pacificum locare
Placuit sermo inter fratres et vnanimiter eum destituerunt
dicentes **E**t concordia tenenda inter fratres et habenda
In hoc apparet q̄ concordia est virtus acceptabilis inter fra-
tres Dicitur enim eccl̄ . xxv. In tribus beneplacitum est sp̄iri-
tū meo que sunt probata coram deo et hominibus . concordia
fratrum . amor p̄ximorum . et vir et mulier in bono sibi cōse-
tientes Et vt dicit augustin⁹ Nō potest habere cōcordiā cū xp̄o
vel in seipso qui discordiā vult habere cum xp̄iano . Sed sunt
aliqui qui dum in pace sunt nesciunt viuere . Unde piscator
quidā turbans aquam increpatus a quibusdam . respondit se
increpantibus de turbacione aque . si hec aqua non turbatur
viuere non possem Concordia nichil vtilius ciuitati vt quidā
ait Ideo ad amiciciam et concordiam habendā anhelare bonū
est Unde de concordia narrat vegetius li. iij. q̄ cum obside-
ret hanibal quādam ciuitatem tantam inopiā ciues perpeffi-
sunt vt inuidentes sibi necessaria non venderent In qua qui-
dam panes vendidit et mortuus est fame Alter qui emit cibos
est et supuixit Hoc enī factum ē vt nō discordarent inuicē . . .

De onocrottauro q̄ fecit palaciū Dialog⁹ nonagesim⁹terci⁹ . . .

Onocētaurus id est azin⁹ imixtus homini sic dictus quia
 media hominis specie media azini esse dicit^r ait hugu-
 cio Hic pro se palaciū pulcherrimū edificari faciebat s^z
 confidens in suo sensu omnia terminare ac ordinare volebat nō
 attēdens cōsiliū architectozis Dū enī architectoz consulebat
 vtilia ut p^r atrē discernebat Hic elat⁹ aiebat Sapiēs ac igenio-
 s⁹ sū ego nō licet vobis me docere s^z volo ut volūtate mea cūc-
 ta cōpleantur Et dū esset palaciū expletū quia non erat bene
 fundatū nec bene cōpositū ruinā petijt et ad solū decidit Ideo
 onocētaurus cōsulū et bonis suis spoliatus perhibebat **III-**
 le cito se dissoluit qui per doctos se nō mouit Sic enī multi
 nolunt credere consilio sapiētū sed suo sensu cuncta terminare
 volunt Tu autē semp non credas tue proprie sciencie nec con-
 fidas ppzio sēlū nec semp volūtati ppzie acquiescas s^z omnia
 cū cōsilio et prudētiozib⁹ sapiēciozib⁹ et discretiozib⁹ facias et
 eozū monitis acquiescas ne a via veritatis possis vllaten⁹ de-
 uiare Est enī scriptū sapiēcie xxxij^o Sine cōsilio nichil faciās
 et post factū non penitebit Quia ut dicitur p^ro. xij^o Astutus
 omnia agit cū cōsilio Qui autē omnia agūt cū cōsilio reguntur
 a sapiencia Ita enī est differēcia inter sapiētē cōsiliariū et fa-
 tuū quia fatuus nisi respicit pzicipiū facti sapiens autē respī-
 cit finē et ea que sunt ad finem Legitur de quodā phō. q^d in
 foro in loco eminentiori residens dixit se velle vēdere sapiēciam
 Et cū aliqui ab eo emerēt scripsit in redula dicēs In omnibus

que acturus es sēp cogita quid tibi inde possit accidere Quod
 cū multi deriderent et cedula vellent picere ait potestate secure
 ad dñm vestrū quia bene valet precium Quod cum princeps acce-
 pisset litteris aureis in ostio sui palacij scribi fecit Post multū
 vero tempus quidā eius inimici cum barbario suo ordinauerūt
 vt principem iugularet Qui cum per ostiū intraret et scriptu-
 ram illam legeret eo q̄ legere sciebat cepit tremere et pallere
 Quo viso princeps eū capi fecit et minis et tormentis veritatē
 extorquēs sibi pepcit Sed actores scelerū interfecit p̄ quod pa-
 tet q̄ sit utile finē pensare Unde quidā phūs Quicquid agas
 prudenter agas et respice finē .: . . De rinocer-
 one qui despiciebat senē ¶ Dialoꝝ nonagesim⁹ quart⁹ .: . .

Rinoceron vt in britone habetur latine interpretatur
 in nare coznu Idem et rinoceros id est unicomis eo
 q̄ vnū coznu i media fronte habeat pedū quatuor ita
 acutū et validū q̄ vt quicquid ipetierit aut vtilit aut pfozet
 nā et cum elephantis certamen habet et in ventre vulneratos
 prosternt Tante autē fortitudinis est vt nulla venaciū vtute
 capiatur Sed sicut allerūt qui naturas animalū scripserunt
 vgo puella pponitur que veniēti sinū aperit i q̄ ille omi ferita-
 te depolita caput ponit sicq̄ sopozatus velut iermis capit⁹ vt
 dicit ph̄. xij⁹. eth̄. Rinocerō eciā vt dicit pap̄ est animal coznu
 i nare habēs Rinocerō eciā vt dicit pap̄ est fera idomite natu-
 re ita vt si capta fuerit teneri nullatenus possit . Hec propter

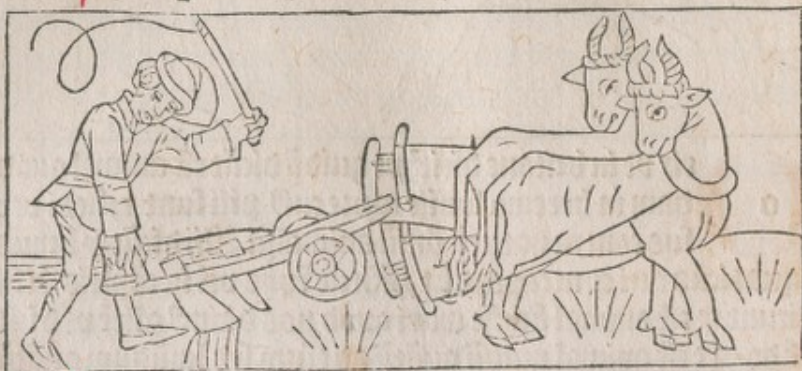
fortitudinē aut iuuetutē senem videre nō poterat Quādo cūq;
senem intuebatur post ipsos sibilabat • videns ipsos curua =
tos alijs digito derisive demonstrabat Dū autē tēpus ptran =
fret et ipse senex effectus esset ipsū iuuenes despiciēbant Ip =
se vero patienter sustinebat dicens **Q**ui desiderat senesce =
re senes non debet despiciere ¶ In hoc apparet q; senes a iuue =
nibus nō sunt despiciendi p̄mo magis sūt venerandi De hoc
preceptū habemus in leuitico xix.º corā cano capite con surge
et honora psonā senis Unde p̄ma petri v.º Adoleſcētes subdi =
ti estote senioribus Cato quoq; ait Sede locū maiori • put
narrat valerius li.º v ca.º ij.º de alexandro qui precipuū hono =
rem et amorē a militib; suis meruit clemencia Unde ait de eo
q; cū in nauali tēpestate oppressus senio iā confectū macedo =
nē militē nimio frigore obtupefactum respexit ipse sedens in
sede sublimi • statimq; de sede descendit et manibus suis ipsū
militē iuxta ignē in sede sua imposuit. ¶ Itē refert valerius
q; quādo ciconie senescūt filij parētes suos in nido ponunt • et
iuxta pectus suū eos collocant • fouēt • nutriūt et calefaciunt
Quod etiā agere debent homines rationē habētes circa senio =
res ⁊ parētes ¶ Unde valerius li.º v.º dicit q; dū quedā mulier
nobilis ob quoddā flagitium fuisset carceri mancipata ut ibi
fame deficeret filia sua nupta de licēcia iudicis ipsam cotidie
uisitabat Prius tamen diligenter perſcrutabatur ne quid si =
bi comestibile deferret: illa uero extracto ubere singulis die =
bus de lacte proprio matrem alebat Tandem uero iudex pie =
tate cōmotus matrem filie condonauit ¶ Simile p̄ ōnia re =
fertur de quodā patre sene et grandeuo taliter a filia susten =
tato Soli uultures parentes suos mori pmittūt ¶ De ozice &
ozige q; nunq; infirmatur dyalogus nonagesimulquintus

Orix ut in britone dicitur ut quidam dicunt est animal quod
 dam in heremo simile capre cuius pili sunt reflexi ver
 sus contra naturam omnium animalium Alij dicunt quod est mus
 aquaticus qui cum captus sit picitur in vis vel in copitis Alij
 dicunt quod est animal simile muri quod nos dicimus glire ut dicit
 psalms. Et est animal mundum quantum ad elum sed imundum quantum
 ad sacrificium Hic orix sanissime degebat ita quod nunquam infirma
 batur. Causa infirmos deridebat cum egrotabant dicens
 Isti simulant dolores ut a laboribus vacare possint et quiesce
 re Hic enim dicens nunquam infirmis serviebat Interea febri
 citate cepit et egrotare unde iherosolimitanus gemere ac plorare dicens
 Heu miser nunquam languidis servivi sed pro posse meo ipsos dis
 famavi Nunc autem promitto deo celi et terre quod si me libera
 verit semper serviam egrotis et imbecillibus. Cum autem con
 valuisset correctus libentissime serviebat egrotis dicens. ✠ ✠ ✠
Deus dat infirmitatem hic propter utilitatem Hic possumus
 euidenter cognoscere quod infirmitas nobis datur a deo propter
 utilitatem et fortitudinem anime Unde dicebat apostolus 2^a
 ad corinthios xij^o Cum infirmus scilicet secundum corpus tunc for
 tior sum et potens scilicet secundum animam. nam virtus in infir
 mitate perficitur Gregorius quoque dicit Custos virtutum infirmi
 tas corporis est legitur in vitalpatrum quod cum quidam pete
 ret a iohanne heremita ut a terciana sanaretur Respondit
 rem tibi necessariam cupis abicere ut enim corpora a medici

nis curantur ita anime languores purificantur infirmitatibus et castigacionibus. Item cum quidam miles rogaret quendam virum sanctum ut a morbo liberaret eum precibus suis. Sed audito ab eodem quod melior et deuotior esset in egritudine quam in sanitate dixit oro deum ut seruet te in statu quo magis humili-
¶ De saginario publico dialogus nonagesimusextus

Saginarium quidam publicus arabat pratum ut seminaret. Sed boues ut solebant non arabant primo pro posse recalcitrabant propter quod arator ipsos aculeabat. Boues autem vociferati sunt contra eum dicentes. **Maledicte tu de causa percussis nos quia semper seruiui tibi? Quibus saginari? Cupio arare pratum hoc ut michi et vobis cibum tribuat. Et boues. pratum hoc nolumus arare quoniam cibum delicatum nobis tribuit. et ideo in quantum possumus resistemus. Sed quia stabant sub iugo binati et bubulcus eos verberibus aculeabat non valentes effugere obediens facti sunt dicentes. **Melius est pro amore facere quam per timorem. Sic et nos cum seruire debemus seruiamus caritatiue ac voluntarie non coacte quia coacta seruicia deo non placent. Unde augustinus. Nemo enim inuitus bene facit etiam si bonum est quod facit. Crisostomus. Voluntas facit opus remunerabile. non opus. Et ysaia. Tale erit opus tuum qualis fuerit intentio tua. Unde de quodam ioculatore dicitur uel legitur. qui sciebat tombare qui postea visus est tombare in cella sua ad honorem dei. et visi sunt circa eum quatuor angeli cum sin-****

gulis cereis assistentes ei
libros

¶ De Symia que scribebat

¶ Dialogus nonagesimusseptimus

Symia pulcherrime libros scribebat. sed tamen nunquam
cor dabat ad id quod scribebat primo magis cum alijs
loquebatur vel auscultabat que ab alijs dicebantur
Qua de causa sepiissime libros falsificabat scribens in eis que loque-
batur vel que audiebat ab alijs loqui ¶ Nolens autem se corrigere
nullus ei lucrum porrigebat. que in paupertate collisa dixit Nichil
scriptorum opatur corde si non meditatur ¶ Sic enim cum psallere
et orare volumus. debemus corde meditari quia nichil est sola vo-
ce cantare sine cordis intentione Sed sicut ait apostolus ad ephesios v.
Cantate in cordibus vestris domino. id est non solum voce sed corde
ut possimus dicere cum eodem. prima corinthios xiiii. Psallite spi-
ritu psallite et mente Vnde seneca. Nota vbi cumque sit Ita faciebant philosophi
qui intenti erant ad investigandum et inveniendum prudentiam
Vnde studium illorum ad illam habendam superuacuum est scribere cum
eorum studia pateant per sapientie documenta De quorum studio
narrat valerius libro viii. vbi ait quod caruallides laboziosus et diu-
turnus sapientie miles siquidem nonaginta expletis annis ita se mirifici-
cum doctrine temporibus addixerat ut cum cibi capiendi causa recubu-
isset cogitationibus inherens manum ad mensam porrigere obliuiscere-
retur ¶ Eodem modo narrat ibidem de archimede philosopho quod cum cap-
ta sua ciuitate scilicet syraculana et marcellus edictum dedisset
ne ille occideretur Ipse vero oculis in terra defixis formas vel

figuras seu circulos describat. supueniēti vero milite et sup
 caput strictum gladiū tenenti et inquirēti quisnā esset ppter
 nimīā cupiditatē veri inuestigādi quod querebat i figuris. no
 mē suū indicare nō potuit Sed protacto puluere manib⁹ no
 li inquit obsecro istū circulū disturbare Et sic quasi negligens
 imperium victoris militis gladio est obrūcatus ¶ De cama
 leoperdulo dyalog⁹ nonagesimulocau⁹

Cameleopd⁹ est animal ethiopū ut dicit p̄li. li. xij. et p̄li
 li. viij. ca. xix. caput habens cameli ⁊ collū equi ⁊ cru
 ra et pedes bubali ⁊ maculas p̄di Est autē bestia macu
 lis albis rutilēm colozē distinguētib⁹ supalperla Et ē bestia
 magis aspectu q̄ feritate conspicua in tantū mansueta q̄ ecia
 ouis fere nomen accepit ut dicit idem Hic pictoz magnificus
 effectus semp xp̄m monstruosum effigiebat ut se vindicaret
 ppter quod multi xp̄m depzeziabantur dicētes Quomodo hic
 iuuare nos debet qui nec formā habet nec decozem? Quadā
 autem vice hic cameleopardulus alte cristū colozabat et pro
 posse suo ipsū monstruosum et despectū ostendebat Unde cris
 tus perturbatus ei apparuit dicens Quare me sic deturpas
 ostendens me esse monstruosū cum sim pulcher pre filiis ho
 minū? In me angeli intueri desiderant et tu honozē ⁊ decozē
 meū vis rapere? Cui cameleopardulus En nō cred is me memo
 rari q̄ me monstruosū plasmasti et non decozasti? Nunc de te
 me vindicabo nec vnq̄ tibi parcam xp̄s autem perturbatus

cum alte pingeret precipitauit eum dicens. **B**alā ppetrauit
vindictam qui p ipsā perdit vitam. Sic enī multi sūt ita acer
bi et duri q̄ nunq̄ iuriam volūt dimittere sed semper volunt
vindicare ppter quod dicitur eccl̄. xxviii^o. Qui vindicari vult
a deo iueniet vindictā. Ideoq̄ seneca. Iniurie obliuisci debem⁹
quia iniuriarum remediū est obliuio. Antiqui principes fuerūt
clementes et benigni in dando idignis et in remittēdo hostib⁹
suis. Unde refert valerius li^o. vi^o. de camillo consule qui cum
faliscos obsideret magister ludi nobilissimos d̄nes pueros illo
rū in castra romanozū perduxit p quibus nō erat dubiū quin
illi essent seiplos ipsi impatori tradituri. Camillus autē nō so
lū hanc sp̄ruit perfidiā sed pcepit vt pueri vinctū magistrū
virgis celū ad parentes suos reducerent. Quo beneficio victi
animi eozū portas romanis aperuerūt. Recitat ambro⁹ i sūma
de officio in cronicis romanozū cū venisset quidā allerēs q̄ me
dicinā toxicatā p̄irro medicus daret et sic rege mortuo victori
am obtineret iussit eum fabzicius ligari et ad d̄m suū remitti.
Et subdit ambro⁹. reuera p̄clarū vt qui virtutis certamē susce
perat nollet fraude vincere. Tunc pirrus dixisse fertur. Iste est
fabzici⁹ qui difficilius a legalitate q̄ sol a suo cursu auerti nō
posset. et sic cū eo ad libitum pacem composuit. Narrat vale
rius li^o. v^o. ca^o. p^o. q̄ cum carthaginēsiū legati ad captiuos re
dimendos in vrbē venisset. p̄tinus hīs nulla pecunia accepta
reddūt suuenes numero. **M** d c xl. Tantū hostiū exercitum
dimissum. tantam pecuniā cōtēptam. tot iurijs veniā datā
mirādum est vltra modum. Item narrat valer⁹ li^o. vi ca ij^o
q̄ cū p̄iuernatus captus esset a romanis. aliquib⁹ de suo po
pulo interfectis. aliquibus captis. et cū eis auxiliū nisi i p̄ci
b⁹ restaret hīs qui capti erāt princeps eozū iterrogat⁹ quam
mereret⁹ penā ipse et sui. Respōdit. illam quā merent⁹ illi qui
se dignos libertate iudicant. Et cum iterū quereretur ab eo q̄
lem cū eis pacē romanī habituri essent impunitate donata.
cōstāter respōdit. Si bonā dederitis. pacē p̄petuā habebitis.
si malā. nō diuturnā. Qua voce factum est vt dictis nō solum

penia sed ius et beneficium romane ciuitatis daretur. facti eni
erant ciues romani ¶ De lauro nauta dyalog⁹ nonagesimus
nonus

Laureus est animal tam i terra q̄ in aqua habitas volat
eni ⁊ natat ut dicit glo. deut⁹ xiiij. volat ut aquila.
natat ut piscis Auis ē parua et nigra ⁊ pinguis semp
habitās iuxta aquas nec potest lōge volare Unde ⁊ agiles ho
mines frequēter eā capiūt currendo Unde i auroza laurus flu
minis est habitator et incola terre Hic maxim⁹ nauta extitit
sed classem suā ultra q̄ decebat semp p̄pōderabat de se con
fidens Amici eni de hoc eū redarguebant nec ipse se corrige
bat p̄pter cupiditatē lucri Quadā autē vice nauē onerabat :
que de fluctibus mergebatur. non valens se gubernare p̄pter
onus ⁊ vndas Idcirco ad solū p̄pullata naufragiū ptulit di
rens **H**oc intēdant negociatores ne p̄pter cupiditatē lucri
festinēt ditari cū periculo. sed cū securitate paulatim profi
ciant. Ait eni Bern. Nolo repente fieri sumus. sed paulatim
p̄ficere volo. Quidā rusticus habebat gallinā vnā que co
tidie ei faciebat ouū. et multa lucrabatur oua congregando et
vēdēdo Hic cogitans q̄ multa oua possēt iueniri i ea. et volēs
totū lucrū siāul habere scidit eā. et non inueniēs oua pdidit
totū vt vulgariter dicitur. oua et gallinā **C**aveant eciam ne
gociatores ne aliquid iuste acquirāt sibi. quia diuicie iustozū
cito dilabūtur Unde phūs. Diuicie cito acquisite diu durare

nō pnt Ite puer xx **H**ereditas ad quā festinat i principio
 in fine hndutibe carebit **A** Cū quidā marmorū unū mediū
 aque totide denarijs ac si purū eēt vendidisset. tū in nauū
 apuisset famulū ubi aureos susceptos de pno vini reser
 uabat simeā quedā in nauū erāt her videns **Q**ue dam ve
 nit et accepit famulū cū aureis fugit qz sup anchorā: in
 piens qz qz capere famulū unū aureū pmebat i mari aliū
 aut in nauū ut marmor ex fraude nichil apportaret

Leo quidā maximus venator fuit. hic semp sic a
 gebat cū venabatur animalia iniebat et con
 spirabatur unū de melioribus. ipm qz psequabatur **A**l
 at illud cū esset i distantia bona ab ipō qz inuis su
 grebat pro quo leo contristatus nō habens qd optabat
 uolens etiā de relictis capere minime valebat propterea
 qz omnia alia iā latitabāt leo vero amaritudo mane
 bat et nūqz venabatur dices **Q**uqz dimittam? certū
 nec relaxemus propter incertū **S**ic et nōnulli cū pos
 sint ea que sibi cōpetūt capere nesciūt cupientes meliora
 idcirco sepe denipiūt et ea que antea habere poterāt nō
 tueniūt **V**olunt etiā capere que nō pnt et venipare p
 dita et irrecupabilia sed nō valet. vñ amarissime dolet
Contra quos dicit dauid ij regū. xij. Nūc quia mortuus

est quare ieiunio nunquid potero reuocare eum Ego vada
magis ad eum ille vero non reuertetur ad me **¶** Vn fabulatur
de philomena q̄ dormit iuuenē q̄ eā cepit de re p̄dita et u
recupabili nūq̄ dolcas ut legitur in balaam Est enī de
mēna et periniliū relinq̄re rē seruā et certā pro alia iter
ta et vana p̄ ut refert esopus Quidā canis ferebat penā
carnis p̄ pontē et videns umbrā in aquis reliquit carnē
quā habebat in ore ut arripere eā q̄ apparebat in aquis
ideo eā p̄didit Sic enī faciūt multi qui propter cupiditate
acquendi relinquit seruā q̄ habent ut arripant ea que
nō habent Vn esopus nō debent pro vana certā relinqui
Et sicut demēna est seruire. sic est fatuus de vana sperā
re quia vane sunt cogitationes hominū ut psalmo xiiii
Vn cū quedā dñā dedisset anille sue lac ut venderet lac
et lac portaret ad urbem iuxta fossatū cogitāre cepit q̄ de
pro lactis emeret gallinā q̄ faceret pullos quos auctos i
gallinas venderet et procellos emeret eosq̄ cōmutaret in
oues et ipsas in boues sic q̄ ditata cōtraheret cū aliquo
nobili et sic gloriabatur Et cū sic gloriaret et cogitaret cū
quāta gloria duceret ad illū virū sup̄ equū dicendo pro gio
cepit pede p̄tere terrā quasi pingeret equū calcantib⁹
tunc lubricus est pes eius et cecidit in fossatū effundēdo
lac Sic nō habuit q̄ se adepturū sperabat sperabat
¶ De tragelapho architectore fallace

¶ Tragelaphus dicitur hyrcocernis dicitur bruto nome
est cōpositū a tragos qd̄ est hircus et laphos qd̄ est ceruus

qui licet sit eiusdem speciei cum ceruo villosos tamen habet armos
ut hirci et metum barbatum cornibus ramosis. Hic architectus
optimus effecit est sed maximus deceptor. Dum consulebat edifi-
cium fabricari tale fundamentum construerebat quod edificium ruinam
cito patiebatur dicens intra se denuo lucrabor ego cum reedificabo
illud. Sic enim homines spoliabat cum consiliabatur. Inter hec qui-
dam tyrannus volens sibi palacium mirabile edificari vel fabricari
misit propter hunc architectum eius pecuniam innumerabilem de-
dit propter edificium construendum. Architectus autem ut solebat fun-
damentum debile fundavit. ita quod expleto opere palacium se scin-
dere cepit et ruinam minari. Tyrannus autem hoc videns amari-
tus architectorem citavit eius dixit. Quare me decepisti malig-
ne? Cui ille. Me decepi cum palacium fundavi. sed oportet proster-
nere ipsum ut melius fundetur. Tyrannus autem ipsum cepit et
iuxta murum collocari fecit. et ipsum palacio precipitari fecit
dicens. **P**er consilium nequam. sepe portant multi dan-
num. Ergo caveas dare falsum consilium et nequissimum. Sepe
enim contingit quod illi qui dant consilia mala super eos devolvunt.
Eccii xxvij. Facienti nequissimum consilium super ipsum devolve-
tur. et non cognoscat unde veniat illi. put refert orosius quod
dum quidam tyrannus multos innocentes damnaret. pilius ar-
gentarius volens sibi placere. taurum erem fecit cuius in latere
ianuam composuit per quam damnati possent includi. deditque
eum tyranno ut quos exosos haberet ignibus suppositis intus
includeret. et ut gemitus bouis vel pecudis viderentur rosa-
nare in penis. Sed tyrannus factum abhorruit et dixit ei ut pri-
mus intraret. ut sicut qualiter per os tauri mugitum emitte-
ret scire posset. et sic eum inclusit et puniit.

De bubalo caligario dialogus centesimus secundus

Bubalus est animal simile bob⁹ ita indomitū q̄ p̄ ferita
 te iugū nō recipit in ceruice. Bubalos affrica procreat
 In germania autē sūt boues agrestes hūtes cornua in
 tātū protensa vt in regis mēsa ppter insignē eorū capacitātē
 ex eis pocula fiant vt dicit yfidozus. Est autē animal magne
 fortitudinis vnde domari non potest nisi circulo ferreo nari-
 bus ei⁹ infixo quo circūducitur; nigri autem coloris vel fului
 paucos et raros habens pilos, corneam habet frontem cornu
 bus validissimis circūsepta. Caro eius nō solū utilis est ad es-
 cam verū etiam ad medicinā vt dicit pli. libro xxviij⁹; ca⁹ x⁹
Hic caligarius nomiātissim⁹ extitit; qui per artem splendide
 cū magna familia degebat. Sed cū diues esset factus arti dero-
 gare cepit dicens. ars est hec vituperata; manus semp nigras
 gesto. seded in turpitudine lingens corzeū et pedes. Volo enim
 me sublimare et apothecarius fieri. quia postmodū redolebo.
Cū enim esset specarius effectus omnes ipsum deridebant.
 propter q̄ artem nesciebat nec vendere nec comparare cognos-
 cebat. idcirco breuiter sua dissipauit et in egestate decisus ait
Melius est bene in puis stare q̄ se male commutare. Caueat
 ergo quilibet et consideret statum suum nec cito se mutet. Ait
 enim ap̄tus prima corinth. viij⁹. In qua uocatione uocati estis
 in eadem p̄manete. Quia dicit sen. Nō cōualescit planta que se
 pe transfertur. Perseuerancia enī est in ratione bene constitu-
 ta stabilis et p̄petua mansio. Ait enim tullius primo rethori

Iuuenus bos est nouellus cū a vitulo discedit et incipit
iuuare hominū vlt̄ terrā colēdo Hic optim⁹ erat coc⁹.
facere enī sciebat fercula diuersa et delicata. tamē ipsa
vastabat ppter q̄ ea nimis lassabat . Unde dñs ei⁹ vocauit
eum ad se dicens Quare destruis fercula sic delicata propter
nimīū salem? Qui ei semp̄ respondebat propter q̄ melius
michi sapit Videns dñs q̄ se non corrigebat ppter gulosita-
tem suam eum verberauit et spoliātū reiecit Sic enim accidit
ei cū multis Sed ppter ingluuē . sapezē . et appetitum mac-
tatus fuit . qui miserabiliter corruit dicens **P**lus per gu-
lam moriuntur q̄ in bello perimūtur . Sic enim multi gu-
losi nolunt nisi que sibi sapiunt et appetunt Et qui sequitur
appetitū sue gule sunt velut animalia imunda . Unde seneca
Vetri obedientēs animalium immundorum non hominum
similitudinē habēt Sed sicut dicit glo . Non cibus sed appetit⁹
in crimine est Ignominiosum valde est xp̄iāno ventrem pro-
deo colere et p̄ concupiscenciam et appetitum gule anime vir-
tutes expellere Dicit enī galien⁹ . cibozū concupiscencie ani-
me sunt detrimenta Quanto enī magis ventre quis impletur
tanto anime virtutibus minoratur Et p̄pocras Immūda cor-
pora quanto plus nutries tāto plus ledes . In francia fuit
quidam abbas qui quotidie epulabatur splēdide et diuicijs ef-
fluens erat languidus nec medicinis poterat reparari . qui
desperans de vita ordinē cistarcenciū intrauit in quo ppter
parcimoniam ieiunij conualuit et factus est robustus . Un-
de galienus Abstinentia sūma est medicina Eccli . xxxvi . Qui
abstinēs est adiciet sibi vitam . legitur q̄ bragmanni scrip-
serūt ad alexandrū Illicita est apud nos ventris extensio pro
inde sumus abiq̄ egritudine et diu viuimus . sani sumus nec
nobis aliquā medicinam facimus Isti solā imortalitatē qua
carebant ab alexandro querebant . Fuit nostris tempori-
bus quidā antiquus senex qui vixit multis annis Cūq̄ inter-
rogatus esset quare tantū et tam diu sanus viuebat . respon-
dit . Nunquam surrexi a mensa ita satur q̄ grauatus esse

veter meus. nec etiam flebotomia usus sum. mulierem denique
numquam cognovi. His tribus de causis diu et sanus permansi.

De capriolo ioculatoze Dialogus centesimus quartus.

Capriolus quidam erat excellentissimus ioculator qui egregie
catabat. tripudiabat et sermocionabat. tamen de-
uitat habebat propter quod nimium ioculabatur. Inde
et paupere degebat. Quadam autem vice ad regem peruenit di-
cens. Dne velut scitis optime ioculari scio ultra ceteros. sed
non libenter in tuo regno auditus sum. Multi enim non ita ioculari sci-
unt et amplifice munerantur. fac michi rationem. Cui rex. sicut
dicis urbane ioculari scis sed hoc in te vicium est quod nimis omnia
facis et dicis ita quod audientes fastidiunt. Si vis ergo libenter esse
auditus stude temperate loqui et ioculari. Capriolus autem hoc fa-
ciens precipitius se ditavit dicens. **D**ulcia sunt agitata si sunt
semper temperata. Ita et nos agere debemus ea que scimus et agi-
mus ita temperate agamus quod fastidio non appareamus. Dicit enim
psalmista. Omne quod est nimium convertitur in fastidium. Non quidam verbi-
ficatores. Non bene ducuntur nimium qui verba loquuntur. Recipiuntur
aves pro cantibus sepe suaves. Quidam peruulus interro-
gauit senem quendam dicens. Bonum est loqui an tacere pater? Cui
senex. Si sunt verba inutilia dimitte ea. si autem bona sunt non
diu protrahas sed cito incide quod loqueris. Quia dicitur ecclesiastes
xxxij. Adolescens loquere in tua causa vix. Si his interrogatus
fueris habeat caput responsum tuum. Vbi sunt senes non mul-

tū loquaris. et in medio senatorū ne addicias loqui. In vitis
 patrum quidā interrogauit senē. dicens. Usquequo seruādū ē
 silenciū? Cui respondit. vsq; ad interrogacionē. In ōni loco si
 taciturnus fueris requiē habebis. vnū serua silenciū vsq; ad tē
 pus. ¶ Temistides phūs rustico tacenti i conuiuiō dixit. es doc
 tus et h̄ si solū habes q̄ taces. Ca. ppter p̄sū. Tēpore cōgruo
 loquere. Tēpore cōgruo tace nō loquaris nisi iterrogat⁹ fu
 eris. Nō dicas anteq̄ audias. Interrogacio os tuū. apēiat
 ¶ De lepore iurista dyalog⁹ centesim⁹ quintus

Lepus iuit parisius ad studendū ⁊ factus est sūm⁹ iuril
 ta. ob hoc venit ad leonē dicens. Dñe. res meas expē
 di in studijs litterarū. peto q̄ sim bene salariat⁹ ut ho
 norifice sub umbra alarū tuarū possim viuere. Cui leo. Inda
 gare prius te volo anteq̄ salariū tribuere. perge mecum ad di
 uersa videndū. Qui cū pagrarēt simul per siluam. ecce quidā
 venator apparuit habens arcum et pharetrā et post vsū et
 post vulpē sagittabat. Vulpis autem ingeniosa cū intuebatur
 sagittā deuitabat ictum et saltabat. Vrsus autē arrogans et
 de fortitudine sua confidens impetuose versus hominē tende
 re cepit volens ipsū discerpere. Venator autē emittens sagit
 tam accepit vrsi vitam. Quod videns leo ait lepori. Ex hoc
 fac p̄uuerbiū ut agnoscatur sciencia ex quo vis fieri salaria
 tus. Lepus autē exarauit in libro dicens. **V**aleat contra
 ictum mortis esse sapiens q̄ fortis. Leo quoq; p̄uerbiū lau

dauid . et ipsū secū in urbem duxit ubi inueniens quidam do-
minū depompantem idest vituperātem seruos suos **Un**9 illoz
patienter auscultabat . alter vero contra dñm verbosari cepit
et non cessabat p quo dñs iratus ipsū grauissime verberauit
et expoliatum ipsū reseccit . patientē autē retinuit et exaltauit
Ex hoc vero lepus leoni scripsit **M**ultū melius tacere est q̄
male respondere . **Et** hoc puerbiū magnificauit leo et leporē
in villā duxit in qua iuenerunt bubulcū quēdā qui coniunge-
bat boues et ad mansū idest terrā xij iugerum arandū man-
dabat dans ei pro quolibet fasciculum feni **Un**us autē sine ru-
more fasciculum haurabat . alter vero ppter audaciā verbo-
sari cepit dicens **Q**uid est fenū secum deferre ? non enim sic sa-
turabit nos **Et** hoc dicens noluit fenū secum portare **Cūq** ad
laborem venissent et usq; ad vesperū ararent . ille qui habebat
fasciculum feni se reparauit . alius fatigatus non habens de
quo se refocillare posset famelicus interijt pro quo dictauit le-
pus leoni dicens **M**elius est possidere parū quid q̄ nō ha-
bere . **Hec** omnia videns leo inquit **R**ecte fili studuisti nec tem-
pus tuū pdidisti quoniam rationabiliter ad interrogata scis
respondere vnde ei salariū prebuit dicens **Q**ui vult esse sub-
limatus prudens fiat et sensatus **Hoc** enī attendant studētes
et frequenter addiscant vt sublimati existāt **M**ens enim homi-
nis alitur et letatur discendo idcirco finem habere non debet
Dicit enī sen . **D**iscendo ne defeceris **I**dē debet esse finis discēdi
qui et viuēdi **A**lius qdā dicit si pedē i sepulchro habere adhuc
addiscere velle **P**rudēcia enī p se est desiderabilis et etiā ppter
alios quia utilis ad multa **A**it cōmētator sup primū ethicoz .
Vere est beat⁹ qui iuenit sapiēciā et qui affluit prudēcia pūbē
ij⁹ **I**deo antiqui p̄cipes habebant magistros suos . sicut tra-
ian⁹ habuit plutardū ⁊ nero senecā et alexander aristotilē **N**a-
to enī alexandro philipp⁹ pater ei⁹ scripsit vnā epistolā aristo-
teli **P**hilippus aristoteli salutē **F**iliū michi genitū scito q̄ eadē
dñs habeo gratiam non tam proinde quia natus est q̄ q̄ con-
tingit temporibus vite tue **S**pero enim fore vt sit educat⁹ eru-

ditusq; a te ut dignus existat et nobis et rebus nostri regni
Nota q; princeps nō solū sapiens esse debet in humanis dispē-
 sandis et legibus eozū. sed etiam in diuinis legib⁹; prout ait
 dñs deut.º xvijº. Postq; sederit rex in solio regni sui describet
 sibi deuteronomiū legis hui⁹ in volumine accipiens exemplar
 a sacerdotibus leuitice tribus et habebit secum. legetq; illum
 omnibus diebus vite sue et discat timere dñm deum suum et cul-
 todire ceremonias ei⁹ que in lege precepta sūt. q; si forte illit-
 teratus est princeps consilijs litteratorū uti regi necesse est. un-
 de a sacerdotibus iubetur accipere exemplar legis et a catholi-
 cis et ecclesiasticis sicut exponit elymādus Ait enim tullius de
 tusculanis questionib⁹ li.º ijº. philolophia est cultura animi q;
 extrahit vicia radicitus et ea mūdāt et p̄parat animos ut fruc-
 tus ferant. Ut enim ait papias Achademia fuit villa frequen-
 ti terre motu concussa distans miliario ab athenis. Hanc phi-
 losophi elegerunt scilicet plato et sui ut timore a libidine se cō-
 tinerent et ab alijs vicijs cessarent et studio vacarent. Et inde
 dicti sunt achademici

¶ De cane et lupis dyalogus centesimus sextus

Canis quidam magnus latrator ⁊ p̄liator fuit contra
 c. lupos. ita q; nullo modo p̄mittebat eos in ciuitatē in-
 gredi. lupi vero q; plurimū canē abhorrebāt cupiētes
 ipsū extinguere. idcirco simul i cāpestris conuenerunt et du-
 os de seniozibus ad canem mandauerunt dicentes. **M**agnus

es et famosus potens et virtuosus. ideo q̄ i cāpo oēs cōgre
 gati sumus ut te regem n̄m parem? **V**eni ergo nobiscū
 scire ut te honorifice coronemus **C**anis demens se sublima
 re cepit cū se audire laudari ac de curthio in quo tutus de
 gebat exiliens cū eis ire cepit. lupi at̄ caute ad ceteros cū
 p̄dixerūt qui cū ipsi inutu sunt se fortificauerūt et ipsū
 totū lacernauerūt directes **E**ssē qui cupit astutus maneat
 ubi stat tutus **S**ic et homo n̄ in loco tuto manet nō inde
 exire debet p̄pter p̄missiones et laudes adulatorū q̄a multi
 reperūtur deceptores qui incautos sedunt verbis mellis
 propter qd̄ dicit albertanus nō acerba verba sed verbera
 timebis **E**t plus **C**ui hū dissimulat cūus inimico nocet
Prout esopus volens ostendere q̄ homo debet cōsiderare q̄e
 sibi aliquid p̄mittitur vel datur ideo introduunt hāc fabulā
 q̄ quidā latro de nocte venit ad domū cuiusdā et cū in domū
 cepit latrare **A**t ille extraxit panē de sinu et cepit ei blan
 dire dans ei panē **C**ui canis tua dona laborat ut sileā et fa
 rias furtū **S**i tollo tui panē tu auferes omnia de domo mea
 et iste tibus p̄uabit me omni cibo **N**olo em̄ semp̄ egens
 esse propter modicā saturitatē et ideo nisi sponte recedas
 latro tua furtā pandā. **D**ūq̄ canis siluit latro stetit postq̄
 latrauit ip̄i fugit **H**inc dicit auctor **C**ū tibi quid datur cur
 datur respice. si das. **C**ui des ipsa dona.

Lupus in azello sil' farrabat sed azinus simpliciter de
 super laborabat. lupus at malinose inferus trahabat
 nupiens omissione venire ut azinū deuoraret vñ quom
 mas fecit d'us azinū quare inqt mittis farraturā in
 oculis meis Azinus respondit Ego her tibi nō fano sed pu
 re farrā guberno Si vis tu desuper farrare gaudeo. quia
 inferus operabor fideliter Cui lupus nescio si dirigis far
 raturā in oculis meis tuos etiam Farrantib' autē illis
 lupus fortiter insufflare cepit sup farraturā ut farraturā
 i oculis sory mandaret sed ppter commissurā ligni farraturā
 recidit in onulos lupi lupus at pre dolore se retorfit et
 ieruit ut

vehiculum precipitaret . sed iudicio dei penetrat cecidit et lupum mactauit Azinus autem salies se incolumē cōseruauit dicens **M**ulti gladio necantur quo necare meditātur Sic enī faciūt malicioſi qui expādūt rethe ante oculos ſociozū vt eos fraudulentē capiāt Sed ſicut eccl̄ . xxvij^o Qui parat foueam pximo ſuo incidet i eā put elopus volens oſtendere q̄ q̄ vult decipere alios deus eum decipit et damnat . introducit e xemplum q̄ quidam furicus venit ad flumē et non audebat vltra natate Hunc videns rana volens eum decipere dixit Bene venias frater et amice Dicitur enī . frater in anguſtijs cōpbat^r . Vnde veni mecum quia valde bene natate ſcio Credēs h̄ furic⁹ p̄miſit ſe ligari cum filo ad pedem rane Cūq̄ nataſſent in fluctibus rana ſubmergebat ſe et furicum necabat . Interea milu⁹ deſup volabat et videns furicum rapuit . et ſimul cum eo traxit ranā et vtrūq̄ comedit Vnde elopus Sic pereant q̄ ſe p̄deſſe fatit^r et obſunt **V**t diſcat in auctozē pena redire ſuū

¶ De vřlo et lupo . Dyalog⁹ centefimuloctauus . . .

Vřlus clamitauit lupū ad ſe et ait Sum⁹ nos iter feras nominati . ſed ſi ſimul p̄noctem⁹ erimus magis ſublimati Placuit hic ſermo lupo et cōiuraciones et ſocietatē ſtatuerunt Vřlus autē inſormauit lupū dicēs volo tecum i eſtate manere . tu vero de quo venatus eris me ſaciabis ego autem in cella te refocillabo q̄a optime p̄paratus ſum in h̄peme Nolo q̄ p̄maneat in p̄uina cum algoze ſed in cauer

na meū epulatus eris **C**redidit lupus et pro viribus venabatur ut se et vlsū saturaret vlsus autē vacabat et sine labore splendide epulabatur **C**ū ad cellam adueniret vlsus ad foueam lupum duxit sed in fouea lupus nichil inuenit de quo mirabiliter tristabatur et famelicus efficiebatur **V**lsus autē lingebat se et p hoc clare vivebat de lupo quoq; non procurabat **C**ui lupus **Q**uid hic gustare debeo? **Q**uare me taliter decepisti? **E**t vlsus **S**ede meū et linge te si vis alioqui recede lupus autē delusus ad siluā reuertitur dicens **E**mp sociū probem? anteq; nos sociemus • Ita et nos probare amicos debemus anteq; eis fidem dem? **N**ullus secreta sua amico cōmittere debet nisi prius eū temptet et probet **E**ccli. xi. non omnē hominem inducas in domū tuam id est in cor tuū multe enī insidie sūt dolosi **U**nde **I**dem **S**i possides amicū i temptatione posside illū et non facile credas ei **A**nte probationem enī nō debet de facili homo amico credere sed postq; ipsum temptauerit id est probauerit et fidelem inuenerit debet secure sibi cōmittere **U**nde **v**alerius li.º tercio ca. viij scribit de alexandro rege macedonū q; cū philippus medicus et probatus amicus medicinam sibi dare deberet superuenerunt littere de emulis misse continētes q; philippus corruptus pecunia a dario in medicinā posuisset venenum **Q**uas cū alexander legisset medicinam prius hausit et postea litteras legendas philippo dedit ob magnā fiduciam quā de ipso habebat malū de ipso suspicari non poterat **N**ulli enī amicitie et societati ante probationē constringere nos debemus **D**icit enī marcialis chocus cuidam amico suo **A**nteq; ames crillipe proba **Q**uia dicit phūs ppter amicos non pbatos prouide tibi **U**nde **l**eu. **T**u ōnia cū amico delibera sed cū teipso prius **N**on enī omnis socius est bonus nec fidelis ymo discernendus est socius a socio • **D**icitur enim q; duo socij p viā incedebant quibus occurrēs vlsus impetum fecit in eos **P**re timore autem vnus ipsorū ascendit in arborē alius vero se finxit esse mortuum in terra **V**lsus autem venit ad eum qui iacebat quasi mor-

tuis et putans illum mortuū abijt Tunc socius descendit de arboze et quesituit a socio dicens Quid consuluit tibi vltus in auricula? Cui ille dixit michi ne curē de tali socio qui dimisit me in tali piculo ¶ Nota q̄ inimici qui grauiter inter se offēderunt nunq̄ possūt rectam pacem adiuicem habere Vñ p̄ similitudinem habem⁹ q̄ quidā rusticus habēs filium vnicū pmisit vt iret ad locum et luderet quē serpens momordit et occidit et sepultus est appposito signo sup tumulo Rusticus autē explorans et considerans si posset occidere serpentē iuenit eū et dū vellet occidere serpentē fugit et intrās foramen abscondit caudā eius et facte sunt inimicie inter rusticū et serpentē Rusticus autem loq̄batur de pace cui serpens inquit non potest fieri quod dicis q̄ diu videbis tumulum filij tui et ego q̄ diu video caudam meam nō potest esse firma pax

¶ De damula et lupo ¶ Dialoꝝ centesimulnonus .: .

Damula ut dicit pap̄ est capra agrestis Hec cū p̄noctaret cū quodā rustico et de pascuis quadā vice rediret Lupus cucurrit ad eā dicens Modo de te vētrē implebo cū euadere non potes Damula autē corā se genuit dicens Rogo te per deū q̄ permittas me prius redire ad ouile Hed⁹ meus hodie non lactauit p̄pter quod fame interire poterit p̄mitto enim tibi q̄ postmodū ad te remeabo Lupus vero cogitauit habere utrūq̄ et ait Vade ad ouile et capretum tecum apporabis cupio enim videre eum et eius et tui miserebor sed

sine te euadere non poterit. Hec omnia damula iurauit. sed
cū ad domū reuersa fuisset fetum suū enutriuit et ad lupum
non rediit. et lusus lamentabatur dicens. **Q**ui securus est
ex auro non amittat pro thesauro. Sic enī multi cū habeant
sufficienciā ppter concupiscenciā et auariciā cuncta vo-
lunt deglutire tanq̄ lupi qui nunq̄ saturantur ppter quod
sepe vacui existūt. Cupidus et auarus est sicut vas sine fundo
quod nunq̄ impletur. Iuxta illud ecclesiastes v. Auar⁹ nō im-
plebitur pecunia. Et ideo antiqui principes cupiditatē et auariciā
respuebant non enī ambiebant dominari ppter pecu-
niam acquirendā. sed ppter gloriam et rei publice custodiā.
Vnde narrat valerius libro iij. cū scipio accusaretur apud se-
natū de pecunia respondit. Cū totam affricā potestati vestre
subieceri nil ex ea quod meū diceretur preter cognomen re-
tulit. Fuit enī dictus scipio affricanus quia affricam deuicit.

• Narratq̄ valerius de mātenſi curione qui fuit norma roma-
ne frugalitatis et spectaculū fortitudinis. Cū enī legati sauiti
uenissent ad eū. ingressi vident eum scampno sedentem iuxta
focū atq̄ ligneo catino renantem. ei magnū pondus attulisset
et benignis verbis inuitassent eum auro uti. vultum risu sol-
uit dicens. In uacuum aurū attulistis. sed dicite sauitis matenſe
curionē malle locupletibus impare q̄ ipsum fieri locupletem.
et referte eis nec acie inimici nec pecunia me corrumpi posse.

• Ibidem narrat q̄ dum legati missi a sauitis roma venisset
iuenerunt fabziciū principē romanozū sedentem et canentem.
Cui cum pro sua libertate multa auri pondera obtulissent.
ille non ad ppriam sed ad communem utilitatē respiciens ait.
Abite et aurum vestrū asportate. quia romani magis volunt
dominari habentibus aurū q̄ auro. Refert augul. de ciui-
tate dei q̄ lucius valerius qui defunctus est in suo consula-
tu adeo pauper fuit ut nummis apud eum minime inuentis
a populo sepultura sibi daretur. Ipsi enī principes cū rē pub-
licam haberent opulentissimam. in domibus suis erāt pau-
peres. Vnde ait augul. ibidem vbi narrat q̄ quidam eorum

fuerat bis proconsul ex illo senatu expulsus est eo q̄ decem p̄o-
 dera argenti in suis domibus habere cōpertus est . Item va-
 leri⁹ . patrie rem vnusquisq̄ augere nō suam procurabat pau-
 perq̄ in diuite imperio q̄ diues in paupere versari volebat
 Et ponit exemplum de consulibus qui adeo paupes erant dū
 moriebātur q̄ nō habebant vnde filias suas traderēt nupcijs .
 illustriū tamen virozū iopie a senatu succurrebatur et ex p̄ fili-
 as consuevit senatus honorabiliter nupcijs tradere . vt ait au-
 gul . eplā . v . q̄ prudencius attendunt plus dolendū esse dicūt
 paupertatē q̄ opulenciā perisse romanā In paupertate enī morū
 integritas seruabat⁹ . opulencia autem mentes hominum omni-
 peior hoste corrūp̄it Vnde legitur q̄ exercitus alexādri deuic-
 to dario spolijs vltra modum ditatus est . paulo post cū hosti-
 bus iterum cōgressus deuictus est Quod videns alexādri spolia
 ōnia que serui acquisierāt iussit comburi dicens . q̄ diu sine pe-
 cunia fuerunt non erat qui eis resisteret . sed auro et argento
 onusti desides et pigri effecti sunt . Quibus amissis fortiter
 pugnauerunt sicut antea Ita legitur de romanis q̄ olim pug-
 nabatur pro glōria acquirenda pro libertate sequēda et pro re-
 publica conseruanda et tunc semper vincebant Sed postq̄ se
 ad auariciam conuerterunt semper victi fuerunt . . . . .

De vario et squillato **Dialog⁹ centesimusdecim⁹** . . . . .

Varius est bestia pua paulo amplior q̄ mustela A re no-
 men habet Ja ventre enī candidus in dorso habz colo-
 12

rem cinereū ita elegantē ut mireris bestia sua creacione specta-
bilem; de genere piroli est. in arboribus habitat et fetus facit
Harū bestiarū pellibus in ornatu vestitū et maxime in pallijs
gloziari solent homines, ipsa tamē bestia in pelle ppria mini-
re gloziatur. Varius licet sit pius propter nobilitatē pellis
sue animal excellentissimū est. similiter et squillatus. **H**ij duo
societatem statuerūt dicentes. Sumus nos sublimati et apud
ōnes appreciati ppter valorem pellitū nostrarū. ex quo sum⁹
ita nobiles psequamur viles et despectos. Unde simi iuenerūt
bubonē et molestare eū ceperūt. Quibus bufo. Deus fecit nos
et nō ipsi nos. si estis vos venustiores; creatorem vestrū lauda-
te. **I**psi vero pturbati oculos eius eruerūt dicētes. Audes loqui
cōtra nos deturpate? Post inuenerūt bubonē nidū in arboze
facientē; qui post ipsū sibilantes effugerūt et oua ei⁹ et nidum
dissipauerūt. **B**ubo autē tristis auolauit dicens. Male fecistis
fratres quia sum dei creatura sicut vos; sed alius de vobis me
vindicabit. **D**emū iuenerūt simia sup arbozē iocari. q̄ dixerūt.
Quare nō verecūdaris omnib⁹ deterior q̄a sine cauda es et poste-
riora nobis ostendis? **S**imia autem de arboze descendit et ip-
sos euiscerauit dicens. **S**unt curiales nobiles et derisores ig-
nobiles. Ergo nobiles et potētes ppter suā magnificēciā mo-
lestare nequaq̄ debēt humiles et paupes quia nobilitas nō ē i
dignitate parentum sed in morum cōpositione. **U**n dicit phūs.
Nobilitas est in morib⁹. Et alius. Nobilitas est que sola animū
ornat morib⁹ vulgariter dicitur. **V**illanus est ille qui facit vil-
laniam non qui in villa nascitur. **L**egitur q̄ quidam leo in
iuuentute multa mala fecerat; implagauerat enim vngulis
suis apzū thaurū et azellū. **A**ccidit enim q̄ ipē deuenit ad senec-
tutem et tēpore hyemis infrigidatus cecidit in niuem nō va-
lens p se erire. hoc videns aper recordatus est suozū vlneriū
pcussit eū grauiter dentibus; similiter thaurus perforauit vē-
trem ei⁹ cornibus. azellus vero grauiter calcibus percussit eū
in fronte. **L**eo autē satisfaciens suo dolore inquit. **O**mnia que
pici me vincunt. nunc meus dozmit honoz. et opus hono-

ris recessit **E**cce cui nocui. nocet. que alijs feci sup me descēdūt

¶ De equo et apzo **¶ Dialog⁹ cētesim⁹ undecim⁹ . . . . .**

Equus cū apzo diu questionabatur sed ppter longitu-
dinē questionis equus bona sua dissipauit. vnde ad
mulū accessit rogans eū vt sibi marchas decem auri
mutuaret **E**quus vero cum hīs marchis se recupauit et vicijs
questionē multa lucratus est **M**ulus autē postmodū marchas
suas petebat velut pollicitus fuerat. sed equus p rusticitatem
suā mulū deturpabat dicens **O** mule non verecundaris talia
petere a me. p quo mulus pturbatus ipsū ante iudicē citauit
Equ⁹ vero inflāmat⁹ clamitauit ad se camelū et azinū q̄ mu-
lū fortiter pcellerūt et cū hīs ad iudiciū pperauit **J**udex qdē
hoc sciens sentēciam talem pronunciauit q̄ pecunia illa q̄ cito
restituenda esset. et hī ppter violenciam et pcellionem cētum
marchas soluerent **C**amelus autē non habens vnde redderet
exiuit de ciuitate et hānitus est. azinus quoq̄ in cippo et car-
cere positus vitam miserabiliter finiuit **E**quus autem damnū
et debita soluit et spoliatus remanēt dicens **S**i quis debet
et non reddit. iustum est si malū prendit **S**ic enim multi igra-
ti reperiūtur qui non cognoscunt beneficia nec grates referūt
benefactoribus **C**ontra quos ait catho **B**eneficij accepti me-
mor esto **E**xiguū munus cum dat tibi paup amicus **A**ccipito
placide pleneq̄ laudare remēto **S**ed multi hodie nō laudant
tātū pmo cōtra benefactores falsificātur. **¶** Vnde legitur q̄ cū

quidam rex quēdā amicum suū super ōnes sublimaret . ipse co-
gitare cepit intra se . **R**ex hic me tantū honorauit q̄ nunq̄ ero
liber . quā p̄pter de morte regis cepit esse sollicitus Rex autē h̄
sciens citauit eū veritate compta iudicauit eū trahi per ciuita-
tem Qui dum traheretur ōnes proiciebant imūda sup̄ eū Ipse
vero pacienter ōnia sustinuit p̄ eo q̄ in sua prosperitate nunq̄
fuerat alicui placidus p̄mo ōnibus superbus et infestus . Sed
cum quidam ei⁹ amicus quē tanq̄ se dilexerat iactaret sup̄ eū
lapidem et parum ipsū tangeret sup̄ digitū pedis vociferat⁹
est et q̄ plurimū contristatus . Dū vero sic tractus ante regem
presentat⁹ esset ait rex ministris Qualiter habuit miser iste se
in passione ? Qui responderunt . satis pacienter sed de tali ic-
tu nimīū lamētatus est Rex autē interrogauit ipsū qualiter sic
doluit Cui ille Quoniā ipsū ultra ceteros amauerā et ab eo
auxiliū sperabā non tormentū Cui rex De ore tuo te iudico
serue neq̄ . Sic fecisti contra me Unde ait ministris Ite et in pa-
tibus ipsū suspendite sicut dignus est . Mirum est enim q̄
homines rationē habentes sunt ita ingrati cum irracionabilia
animalia agnoscant beneficia sibi collata . ¶ Legitur q̄ cum
quidam leo captus esset in rethibus venatorū et quidā pastor
compaciēs eū a vinculis absoluit Iterū dictus leo captus a ve-
natoribus in cauea impatoris cum alijs bestijs inclusus est . et
in eadem cauea propter scelus pastor proiectus est a beluis de-
uorandus Et recognoscens eum leo nō solū ei non nocuit sed
ipsū ab alijs bestijs illesum seruauit Item legitur q̄ dux sax-
onū inuenit leonem pugnantem cū maximo serpente qui iam
collum eius circūligauerat et cum veneno nitebatur occidere
Niles autem cogitans nobilitatem leoninā et maliciā serpēti-
nā amputauit caput serpentinū Quem leo sequens quasi do-
mesticum animal nunq̄ reliquit Et pro eo ut dicitur multa
prelia gessit contra hostes eius Et ipso mortuo ⁊ sepulto eciā
leo supra sepulchrum manens ibidem mortuus est . . . . .

¶ De azino et boue . . . . . Dialog⁹ centesim⁹ duodecim⁹ . . . . .

Bos et azin⁹ cū quōdā rustico morabant^r simul q̄ eos ipse
 dīde saturabat . sed quāq̄ eos laboribus fatigabat ⁊ a-
 culeabat Quadā autē vice rusticus verberauit azinū .
 qui perturbatus iuit ad bouē dicens Quid faciemus? Iste bubul-
 cus cedit nos et fatigat Fugiamus ab ipso et sine iugo manea-
 mus Iuuenes enī sum⁹ adhuc et q̄ plurimū cōgaudere possu-
 mus Dū autē de domo recederent et p̄ pascua saltarent nimi-
 um letabantur Interea nox caliginosa aduenit et isti cōquere-
 bātur simul dicētes Qualiter dormiemus? Bouile nō habem⁹
 vt soliti eramus Melius certe erat sustinere q̄ recedere Cum
 autem sup̄ humū iacerent cupiētes obdormire . ecce lup⁹ cepit
 rugire et hos infestare Ita q̄ p̄ totam noctē non dormierunt
 dicentes Non est bonū sic permanere sed cum pecudibus nos
 sociemus quoniam protecti erimus a pastorib⁹ et canib⁹ Cūq̄
 ad gregē appropinq̄rent cupientes cū eis edere ac pernoctare
 pastores ipsos expulerunt ac sustigauerūt Ipsi vero plorātes
 cū quōdā rustico concordauerūt . qui eos q̄ plurimum aggra-
 uabat et male pascebat Unde compuncti reuerli sunt ad prio-
 rem statum dicentes **M**elius est domi manere q̄ p̄ mundum
 sic vagare In hoc possumus notare q̄ piculum est peregrina-
 ri ac de loco suo recedere et in alieno hospitari Dicitur enī eccl̄
 xxix⁹ Vita nequā hospītādi de domo in domū Est etiā meli-
 us et vtilius pati aliquod grauamen puū q̄ sustinere maius
 Et cū homo aliquid facit semp̄ debet cōsiderare quid sibi inde

potest euenire **U**nde sapiens **Q**uicquid agas prudenter agas
 et respice finē **F**erre minora volo ne grauiora ferā / **U**nde di-
 citur q̄ quidā milu⁹ grauiiter molestabat colūbas rapiēs suos
 pullos **C**olūbe vero aliquādo se defēdebant ⁊ pcutiētes eū alis
 suis recedebat quando rapiebat **T**andē fecerunt cōsiliū ⁊ acce-
 perunt sibi in regē accipitrem pullurū bella milui **R**ex autē ce-
 pit magis nocere q̄ hostis accipiebat enī quotidie vnā de pin-
 guiorib⁹ ⁊ comedebat **C**olumbe vero ceperūt conqueri de rege
 ac dicere q̄ sanius esset bella milui pati q̄ mozi crudeliter ac
 sine defensione **V**ideri etiā in hoc potest q̄ melius est amarum
 consilium cum quiete et securitate q̄ delectabile cum piculo ac
 solitudine **P**rotur refert elopus q̄ mus vrbān⁹ venit ad vil-
 lam ⁊ hū recept⁹ est a mure rustico **U**rbān⁹ vero laudauit ex-
 pensas ciuitatis et secū deduxit eū ad cellariū episcopatus et
 delicatiores cibos cū eo participauit **I**nterea clauēs murmu-
 rant et clauarius intrauit **M**us vrbānus fugit ad solitū fora-
 mē rusticus vero impexit in muro et vix viū⁹ euasit **T**andem
 conuenerunt in vnum dixitq̄ mus de villa **E**go malo rodere
 fabam q̄ rodi repētina cura habe hec bona solus que sūt gau-
 dia tibi soli pax opulenta **E**t paupiem michi vita quieta dat
 ⁊ p̄ciū meis dapib⁹ **D**e hircō ⁊ veruece **D**yalog⁹ cētēsi⁹ x⁹z⁹

Magnus grex simul accumulatus edebat in pascuis oues
autē id est aries vel muto clamitavit hircū de capris
dicens Extra gregē predamus. quare cum quibus tam turpi-
ter manemus? Cū extra gregē exiret et societate suā sperne-
rent. lupus rapax qui in siluis latitabat in illos exiliens ipsos
mordit et se pavit dicens **M**elius est esse sociatus quam manere sequi
tratus In hoc apparet quod qui spernit societatem spernit securitatem
Quia dicitur ecclesiastes iii. De soli quia si ceciderit non habebit
sublevantem Quedam ovis habebat pullos multos quos auide
fulciebat. Adveniente autē mulo ovis pullos ad se congrega-
vit ut ipsos protegeret a rapace Omnes vero qui ad eam confu-
gunt protecti sunt et defensi. unde tamē illos pro se solum picare voluit
nec de societate curavit. unde rapax ipsum rapuit et asportavit.

De panthera et porco **Dialogus centesimus decimusquartus** .:.

Panthera est animal varij coloris pulchrum et odoriferum
Dicit autē solinus quod est animal colore varium speciosum
nimis minutis orbiculis superductum ita ut occultis ex-
fuluis circulis reluceat et in ceruleum vel album colorem varietas dis-
tinguat. Est autē hoc animal admodum malsuetum Inimicum autē so-
lum habet draconem Dū comederit satiatus fuerit diversis cibis
ut dicit philosophus recedit se et dormit in spelunca sua Inde post
triduum exurgens a somno rugitum emittit. Cetero vero bestie
cum voce eius audiunt congregantur et sequuntur odoris eius suavitatem
que egreditur de ore eius Solus autē draco cum voce eius audit

erit contrahitur timore et fulcit se in cauernis terre Sed semel
 pãthera tẽptat? ē edere de porco Et quia delicatũ cupiebat et
 abhorrebat imũdũ vnũ pro se nutrebat. Stratũ mũdissimũ fa-
 ciens ipsi. et sepissime porcũ extricabat nec pmittebat in luto
 ipsũ agitari Sus autẽ in hoc molest abar? sed magis cupiebat
 in luto cũ alijs se voluere ac fedare Quadam autẽ vice sus de
 domo exiliens cũ alijs se totũ fedauit. ppter quod panthera
 porcũ immundũ abhorruit et repudiauit dicens **R**emutare
 aliquẽ de natura est pena dura. Sic enĩ faciunt peccatores et
 imũdi. quia ppter malã consuetudinẽ nõ valent exire de luto
 cõcupiscencie et luxurie Quia dicit phũs Consuetudo ē altera
 natura Et ideo pzincipijs obsta Temptacio enĩ in ortu suo ē
 quasi virgula que cito potest euelli anteq̃ p̃ atiquitatẽ crescat
 in arborẽ Sed ut dicit glo. peccatũ consuetudinis ē velut lan-
 guoz iueterat? qui difficile curatur. Vñ Jeremie xij? Sicut
 mutare potest ethiops pellẽ suam et pardus varietatem suã.
 Sic et vos poteritis bene facere cũ malũ didiceritis. Legitur
 de vespasiano iperatoze q̃ cum esset auarus in hac cõsuetudi-
 ne iã senex. et quidã vitupando diceret sibi vulpem pellẽ posse
 mutare nõ animũ Respondit. huiusmodi hominibus debem? **D**e onagro et
 aizo **D**ialogus cẽtelimus decimusquitus. ❧

Onager dicit papias est azinus siluaticus et aper est por-
 cus siluester Hĩ duo inuenerunt dominum in silua et =

erantē Qui dixerūt . adiua nos dñe et rectū iudiciū iudica de
nobis Quibus dñs Quid vultis vt facia vobis? Cui azia? Do
minus meus me decepit . habet enī canē puulū qui de cibo dñi
vescitur et in cubili suo dormit Ipsi enī dñs blanditur cū ipso
q̄ iocatur . me nūquā tetigit nec michi blanditur qui quotidie
sarcinā gesto et in negocijs suis me affligo Cui dñs Onager si
vis esse libenter tactus et vilus esto immaculat⁹ et nō stercorat⁹
Canis enim ppter q̄ stat mundus manet apud dñm suū leta
būdus Aper quoq̄ dixit Domin⁹ meus tenet philomenā pe
nes se in cauea deaurata et cū ipsa pāgit q̄ plurimū et letatur
me autē nō graciosē audit cū balatū traho . similiter nec cū so
cius meus cantat Unde petimus pone modū in hīs Ad h̄ do
min⁹ respōdit Nescitis qd̄ petatis Si auide cupitis esse auditi
et intellecti debetis habere verba delicata nō feda . non vocem
turbidam Philomena ppter q̄ placide loquitur et cātat gra
tante auditur . vos autem nō sic Ipsi vero obmutuerūt dicē
tes **Q**uod nō licet nō petamus . quod nescim⁹ nō dicam⁹ Er
go et nos si cupimus libenter visi esse et tacti studeam⁹ esse im
maculati . nō polluti nō fedati post si volumus esse auditi et i
tellecti loquamur verba placida nō turpia nō vilia Sunt enī
quidā quozū guttur est quasi sepulchrū quod fetet cū apitur .
De quib⁹ psal⁹ v⁹ Sepulchrū patēs est guttur eoz scilicet ma
lorū hominū quia semp dicūt fetida De quibus dicit idē psal⁹
Disperdat dñs vniuersa labia dolosa et linguā magniloquā
scilicet aduersus deū et pximū Talibus enī verbis iuriosis &
contumeliosis loquentes nō sūt audiēdi Juxta illud sen⁹ Clau
dende sunt aures malis vocibus Diogenes phūs cuidā referē
ti quoddā malū ab amico de ipso prolātū ait Dubium est an
amicus hoc dixerit . certū est autē michi q̄ male dicis . Antis
tenes cuidā dicenti ille de te malum hoc dixit Ait . nō de me hoc
dixit sed de illo qui hoc in se habere recognoscit . Senocrates
respondit cuidā maledicenti sibi vt tu lingue tue dominus es
sic et ego aurium mearū Sic ego possū ponere aurib⁹ meis clau
surā Respōdit cuidā dicēti sibi maledixit tibi ille Quidā male

de te dixit nō curo quia auditus esse debet robustior lingua . cū
singulis hominibus sint singule lingue aures vero hinc Et sic de
bet homo plus sustinere duabus auribus q̄ possit aliquis loq̄
vna lingua ¶ Narratur in libro de nugis phōrū quidā male
dicenti sibi respōdit qdā facile in me maledicere tecū . nec sū res
ponitur In eodem libro narratur q̄ seno phō quidā maledi-
centi sibi dixit . si meis aurib⁹ te audieres taceres Nota q̄ susti-
nēcia contumeliarū in verbis in p̄riorū fuit in antiquis le-
gitur de alexādro . put dicitur in li. . iij. de nugis phōrū q̄ cū
antigon⁹ ei dixisset . etati tue iā regere cōuenit . q̄si dicat nō pu-
det i corpore regis volūtate dominari luxurie q̄si dicat Indig-
n⁹ es regno ratione etatis et voluntatis . et tamē paciētissime
tulit Eodē li. narratur de paciēcia iulij cesaris . cū enī caluiciū
grauiter ferret ⁊ capillū defluentē a ceruice ad frōtē cōuocaret
militē ei dicente . facilius est tibi o cesar caluū nō esse q̄ me in
romano exercitu timendum quicquam egisse facturū esse qd̄
tamen paciēter sustinuit . vnde cum de eo essent famosi libelli
et iocularia carmina publice diuulgata et hec ad imp̄perium
suū paciētissime sustulit Cū quedā matrona eius origiē del-
piciens panificum vocaret ludendo ptulit ¶ Ibidem narrat⁹
de augusto cesare Item cū quidam diceret ei o tyzāne . respon-
dit si essem inquit non diceres Ibidem narratur de scipione affri-
cano q̄ cum quidam eū p̄ vīn . pugnātem vocaret ⁊ ex hoc ar-
gueret . respondit . impatorē peperit me mater mea nō bella-
tozem . legitur etiā de augusto cesare libro iij. de nugis phō-
rum q̄ cum tiberius ei cōquereretur q̄ multi de eo male loque-
rentur : respondit ¶ Satis est si hoc habemus ne quis nobis
male facere possit : idcirco nolī indignari si aliquis de nobis
male loquitur ¶ De paciēcia antigoni regis narrat seneca .
li. . iij. de ira . cū audisset aliquos de se male extimare et loqui
que omnia cum audiret eo q̄ inter dicentes esset solam manum
leuiter cōmouit dicens quasi in plona alterius . hinc discedi-
te ne rex vos audiat Item refert sen. li. . iij. de ira de dicto re-
ge antigono q̄ cum quadam vice audisset quosdā ex militib⁹

omnia mala imprecantes sibi accessit ad eos maxime qui laborabant et cum eos audiuisset et ignorarent a quo audirentur admonuit eos dicens Nunc maledixistis antigono sed nunc bene optate ei quod vos diligit Mira enim humilitas regis qui non dedignatus est condescendere laborantibus et mira patientia quam non est indignatus sibi maledicentibus * * *

De salamandra et pyro Dialoꝝ ceterimꝝ decimꝝ sextus * * *

Salamandra est genus lacertuli siue stellionis animal pestiferum et summe venenolum nam ut dicit plin. li.º xxix.º c. liij.º fructus arborum inficit aquas corrumpit ex quibus si quis comederit vel biberit mox necatur sed si salua eius pedem hominis tetigerit totum hominem inficit et corrumpit et quavis tanta sit in salamandra vis veneni a quibusdam tamen animalibus manditur loco cibi inter medios ignes vivit sola animalium ut dicit idem primo incendium et ignem extinguit Et est genus salamandre cuius pellis est villosa et pilosa sicut pellis vituli marini ex qua fiunt aliquando cinguli ad usus regum qui post longam vetustatem in ignem proiecti non exuruntur sed post diuturnam inflammationem illesi et purgati quasi renouati ab ignibus extrahuntur Et ab illa pelle fiunt lignina in lampadibus et lucernis que nullo incendio corrumpuntur pydrus autem serpens est toxicosus qui vivit in aquis habes qui quod capita huius duo preliabantur simul sed cum salamandra vincerebatur ab pyro proiebat se in ignem ut euaderet. Cum au

tem ydrus vincebatur a salamandra iactabat se in aqua. Sic enim
se conseruabant nec corruerant dicentes. **A**d domum qui reuer-
titur non fugit nec conteritur. Ita et nos protegere debemus. **C**um
enim impugnamur ab inimicis infernalibus de igne concupiscentie
et luxurie debemus nos proicere in aquis castitatis et mundicie.
Cum autem impugnamur de aqua cupiditatis et auaricie debemus
nos iactare in ignem caritatis et largitatis; exemplo colube.
Legitur de proprietatibus auium quod sunt quidam accipitres qui aues
non rapiunt nisi in aere et quidam sunt qui non accipiunt nisi in ter-
ra. Coluba vero naturaliter hoc cognoscit et ideo si fugatur
ab accipitre capiente in aere statim ad terram se deicit; si vero
ab accipitre capiente in terra in aere se tenet et sic euadit. Ita et
nos ingenium habere debemus contra accipitrem infernalem qui
habet mille artes nocendi. **U**n paulinus hostis noster cui sunt
mille artes nocendi tam variis expugnandus est telis quam im-
pugnat insidiosis et ideo hostis meus qui persequitur me mille
habet artes nocendi. Dicitur quod quidam demoniacus ad virum
sanctum adductus est qui precepit demoni ut exiret et nomen
suum diceret. Et ille Nos sumus tres qui in isto homine habi-
tamus. Ego vocor claudens cor alius frater meus vocatur
claudens os et tercius vocatur claudens marlubium. Officium
enim meum est peccatoris cor indurare ne possit contricionem
habere. Et si forte conuertitur laborat frater meus ut a confes-
sione impediatur. Et si forte confitetur tercius prohibet satisfacere;
et iste tercius vocatur claudens marlubium et per hunc
modum fere omnes lucratur.

¶ De simia et taxo dyalogus centesimus decimus
septimus

Taxus est animal ad quantitatem vulpis cuius pellis est
 valde hispida et villosa De h[oc] dicit pl[inius] li[ber]o .viij[mo] c xxxix
 qu[od] eos canes insequuntur anhelitum et flatum retinet re-
 tinendo cutem extendunt et sic morsus canum et ictus hominum ar-
 cet Hec bestia vulpem odit et cum eo dimicare consuevit sed videns
 vulpes quod propter duriciam et eius villosam pellem ledere non po-
 terat se victum simulans fugam petit Et dum taxus predam querit
 vulpis latibulum eius subintrans vena et alijs imudicis taxo
 cubiculum inficere consuevit cuius fetorem abhorrens melius id est
 taxus defecatum domicilium dereliquit et aliam mansuetulam
 sibi necessario querit Et si quando in hyeme eis defecerit cibus
 pro cibarijs erit somnus Est ergo animal inertum dormiens
 Ad hunc accessit simia dicens frater accommoda michi centum
 marchas quia cupio in partibus ultramontanis negociari et
 lucrum fideliter tecum diuidere Cui taxus hoc libenter annuam
 quoniam quiescere proopto si michi fideiulsores dabis et instru-
 mentum per manum notarij michi facias Simia autem bubu-
 lum et taurum fideiulsores instituit et cyzographum per manum
 senipedis relinquens ad partes suas peragrauit et nunquam re-

dixit **T**arus autē videns q̄ illulus esset a fāmia a fideiullosib⁹
petijt accōmodata Ipsi vero sibilabant post ipsū et q̄ plurimū
spernebant **T**arus autē hoc iudici indicauit ostendēs ei cyro
graphū **J**udex itaq̄ fideiullosos citari fecit et sententiā ppala
uit q̄ restituerent que p̄ cartam obligata fuerant ipsi vero in
dignati tarum semper persecuti sunt ⁊ ad extremū grauiter p̄
cusserunt **T**arus autem vulneratus ait **Q**ui non cupit mu
tuare nunq̄ cupit litigare **S**ic enim multociens accidit q̄
homo perdit amicos cū repetit fenerata **T**amen dicit ppheta
psal. c. xi. **I**ocūduus homo qui miseretur et cōmodat **S**ed seri
bit catho **C**ui des videto ut sit discretio accōmodatoris . **F**a
bulatur enim q̄ quz dā capriola pregnās venit ad aliā habētē
domūculā et verbis dulcibus ac precibus lamentās de partu
petiuit domū p̄mittens se post partum redditurā sibi domū
culam **H**ec abijt illa manet sed post partum per plures dies re
dijt petens sua iura **A**t illa obserauit aures et edem . et no
lens reddere quod p̄miserat ait **N**on timeo tuos dentes quia
dentes filiozum meozum te laniabunt put docetur homo q̄
non semp̄ credere debet verbis mellitis quia multi decipiun
tur causa pietatis vnde versus **N**on satis est tutum mellitis
credere verbis **E**x hoc melle solet pestis amara sequi ¶
Prouit refert esopus volens ostendere q̄ nil potest prodesse
malis quando mens praua malozū non verecundatur esse im
memor beneficij accepti vnde ait q̄ lup⁹ masticādo in gutture
ip̄lius os tranſuerſatū est **Q**ua de causa misit ad grūē ut suo
roſtro ip̄sum extraheret **S**us osse reuoluto et ewolſo de fau
ribus . petijt promissa que multa promiserat lupus **C**ui lu
pus **A**n non infelix **D**iuis munere meo ? **N**onne potui p̄cide
re collum tuū morsu meo ? **E**rgo tua vita sit tibi munus meū
¶ **D**e mure et murilego . **D**yalog⁹ centesimulortau⁹decim⁹

Mus iuit ad murilegū ⁊ se q̄ plurimū exinaniuit dicēs.
O excellentissime semp̄ intendo seruire tibi et nūq̄ a
 te recedere: tātūmō protege me a furore mustele. **Mu**
 rilegus autē in protectionē eū recepit et ubiq̄ ipsū secū porta-
 bat nō pmittens eū a mustela decipi. **M**ustela ideo fuit amari-
 cata de eo quod faciebat cattus et eū q̄ plurimū emulabatur.
Quadā autem vice mus fefellit et murilegus ipsū correxit p̄
 quo iratus mus ad mustelam accessit. ⁊ q̄ humiliter salutauit
 dicens. **M**agna sunt peccata mea. vere dignus sū puniri qm̄
 tibi sub protectione cattu aduersatus fui. **S**ic enī inter murile-
 gum et mustelam discordiā seminabat cum ab ipis corripēba-
 tur. **A**d postremū sic eas simul copulauit q̄ omnino cupiebant
 se dilaniare. **D**ū autem ad certamen prompte gradiebant⁹ ait
 mustela. **O** soror quid agimus quare per hunc fallum murem
 volumus nos dilaniare. ⁊. **M**elius est ut ipsum mactemus q̄
 de seculo nos delere. **P**lacuit sermo cattulo. et ita fecerunt
 dicentes. **Q**ui discordia vtūtur iustū est si puniuntur. **I**ta
 faciunt multi adulatorēs et maliciosi inter p̄cipes pacē habē-
 tes p̄pter quod odibiles sūt deo. **D**icitur puer. vi. **S**ex sūt q̄
 odit deus et septimū detestatur anima eius. oculos sublimes
 linguā mendacē. manus effundētes in xoiū sanguinē. cor ⁊
 imaginās cogitationes pessimas. pedes veloces ad currendum
 in malum. et p̄ferentem mēdacia. testem fallacē. et q̄ seminat
 inter fratres discordiā. **V**nde eccl̄ xxviii. **S**ulurro et bilingu-

is maledictus est . multos enī turbauit pacē habentes Ant-
 qui enim tales susurrōnes et adulatores nō diligebant s; erāt
 in eis magnificencia et fortitudo ad pfitendū verum in sermo-
 nibus **U**t enī narrat valerius li. vi. q; dñibus siraculanis ex-
 pectantibus exitū dionisi tyzāni ppter nitiā morū acerbita-
 tē quedā mulier vltime senectutis orabat deos vt icolumis et
 supstes esset **Q**uod vt agnouit ille indebitā admirans beniuo-
 lenciam vocauit eam inquirens quo merito suo id faceret **R**es-
 pondit . illa certa est mei pposita ratio . **C**um essem puella et
 haberem graue tyzānum eo carere cupiebā **Q**uo interfecto de-
 terioz arcem occupauit . cuius dominacionem liniri magis ex-
 pectabam **T**e autem non perniciosiozē habere cupimus recto-
 rem **T**imeo itaq; ne si fueris assumptus deterioz in locū tuum
 succedat . ergo orauit pro te **V**aluerunt eciam antiqui phi-
 veritatem dicendo mori q; tacita veritate viuere **V**nde de
 diogene dicitur q; erat vsquequaq; pfitens verū . de quo ait
 valerius li. iij. ca. ij. q; cum eidē lauati olera aristipus dix-
 illet . si dionisio tyzāno adulari velles ista non ederes . pmo i-
 quit ille si ista esse idest edere velles dionisio adulari necesse nō
 haberes maluit enim olerib; viuere et verū dicere q; epulis re-
 gis saginari et eidem adulari . . . . .

De quinq; agnis et lupo Dialog; centesim; decim; non;

Agni quiq; relictī a parētibus velut pupillī et orphani
a cōsanguīneis et a tutozibus regebāt^r Quadā autē
vice lupus vnū ex hīs clā ad se vocauit dicens Cupio
de te condoleze vt de pupillo • vnde volo tibi litteras īsinuare
vt p̄ficere possis • verūtāmē perge p̄us ad fratres tuos ⁊ dic vt
tecū veniāt ad me mecū acta confirmandum Agnus inocens
gaūsus est gaudio magno valde et prexit ad fratres suos et
hec omnia ītimauit Cui dixerunt • hoc plurimū nobis placet
sed eamus ad tutozes nostros vt cōsulāt nobis Quibus dixē-
runt tutozes Caueatis vos a tali magistro quia si ad ipsū re-
uerſi fueritis iugulabit vos Illi autem nō attēdentes ad con-
siliū seniozū ad lupū accesserūt Lupus autem videns letabū-
dus effectus est et in ipsos saliens iugulauit • et se cū filiis suis
pauit dicens • **M**ale pergit et offendit qui maioribus non
credit Ergo credere debemus ad seniozū consiliū Quia dicitur
Job xv^o In antiquis est sapientia et in longo tēpoze p̄u-
dencia Debemus etiā custodire consiliū nobis datū maxime
ab amicis • dicitur enī p̄ouer. iij^o Custodi legem atq; cōsiliū ⁊
erit vita anime tue et gracia faucibus tuis ¶ Dicitur q; qui
dam agricola agricolauit terrā seminans in ea semen lini Hoc
vidēs p̄ūdo docta et ātīqua cōgregau^r ōnes aues simul dicens
hic ager et hoc semē nobis mala vincula minātur vnde disper-
dam^r ea anteq; creſcāt Noluerunt autē adhuc p̄mo reprehen-
debant eā impperātes vanos timozes Interea herba exiuit de
humo et p̄undo iterū monet instare picula • Aues vero rur-
sū deridebant dicentes p̄undo placat homines sibi et blandi-
tur cantu suo Interim linū metitur et fiunt rethia que aues
capiebant Tunc ōnes aues cognouerūt errozē suū et penitu-
erūt tarde Vnde ille qui sp̄nit vtile consiliū sumit inutile • et
ille qui nimis est tutus iure subit rethia • Et nota q; quādoq;
consiliū vilis plone vtilissimum est et q; ingenium plus valet
virtute vnde versus Ingeniū lupat vires et sūma p̄udēcia est
p̄udenti • put scribitur q; aquila volans per aerem et videns
mouere testudinem id est galandzā deponit se sup ipsam acci-

pitq; in pedibus At illa retraxit pedes et collū in concham ita
 q; nullo modo poterat de ipsa comedere nisi quod volebat sed
 quedam cornix hoc videns ait · licet sis potens et rex avium
 nescis tamen omnia · Audi secure consiliū meum · quo d ge =
 rit in concham valde bonus tibus est pro te · frange concham
 deferendo in altū Sic fecit et comedit cū dulcedine

¶ De reptilibus multis dyalogus centesimus vicissimus ·

Reptilia multa se sup humū simul solaciabantur ad so =
 lem sed basiliscus id est serpens venenosus ut supra
 dictum est in dyalogo quadragessimoprimo in mediū
 exiit clamans · quis in duello mecum salire popat veniat
 et pugnabo cū eo Testudo autem in medio processit cum ipsa
 pugnatura Dum autem simul pugnarent basiliscus cupie =
 bat eam mordere et toxicare · sed testudo trahebat et caput
 et pedes in concham q; non poterat eam tangere Postea ve =
 ro extraherat et basiliscum cum dentibus et unguis aculea =
 bat · sic enim victus anguis erubuit Paululum post denuo se
 fortificavit · et volens se excusare q; erat turpiter victus ait ·
 volo me vindicare · si est inter vos aliquis preliator ve =

niat ad me et ipsū curabo **E**ricius autem spinosus hoc audiēs
armatus ad bellū processit **C**ū autem serpens eū videret cum
furore maxime aggreditur sup eū **E**ricius vero se corrobora
acuit pennas suas et in ipso fixit et vsq; ad sanguinem vul
nerauit **B**asiliscus quidē confusus merore quasi deficiebat **I**n
terea rana hoc videns cupiens se vindicare de serpēte sup ipsū
ascendit volens ipsū extinguere **A**nguis itaq; intuens ranam
dum fatigatus et famelicus existeret se q̄ plurimum corrobo
rauit et eā cepit et deglutiuit dicens **M**ale pugnat qui pa
ratus non est nec bene armatus **I**n hoc notatur q̄ cum cer
nimus inimicos nostros fortiores aliquātulū supeditatos
nō debem⁹ aggredi sup eos sed supledere ac videre finē rei **A**it
enī sen **I**nimicū quāuis humilem docti est metuere **E**rgo enī
letari nō debem⁹ de inimici interitu ne forte sup nos veniant
similia **U**nde puer .xxiii⁹ **C**ū ceciderit inimicus tuus noli
gratulari nec leteris super inimici interitū ne superueniant ī te
similia **Q**ui enī gaudet de inimici casu cadit in illum **L**egitur
q̄ quidā impator habebat duos artifices vnum sartorē et aliū
barbitonsorē **I**ncisor pānozū odiebat barbitonsorē quia impa
tor plus eū honorabat **U**nde accusauit eū apud impatorem q̄
diffamabat ipsū dicens q̄ non poterat fetorem ferre flatus ip
sius radendo ei barbam **E**x hoc indignatus impator precepit
eū proici in mare cū sacco ad collum **H**oc autē inuēs nautis
impator amisit anulū suū q̄ cadebat in mari **B**arbitonsor autē
corrupit nautas pecunia et cū eis transiuit ad alias naciones
longinquas in quibus prosperatus est **E**t emens piscē quēdā
iuenit in visceribus eius anulū impatoris cum quo venit ad
eum et donauit ipsum impatori excusans se de crimine sibi im
posito **T**andem pro munere petijt vt incisor pānozū qui de
eius gaudebat interitu mitteretur modo vbi ipse missus fue
rat et sic euasit **E**t inimicus qui putabat se victoriosum inte
rit **U**nde seneca **A**b alio expecta alteri quod feceris.

De homine et muliere **D**ialog⁹ centesim⁹ vicesim⁹ primus

Homo est secundū ph̄m mens incarnata | fatalis tēpo-
 ris | speculatoꝝ vite | mācipiū mortis | trāliēs viatoꝝ |
 loci hospes | anima laboriosa | pui tēporis habitaculū
 Mulier est secundū ph̄m hominis confusio | insatiabilis bestia | cō-
 tinua sollicitudo | indeficiens pugna | humanū mācipiū | et vi-
 ro continēti naufragium put qdā vir castus & immaculatus
 quandoq; habere voluit colloquiū mulieris & familiaritatem ī
 qua illectus et illaqueatus sigillum castitatis ꝑꝑꝑ cito amisit At
 tendēs autē ad dulcedinē verbi illius et intuis pulchritudinē
 facile eiꝝ dissipatus est dicens **P**ropter mulieres fracti mul-
 ti sūt et vulnerati **U**nde ait quidam | peccati forma femina est
 et mortis condicio | Jeronimꝝ | Janua diaboli | via iniquitatis |
 scorpionis percussio nociuūq; genus est femina **I**de gladiꝝ ig-
 neus est species mulieris **M**emento q; thamar a fratre suo sic
 corrupta **M**emento semp q; paradisi colouū de possessione sua
 eiecit mulier **Q**uid fortius sāplone? **Q**uid sapientius salomo-
 ne? **Q**uid sanctius dauid? **O**mnes hī per feminas subuersi
 sunt **E**ccl xxvº **A** muliere iicium factū est peccati **E**t p̄ illā ho-
 mines moriuntur **U**nde antiqui ab ipsis se cōtinuerunt put
 narrat vegecius liº ijº de continēcia alexandri q; cū esset ei vir-
 go eximie pulchritudinis tradita cuidā pzincipi desponsata |
 sūma abstinentia pepcit ut nec eam aspiceret sed ad sponsū
 remisit **Q**ua remissa mulieris ac pzincipis mentes sibi recōsili-
 auit **C**ui simile narrat valerius | libro | iijº | capitulo iijº de

scipione dicens q̄ cum intellexisset q̄ virgo eximie forme cui-
 dā nobili desponsata esset inter obfides qui erant apud cartagī-
 ginē. postq̄ cartago fuit ab ipso capta vocatis parētib⁹ a spō-
 lo iuiolatam virgīnē eis tradidit et aurum quod p̄ redemptio-
 ne puelle oblatū erat virgīni in dotem sine marito in munus
 nuptiale dedit per quā continenciā ⁊ munificēciā animos illo-
 rū sibi applicuit De mira etiā continēcia xenocratis phi nar-
 rat valerius eodem ca^o dicens q̄ apud athenas quidā iuuenes
 pmiserūt cuidam mulieri impudice pecuniam sibi dare si ani-
 mū phi posset ad luxuriā inflectere Que nocte veniens iuxta
 eum accubuit nec in aliquo eius cōtinenciā labefecit Et deridē-
 tibus adolescētibus q̄ animū illius flectere non potuisset. res-
 pondit q̄ non ad hominem sed ad statuā p̄xerillz. vocauit enī
 phi statuā p̄pter immobilem eius continenciam .: .: .: .:

De vita et morte Dialog⁹ cētesimus vicefimus tertius .: .: .:

Mors est secundū phi eternus sōnus. diuitū pauor.
 pauperū desiderū. incurabilis euētus. latro hominis
 fuga vite. resolutio hominis Vita vero est bonozū leti-
 cia miserozū melicia Et homo quidā iuuenis formosus diues
 fortis et sanus ad mortē progreditur et ait O mors imutabilis
 miserere mei et exaudi me. suppliciū qd a te expecto noli emit-
 tere ad me aurum et argentum lapides preciosos municipia
 equos fundos predia palacia possessiones et quicquid vis tibi
 dabo. tātūmodo noli me tangere Cui mors Impossibilia pe-

tis o frater nō sūt petenda a deo nisi honesta et possibilis ideo
q̄ nō sapiēter locut⁹ es Quia dicitur homini **Mors** ubiq; te ex
pectat et tu si sapiens fueris ubiq; expectabis eā . Dicitur enī
psal⁹ lxxxviij⁹ Quis est homo qui viuit et non videbit mortē?
quasi dicat null⁹ **V**nde ver⁹ **P**er nullā sortē poteris eua-
dere mortem **Mors** lecat . mors necat quod carne creat⁹ Ergo
patienter recipe me quia tibi nichil noui veni facere **A**it enim
seneca Nemo tā imperitus est vt nesciat se aliquando nō mori-
turū tū mors cū ppere accesserit tremit plozat **Q**uid fles qd
plozas quia morieris ad hanc legem natus ? **Q**uid tibi noui ē?
Ad hanc legem natus es . hoc patri tuo accidit hoc et matri et
maioribus tuis . hoc omnibus ante te hoc omnibus post te vita enī
cū excepione mortis data nō est **L**ex vniuersalis est que iubet
nasci et mori hoc autē intelligas vitā gerendo . **A**it idem . de-
bemus nos portare quod nō possum⁹ vitare **E**xēplū de dauid
de filio mortuo . quia mortuus est quare ieiuno ? **N**ūq; potero
reuocare eū ? **E**go vadā magis ad eū ipse nō reuertetur ad me
Vnde nūciata cuidā phō morte filij ait . quādo eū genui iquit
moriturū sciui ; **N**arrat valerius li. v. ca. x. dicens q̄ a-
naxagoras audita morte filij respondit . nichil quidē inexpect-
tatū aut nouū nuncias **E**go eū natum ex me sciebā esse mor-
talem a lege nature accipiendī spiritus et reddendī legem dici-
atq; neminē mori qui non vixerit ita nec quidem viuere aliquē
qui non sit moriturus naturaliter **I**bidē q̄ xenophon audita
morte filij maioris natu qui ī bello reciderat coronā tātū depo-
nere contētus fuit **A**gebat enī solemne sacrificiū . deinde p̄cū-
tatus quomodo occubisset **E**t vt audiuit fortissime pugnātē
interisse . capiti reposuit coronam et p̄ munia quibus sacrificaba-
bat testatus est maiorē se ex virtute filij voluptatē q̄ ex morte
filij amaritudinē sentire . **N**arrat **J**ero. q̄ cū sancta quedam
nobilissima mulier corpūculū mariti adhuc nō esset humanū
duos simul pdidit filios **N**ē lum dicturus incredibile sed xpō
teste non fallam **Q**uis illā nō putaret sparsis crinib⁹ velle cō-
scissa lacere pectus incedere ? **L**acrime quidē gutta non fluxit

stetit immobilis et aduoluta ad pedes xpi quasi ipsū teneret ait.
expedita inquit seruitura sū dñe tibi quia me a tanto onere li-
berasti ¶ Legitur in cronicis impatorū quedā vxor octauiani
tumulauit quēdā filium suū nomine drusiū et licet esset paga-
na tamē p magnū sensum naturalē existentē in ea depoluit o-
nia signa meroris dicens Quid pficit flere quod nō potest eui-
tari et dum venerit non potest euitari aut reuocari? Unde se-
neca Nō affligitur sapiens liberozū amissione nec amicozū. eo-
dē modo ferre illozū mortē quo suā expectat Et nō quidē me-
morā mortis est quoddā frenū refrenās hominē ne nimis ef-
fluat et discurrat p latitudines cupiditatū et libidinū. mortis
meditacio sūma est phia vt dicit plato. ¶ Unde dicitur in vita
iohānis elemosinarij ātiquitus postq̄ impator coronat⁹ erat
statim ingrediebantur ad eū edificatores monumētozū dicen-
tes eidem de quo vel de quali metallo iubet impiū fieri monu-
mentū tuū Insinuātes ei vt sciret q̄ tanq̄ homo corruptibi-
lis et transitoriozū esset vt curam haberet sui ipsius et anime &
regnū pie disponeret et gubernaret Juxta illud eccl viij⁹ Me-
morare nouissima tua et in eternum non peccabis Recitat al-
fun⁹ in tractatu suo de prudēcia q̄ mortuo alexandro cū fie-
ret sepulchrum aureum cōuenerunt ad eum plurimi phi Ex
quibus vnus dixit Alexander ex auro fecit thesaurū nūc eccl-
trario aurū de eo fecit thesaurū Alius quoq̄ dixit Alexan-
der heri populis imperabat. hodie populi impant illi Alius
vero dixit ¶ Heri alexander multos potuisset a morte libera-
re. hodie ipsius mortis iacula non potuit euitare Alius dixit
¶ Alexander heri ducebat exercitum. hodie ab illis ducitur se-
pulture Alius deniq̄ dixit ¶ Alexander heri terrā pmebat
et hodie ab eadē pmitur ipse Alius dixit Heri alexandzū gen-
tes timebant. hodie eum vilē reputant Alius liquidem dixit
Alexander amicos heri habuit hodie equales omnes habet
Alius dixit Si heri non sufficiebat totus mund⁹. hodie sepul-
tura quiq̄ pedum est cōtentus Si quis ista cōsideraret dictis
modis se refrenaret Dicitur de viuente homine q̄ quasi ster-

quiliuum in fine p̄detur Job xx. Ideo p̄cipitur eccl̄i. xxvi.
Memento finis Melius ē ad domū luctus ire q̄ ad domū con-
uiuij Ibi enim finis cunctozū amonetur hominū et uiuens co-
gitat quid futurū sit ei q̄ simili fine claudendus sit Eccl̄i. viij.
Idcirco attendite et considerate q̄ i morte cuiuscūq; n̄sus fr̄i-
gescit. dentes nigrescūt. facies p̄llescit. uene et nerui corp̄is
rūpuntur. cor ut dicitur p̄ nimio dolore diuiditur. omnia
mēbra tanq̄ lingua et lapides arescūt Nichil in mūdo tā abho-
minabile et tediosum sicut cadauer mortui In aquis nō picit̄
ne aque inficiātur In aere nō suspenditur ne aer corrumpatur
sed sicut uenēū pessimū in foueā p̄oicitur. et ne āplius ui-
deatur terra sup̄ ipsū uelociter tumultatur Ecce gloria mūdi
qualiter clauditur Clauditur in fouea fetidissima ubi eius cor
cito marcescit. emarcescūt oculi in sua fortitudine. aures ca-
dunt de capite. n̄sus extirpatur de facie. lingua putrescit in
ore. cor eius crepat in corpe Sed heu heu michi dn̄e Quid o-
culi delectabuntur uidere pulchra. aures audire uana. n̄sus o-
dore suauia. lingua loqui turpia et iutilia. os degustare dul-
cia. cor cogitare uana et uilia. **U**nde **Ser.** Quid sup̄bis puluis
et cinis. cuius conceptus culpa. nasci miseria. uiuere pena. et
mori āgustia. **P**recipue enim cū miser homo ad mortē uel ad
senectutē declinat cor ei⁹ concutitur. caput affligitur. languet
spiritus. fetet anhelitus. facies rugatur. statura curuatur. ca-
ligant oculi. vacillant articuli. nares defluūt. crines deficiūt.
dentes putrescunt. uires amittit. modo letus. modo tristis mō
infirmus efficitur **O** condicio misera. quare nō aduertis q̄ mi-
serabilis sit hec uita. **C**onsidera ergo genitores et paternos et ā-
terellores cū non eos inuenies **E**t ut **Ser.** Dic michi ubi sunt
amatores mundi qui ante pauca tēpora nobiscū erant. nichil
ex eis remāsit nisi cineres **E**t ideo dic michi queso ubi sūt baro-
nes ubi principes ubi primates. certe quasi umbra pertransi-
erunt et in nichilū redacti sunt **I**dem aug⁹ **V**ade ad sepulturā
accipe ossa et discerne si potes quis dn̄s. quis seruus. quis
pulcher quis deformis. quis ignobilis quis nobilis. quis sa.

piens quis ydeota et de hoc non poteris recognoscere • vñ cogi
 ta vnde veneris et erubescere • vbi es et ingemisce • quo vadis et
 ptimesce vt superius venire valeas vnde expulsus es **Quod**
 nobis prestare dignetur ille qui sine fine viuit et regnat p om-
 nia secula seculorum **A M E N**

Presens liber **D**ialogus creaturarum appellatus iocundis
 fabulis plenus **P**er gerardum leeu in opido goudensi inceptus
 munere dei finitus est **A**nno domini millesimo quadringentesimo
 octuagesimo mensis iunij die tertia

G 1660

